

EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

القواعد الحسان
لتفسير القرآن

Al-Qawā'id al-Ḥisān

Al-Qawā'id al-Ḥisān

ʿAbd al-Raḥmān al-Sa'dī

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Despre această ediție

Sursa traducerii este exemplarul scanat al cărții al-Qawā'id al-Ḥisān li-Tafsīr al-Qur'ān, de Shaykh 'Abd ar-Raḥmān ibn Nāṣir as-Sa'dī, Maktabat ar-Rushd, Riyadh, ediția întâi, 1420 H / 1999. Fișierul 42886.pdf are 176 de pagini. Textul principal tipărit se întinde de la p. 7 la p. 171 și cuprinde introducerea, 71 de principii și încheierea autorului. Trimiterile la sursă urmează numerotarea tipărită.

Reproducerea manuscrise de la pp. 5–6 sunt facsimile preliminare, excluse din traducerea de față potrivit opțiunii editoriale. Nici paginile de titlu, nici paginile albe și nici cuprinsul arab nu sunt tratate ca pasaje suplimentare ale expunerii autorului. Ediția românească are propriul cuprins și propriul glosar.

Traducerea urmărește păstrarea argumentelor, exemplelor și precizărilor autorului. Citatele arabe sunt urmate de traducerea sensurilor lor. Când autorul citează numai o parte de verset, citatul nu este completat tacit cu restul versetului. Precizările editoriale din paranteze pătrate, notele traducătorului și glosarul se deosebesc de textul autorului. Referințele sunt păstrate; acolo unde s-a adăugat o localizare pentru ușurarea consultării, aceasta este un reper editorial.

Textul românesc a fost verificat integral pe secțiuni prin comparație cu paginile tipărite ale textului-sursă. La pregătirea acestei ediții au fost verificate unitar limba română, cuprinsul, legăturile indexului, glosarul și citatele. Cuprinsul, indexul tematic selectiv și glosarul sunt instrumente editoriale. Citatele arabe rămân centrate, iar traducerea sensurilor și comentariul în română sunt aliniate la stânga. Deși ediția a trecut prin revizie și verificare editorială, este posibil să rămână erori; observațiile pot fi semnalate editorului.

Cuprins

Introducerea autorului.....	5
Principiul 1. Cum se însușește explicarea Coranului.....	6
Principiul 2. Se ia în considerare generalitatea formulării, nu doar împrejurarea particulară a revelării.....	7
Principiul 3. Articolul „al-” exprimă cuprinderea deplină a sensului, potrivit termenului căruia îi este adăugat.....	8
Principiul 4. Termenul nehotărât în negație, interdicție, condiție și întrebare.....	11
Principiul 5. Singularul în construcția de anexare exprimă un sens general.....	12
Principiul 6. Cum afirmă Coranul unicitatea lui Allah și respinge contrariul ei.....	15
Principiul 7. Cum dovedește Coranul profeția lui Muhammad ﷺ.....	16
Principiul 8. Cum dovedește Coranul învierea și întoarcerea la Allah.....	18
Principiul 9. Cum le adresează Coranul credincioșilor poruncile și prescripțiile.....	19
Principiul 10. Cum îi cheamă Coranul la credință pe cei care nu cred.....	21
Principiul 11. Sensul explicit al cuvintelor și înțelesurile care decurg în mod necesar din el.....	22
Principiul 12. Versetele între care pare să existe o contradicție se înțeleg potrivit situației la care se referă.....	25
Principiul 13. Felul în care Coranul argumentează în discuția cu adepții religiilor neadevărate.....	28
Principiul 14. Când un complement este omis, sensul potrivit contextului capătă o întindere generală.....	30
Principiul 15. Cauzele care duc la țeluri înalte aduc veste bună, liniștesc inimile și sporesc credința.....	33
Principiul 16. Omiterea răspunsului unei construcții condiționale arată gravitatea amenințării.....	34
Principiul 17. Sensul unor termeni diferă după cum apar singuri sau împreună.....	35
Principiul 18. Voința lui Allah și cauzele călăuzirii, iertării și înzestrării.....	37
Principiul 19. Legătura dintre înțelesul versetului și Numele lui Allah cu care se încheie.....	41
Principiul 20. În ce sens este Coranul muḥkam și în ce sens este mutashābih.....	47
Principiul 21. Prescripțiile legate de obiceiuri se aplică potrivit timpului și împrejurărilor.....	49
Principiul 22. Scopurile pildelor din Coran.....	51
Principiul 23. Îndrumările Coranului sunt de două feluri.....	55
Principiul 24. Coranul îndrumă la dreapta măsură și respinge neglijența și exagerarea.....	56
Principiul 25. Limitele lui Allah trebuie păzite: nu trebuie depășite și nu trebuie să ne apropiem de cele interzise.....	57
Principiul 26. Precizările din versete condiționează, de regulă, aplicarea prescripțiilor, cu câteva excepții.....	59
Principiul 27. Precizările care înlătură înțelegerile greșite apar acolo unde este cea mai mare nevoie de ele.....	64
Principiul 28. Însușirile cuprinzătoare prin care Allah îl descrie pe credincios.....	67
Principiul 29. Foloasele cunoașterii și înțelegerii marilor domenii ale învățaturii coranice.....	68
Principiul 30. Cele trei elemente ale credinței în Numele cele mai frumoase ale lui Allah.....	70
Principiul 31. Stăpânirea lui Allah este de două feluri: generală și specială.....	71
Principiul 32. Porunca exclude contrariul ei, interdicția cere opusul ei, iar negarea neajunsurilor afirmă desăvârșirea.....	72
Principiul 33. Boala inimii: îndoieli și dorințe îndreptate spre cele interzise.....	73
Principiul 34. Cine părăsește ceea ce îi este de folos ajunge să se ocupe cu ceea ce îi dăunează.....	75
Principiul 35. Alegerea binelui mai mare, evitarea răului mai mare și oprirea a ceea ce face mai mult rău decât bine.....	76

Principiul 36. Îngăduirea răspunsului pe măsura nedreptății este însoțită de chemarea la iertare.....	78
Principiul 37. Intenția și voința sunt luate în considerare în judecarea faptelor.....	80
Principiul 38. Alinarea inimii celui întristat: uneori obligatorie, alteori recomandată.....	82
Principiul 39. Principiile coranice ale conducerii treburilor interne și externe.....	84
Principiul 40. Îndrumarea Coranului către fundamentele medicinei.....	87
Principiul 41. Împlinirea datoriei prezente, privirea către roadele ei și recunoștința pentru binefaceri.....	88
Principiul 42. Dreptul care îi aparține numai lui Allah, dreptul Trimisului și dreptul menționat pentru amândoi.....	91
Principiul 43. Chibzuință când urmările sunt de temut și grabă către binele care poate fi pierdut.....	93
Principiul 44. Amintirea binelui pierdut și a răului care urmează oprește înclinarea către ceea ce nu se cuvine.....	94
Principiul 45. Îndemnul Creatorului către buna rânduială și îndreptarea lucrurilor.....	95
Principiul 46. Porunca privește atât începerea împlinirii ei, cât și desăvârșirea ei.....	97
Principiul 47. Când contextul este particular, iar hotărârea este generală, Coranul formulează regula generală.....	98
Principiul 48. Cunoașterea de care este legată răsplata privește fapta după săvârșirea ei.....	99
Principiul 49. Când Allah oprește un lucru dorit, deschide o cale mai folositoare și mai potrivită.....	100
Principiul 50. Semnele Trimisului și cererile încăpățanate ale celor care îl tăgăduiesc.....	101
Principiul 51. Invocarea lui Allah cuprinde rugăciunea de cerere și rugăciunea de adorare.....	103
Principiul 52. După ce adevărul devine limpede, nu mai rămâne loc pentru opoziție întemeiată.....	105
Principiul 53. Greutatea îndurată în adorare sporește răsplata, iar ușurarea dăruită de Allah nu o micșorează.....	108
Principiul 54. Negarea unui lucru poate privi lipsa folosului său, deși forma lui există.....	110
Principiul 55. Robului i se scriu fapta, ceea ce nu a putut duce la capăt și roadele faptei sale.....	113
Principiul 56. Împărțirea îndatoririlor slujește binele comun al musulmanilor.....	115
Principiul 57. Cum se deduc unicitatea lui Allah și învățăturile înalte din crearea lumii.....	116
Principiul 58. Virtuțile profeților și ale celor aleși se arată prin împrejurări și prin contrast.....	117
Principiul 59. Coranul călăuzește spre ceea ce este mai drept în toate domeniile.....	120
Principiul 60. Prezentarea de ansamblu înaintea detaliilor și trecerea treptată între argumente.....	121
Principiul 61. Cunoașterea și calcularea perioadelor de timp de care depind prescripțiile.....	124
Principiul 62. Răbdarea ajută în toate lucrurile, iar cunoașterea temeinică ajută la răbdare.....	126
Principiul 63. Criteriul este credința și fapta bună, nu simplele pretenții ori bunăstarea lumească.....	128
Principiul 64. Tulburările trecătoare nu înlătură adevărul și certitudinea statornică.....	129
Principiul 65. Un lucru permis este oprit când duce la ceva interzis sau la părăsirea unei obligații.....	132
Principiul 66. Cuvintele și faptele arată însușirile și caracterul din care izvorăsc.....	133
Principiul 67. La apariția îndoielilor, lucrurile se raportează la ceea ce este cunoscut și sigur.....	134
Principiul 68. Însușirile opuse pot arăta singure care dintre două lucruri este mai bun.....	135
Principiul 69. Cine părăsește un lucru pentru Allah primește în schimb ceva mai bun.....	137
Principiul 70. Coranul se împotrivește tuturor formelor de stricăciune prin adevăr, dreptate și îndreptare.....	138
Principiul 71. Formulări coranice scurte care cuprind înțelesuri numeroase.....	140
Încheierea autorului.....	145
Index tematic selectiv.....	146
Glosar de termeni arabi și tehnici.....	148

Introducerea autorului

مقدمة

Sursa arabă: pp. 7–8.

Lauda Ți aparține lui Allah. Ți lăudăm, Ți cerem ajutorul și iertarea și ne întoarcem la El cu căință. Căutăm adăpost la Allah de răul din noi înșine și de faptele noastre rele. Pe cel pe care Allah îl călăuzește, nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire, nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Unicul, fără niciun asociat, și mărturisesc că Muhammad este robul și Trimisul Său. Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace, lui, familiei sale și Companionilor săi.

Acestea fiind spuse:

Acestea sunt fundamente și principii pentru explicarea Nobilului Coran, de mare însemnătate și deosebit de folositoare. Ele îl ajută pe cel care le citește și meditează asupra lor să înțeleagă Cuvântul lui Allah și să se călăuzească după el. Folosul lor este chiar mai mare decât poate fi descris: ele îi deschid robului căi de explicare a Coranului și o metodă de înțelegere a celor transmise de Allah, care îl ajută mai mult decât multe comentarii coranice lipsite de aceste cercetări folositoare.

Nădăjduiesc în Allah și Îl rog să ducă la împlinire ceea ce ne-am propus să prezentăm și să ne deschidă, din comorile dărnicii și generozității Sale, ceea ce să ne fie mijloc de a ajunge la cunoașterea folositoare și la călăuzirea deplină.

Să știi că știința explicării Coranului este, în mod absolut, cea mai nobilă și mai valoroasă dintre științe, cea de care avem cea mai mare obligație să ne preocupăm și cea mai iubită de Allah. Allah a poruncit să medităm asupra Cărții Sale, să reflectăm la înțelesurile ei și să ne călăuzim după versetele ei. I-a lăudat pe cei care fac aceasta, le-a rânduit cele mai înalte trepte și le-a făgăduit cele mai alese daruri. Chiar dacă robul și-ar dedica acestei științe ce are mai de preț din viața sa, efortul său nu ar fi prea mare în raport cu ceea ce reprezintă cel mai înalt lucru căutat, cel mai măreț scop, temelia tuturor fundamentelor, baza pe care se sprijină religia și îndreptarea vieții religioase, a vieții lumești și a vieții de apoi. Astfel, viața robului ar înflori prin călăuzire, bine și îndurare, printr-o viață bună și prin fapte bune ale căror roade dăinuie.

Să începem, așadar, prezentarea principiilor și a regulilor într-o formă concisă, care să împlinească scopul urmărit. Când robului i se deschide această cale, când principiul îi devine limpede și se deprinde cu el prin câteva exemple care îl explică și îi arată modul de aplicare, el nu mai are nevoie de expuneri tot mai lungi și de numeroase detalii. Îl rugăm pe Allah să ne sprijine prin ajutorul Său, prin bunătatea Sa și prin izbânda pe care o dăruiește și să ne facă oameni călăuziți, care îi călăuzesc și pe alții, prin binefacerea și generozitatea Sa.

Principiul 1. Cum se însușește explicarea Coranului

القاعدة الأولى: في كيفية تلقي التفسير

Sursa arabă: pp. 9–10.

Oricine urmează o cale sau întreprinde o lucrare, abordând-o pe căile potrivite și folosind mijloacele care duc la ea, va izbuti și va reuși. După cum a spus Allah Preaînaltul:

﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾

„Intrați în case pe ușile lor.”

Cu cât scopul urmărit este mai însemnat, cu atât această cerință este mai puternică și cu atât este mai necesară cercetarea temeinică a celor mai potrivite și mai bune căi care duc la el. Fără îndoială, subiectul de care ne ocupăm este cel mai important, cel mai nobil și cel mai fundamental dintre toate.

Să știi că Allah a pogorât acest Coran măreț pentru a-i călăuzi și a-i îndruma pe oameni. El îndrumă, în orice timp și în orice împrejurare, spre cele mai drepte și mai bine întemeiate căi:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

„Cu adevărat, acest Coran călăuzește spre ceea ce este mai drept.”

Oamenii trebuie, așadar, să primească înțelesurile Cuvântului lui Allah așa cum le-au primit Companionii, Allah să fie mulțumit de ei. Când citeau zece versete, ori mai puține sau mai multe, ei nu treceau dincolo de ele până nu înțelegeau ceea ce acestea arătau în privința credinței, a cunoașterii și a faptelor. Apoi le aplicau împrejurărilor reale: credeau în cele relatate, se supuneau poruncilor și interdicțiilor lor și includeau în sfera lor toate întâmplările și situațiile pe care le vedeau în viața lor și a altora.

Ei își cereau socoteală: împlineau aceste cerințe sau erau neglijenți față de ele? Cum puteau să rămână statornici în lucrurile folositoare și să împlinească ceea ce încă le lipsea? Cum puteau să se izbăvească de lucrurile vătămătoare? Astfel, se călăuzeau prin învățăturile Coranului și își însușeau caracterul și buna purtare la care acesta îndeamnă. Știau că el este un cuvânt adresat lor de Cunoșcătorul celor nevăzute și al celor văzute și că li se cere să-i înțeleagă sensurile și să împlinească ceea ce acestea presupun.

Celui care urmează această cale a lor și se străduiește cu seriozitate să mediteze asupra Cuvântului lui Allah i se deschide cea mai însemnată poartă a științei explicării Coranului. Cunoașterea sa se întărește, iar discernământul său sporește. Această metodă îl scutește de multe interpretări forțate și de cercetări exterioare subiectului, mai ales dacă are și o pregătire temeinică în științele limbii arabe și cunoaște viața Profetului ﷺ și se preocupă de studiul ei, inclusiv de felul în care acesta s-a purtat cu cei apropiați lui și cu dușmanii săi. Acestea sunt de mare ajutor în atingerea scopului urmărit.

Când robul știe că în Coran se află lămurirea tuturor lucrurilor, că el cuprinde tot ceea ce aduce folos, îl arată și îndeamnă la el, precum și că oprește de la toate lucrurile vătămătoare, dacă ține acest principiu înaintea ochilor și îl aplică fiecărei situații reale, trecute sau viitoare, va vedea marea lui însemnatate și mulțimea foloaselor și a roadelor sale.

De acest principiu se leagă și următorul:

Principiul 2. Se ia în considerare generalitatea formulării, nu doar împrejurarea particulară a revelării

القاعدة الثانية: العبرة بعموم ألفاظ لا بخصوص الأسباب

Sursa arabă: pp. 11–12.

Acesta este un principiu deosebit de folositor. Respectându-l, robul dobândește mult bine și cunoaștere din belșug; neglijându-l și pierzându-l din vedere, pierde multă cunoaștere și ajunge la greșeli și confuzie. Cercetătorii riguroși ai principiilor dreptului islamic și alți învățați sunt de acord asupra acestui fundament.

Ține seama de principiul precedent și înțelege că împrejurările revelării menționate de comentatorii Coranului sunt exemple care lămuresc expresiile, nu limite care le restrâng sensul la acele cazuri. Când spun: „Acest verset a fost revelat în legătură cu cutare și cutare situație”, înțelesul este că situația respectivă intră în cuprinsul versetului și face parte dintre cele vizate de el.

Așa cum am arătat, Coranul a fost pogorât pentru călăuzirea primelor și a ultimelor generații ale comunității. Allah Preaînaltul ne-a poruncit să reflectăm și să medităm asupra Cărții Sale. Dacă medităm la expresiile ei generale și înțelegem că sensul lor cuprinde multe lucruri, de ce am exclude unele dintre acestea, deși includem altele asemănătoare și de aceeași natură? De aceea, Ibn Mas'ūd, Allah să fie mulțumit de el, a spus: „Când Îl auzi pe Allah spunând: «O, voi, cei care ați crezut!», ascultă cu atenție, căci urmează fie un bine care ți se poruncește, fie un rău de la care ești oprit.”

Ori de câte ori întâlnești o relatare despre Allah, despre desăvârșirea care I se cuvine și despre lipsurile de care El este mai presus, afirmă întregul înțeles desăvârșit pe care El Și l-a afirmat și consideră-L mai presus de tot ceea ce El a negat despre Sine.

Tot astfel, când El ne vorbește despre trimișii Săi, despre Cărțile Sale, despre Ziua de Apoi și despre toate lucrurile trecute și viitoare, fii convins, fără nicio îndoială, că acestea sunt adevărate în sensul lor real, ba chiar reprezintă cel mai înalt grad al adevărului și al veridicității:

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾

„Și cine este mai adevărat decât Allah în cuvânt?” (an-Nisā', 4:122)

La fel stau lucrurile și în privința relatării Sale.

Când El poruncește un lucru, cercetează-i sensul: ce intră în cuprinsul său și ce nu intră, având în vedere că porunca este adresată întregii comunități. La fel procedezi cu interdicția. De aceea, cunoașterea limitelor a ceea ce Allah a pogorât asupra Trimisului Său este temelia binelui și a izbânzii, iar necunoașterea lor este temelia răului și a îndepărtării de calea dreaptă.

Respectarea acestui principiu este cel mai mare ajutor pentru cunoașterea limitelor a ceea ce Allah a pogorât asupra Trimisului Său. Coranul reunește cele mai nobile, mai folositoare și mai adevărate înțelesuri în cele mai limpezi și mai frumoase formulări. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾

„Ei nu-ți aduc nicio pildă fără ca Noi să-ți aducem adevărul și cea mai bună lămurire.”
(*al-Furqān*, 25:33)

El lămurește adevărul, îl explică și îi arată calea.

Principiul 3. Articolul „al-” exprimă cuprinderea deplină a sensului, potrivit termenului căruia îi este adăugat

القاعدة الثالثة: الألف واللام الداخلة على الأوصاف وأسماء الأجناس تفيد الاستغراق بحسب ما دخلت عليه

Sursa arabă: pp. 13–15.

Articolul alcătuit din alif și lām, atunci când este adăugat termenilor care exprimă însușiri și substantivelor care denumesc categorii, exprimă cuprinderea deplină, potrivit termenului căruia îi este adăugat.¹

Specialiștii în principiile dreptului islamic și în limba arabă au formulat în mod expres această regulă, iar oamenii cunoașterii și ai credinței sunt de acord să țină seama de ea.

Un exemplu îl constituie cuvintele Celui Preaînalt:

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾

„Cu adevărat, bărbații musulmani și femeile musulmane, bărbații credincioși și femeile credincioase...” (*al-Aḥzāb*, 33:35)

Până la cuvintele Sale:

﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾

„Allah le-a pregătit iertare și o răsplată măreață.” (*al-Aḥzāb*, 33:35)

Include în aceste însușiri tot ceea ce cuprind sensurile supunerii față de Allah, ale credinței, ale ascultării statornice, ale veridicității și ale celorlalte însușiri din verset. Cu cât acestea sunt mai depline, cu atât mai deplină va fi pentru cel care le are iertarea și răsplata măreață făgăduite în legătură cu ele. Dacă însușirile sunt mai puțin împlinite, și partea sa din acestea se micșorează; dacă lipsesc, ea lipsește. Așa stau lucrurile cu orice însușire de care este legat un bine, o răsplată și o recompensă.

La fel se întâmplă în sens opus: orice însușire pe care Allah a interzis-o și de care a legat pedeapsă, rău și lipsă de desăvârșire îi aduce celui care o are o parte din acestea, potrivit măsurii în care însușirea respectivă se află în el.

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Celui Preaînalt:

¹ Nota traducătorului: „al-” este articolul hotărât arab, scris ال. „Cuprinderea deplină” traduce aici istighrāq: includerea tuturor celor care intră în sensul expresiei. Regula este redată în formularea și cu precizarea autorului: „potrivit termenului căruia îi este adăugat”.

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۖ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۚ﴾

„Omul a fost creat neliniștit: când îl atinge răul, este cuprins de teamă și nerăbdare, iar când îl atinge binele, devine zgârcit.” (al-Ma‘ārij, 70:19–21)

Această formulare are sens general și privește întreaga categorie a oamenilor. Fiecare om are această însușire, în afară de cei pe care Allah i-a exceptat prin cuvintele Sale:

﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾

„În afară de cei care împlinesc rugăciunea...”

Și prin însușirile menționate în continuarea pasajului. Tot astfel, El a spus:

﴿وَالْعَصْرِ ۖ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾

„Pe timp! Cu adevărat, omul este în pierdere.” (al-‘Așr, 103:1–2)

Așadar, fiecare om este în pierdere, cu excepția celor pomeniți în cuvintele:

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

„În afară de cei care au crezut și au săvârșit fapte bune...” (al-‘Așr, 103:3)

Și în restul versetului. Exemplele de acest fel sunt numeroase.

Printre cele mai însemnate domenii în care se aplică acest principiu se află Numele cele mai frumoase ale lui Allah. Coranul le menționează din abundență, iar cunoașterea lor se numără printre cele mai nobile învățături ale Coranului.

De pildă, Allah spune despre Sine că El este Allah, al-Malik, al-‘Alīm, al-Ḥakīm, al-‘Azīz, ar-Raḥīm, al-Quddūs, as-Salām, al-Ḥamīd și al-Majīd.

Allah este Cel Căruia Îi aparțin toate înțelesurile divinității pentru care I se cuvine să fie adorat: toate atributele desăvârșirii, toate motivele de laudă, întreaga dărnicie și întreaga binefacere. Nimeni nu Îi este părtaș în vreun înțeles al divinității: nici om, nici înger. Dimpotrivă, toți Îl adoră pe Domnul lor, I se închină și se supun măreției și grandorii Sale.

El este al-Malik, Stăpânul Căruia Îi aparțin toate înțelesurile stăpânirii. A Lui este stăpânirea deplină și puterea de a hotărî astfel încât hotărârea Sa să se împlinească. Toate fapăturile Îi aparțin lui Allah și Îi sunt robi, supuși hotărârilor stăpânirii Sale privitoare la predestinare, la legea revelată și la răsplată.

El este al-‘Alīm, Cel care cunoaște toate lucrurile și Căruia nimic nu-I este ascuns, nici pe pământ, nici în cer. Cunoașterea Sa cuprinde cele lăuntrice și cele exterioare, cele ascunse și cele vădite, cele necesare, cele imposibile și cele posibile, lucrurile trecute și viitoare, lumea de sus și lumea de jos, cele generale și cele particulare, ceea ce fapăturile cunosc și ceea ce nu cunosc.

El este al-Ḥakīm, Cel cu înțelepciune deplină, care cuprinde tot ceea ce a hotărât, a predestinat și a creat, precum și tot ceea ce a legiferat. Nicio făptură și nicio prescripție nu se află în afara înțelepciunii Sale.

El este al-‘Azīz, Cel Căruia Îi aparțin, în desăvârșire deplină din orice punct de vedere, toate înțelesurile puterii de neînvins: puterea propriu-zisă, neputința oricui de a-L atinge cu răul,

dominația și biruința. Toate făpturile sunt cu totul supuse și sărace înaintea Domnului lor, având cea mai mare nevoie de El și depinzând întru totul de El.

El este ar-Raḥīm, Cel Milostiv, Căruia Îi aparțin toate înțelesurile îndurării. Îndurarea Sa cuprinde toate lucrurile, iar nicio făptură nu este lipsită de binefacerea Sa nici cât ai clipi. Îndurarea Sa ajunge pretutindeni unde ajunge cunoașterea Sa:

﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا﴾

„Domnul nostru, Tu cuprinzi toate lucrurile cu îndurare și cunoaștere.” (Ghāfir, 40:7)

El este al-Quddūs și as-Salām: Cel slăvit, mai presus de orice defect, vătămare și lipsă, de asemănarea cu oricine și de a avea vreun egal dintre făpturile Sale.

Aplică acest principiu măreț și celorlalte Nume frumoase. Ți se va deschide astfel o mare poartă a cunoașterii lui Allah. De fapt, temelia cunoașterii lui Allah este cunoașterea înțelesurilor mărețe cuprinse în Numele Sale cele mai frumoase, în măsura în care robul este capabil să le cunoască. Nicio făptură nu poate însă cuprinde pe deplin aceste înțelesuri și nimeni nu poate epuiza lauda care I se cuvine. El este așa cum S-a lădat pe Sine, mai presus de lauda pe care I-o aduc robii Săi.

Din același principiu fac parte și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

„Ajutați-vă unii pe alții în virtute și în evlavie, dar nu vă ajutați în păcat și în nedreptate.” (al-Mā'idah, 5:2)

Aceasta cuprinde toate formele virtuții și ale binelui. Evlavia cuprinde ferirea de toate felurile de păcate și de lucruri interzise. Păcatul, al-ithm, este un termen cuprinzător pentru orice faptă care aduce vină și duce la neascultare. Nedreptatea, al-'udwān, este de asemenea un termen cuprinzător, care include încălcarea drepturilor oamenilor în privința vieții, a averilor și a onoarei lor. În Coran, al-ma'rūf este un termen cuprinzător pentru tot ceea ce este recunoscut drept bun prin legea revelată și prin rațiune; opusul său este al-munkar.

Profetul ﷺ a atras atenția comunității sale asupra acestui principiu și i-a îndrumat pe oameni să țină seama de el prin cele spuse despre tashahhud, atunci când credincioșii rostesc în rugăciune: „Pacea să fie asupra noastră și asupra robilor drepti ai lui Allah.” El a spus: „Când spuneți aceasta, ați adresat salutul de pace fiecărui rob drept dintre locuitorii cerului și ai pământului.”²

Exemplele acestui principiu în Coran sunt foarte numeroase.

² Nota ediției arabe, p. 15: relatat de al-Bukhārī de la Ibn Mas'ūd. Ediția-sursă nu indică aici un număr de hadith.

Principiul 4. Termenul nehotărât în negație, interdicție, condiție și întrebare

القاعدة الرابعة: إذا وقعت النكرة في سياق النفي أو النهي أو الشرط أو الاستفهام دلت على العموم

Sursa arabă: pp. 16–17.

Când un termen nehotărât apare în contextul unei negații, al unei interdicții, al unei condiții sau al unei întrebări, el exprimă un sens general.

De pildă, Allah Preaînaltul spune:

﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾

„Adorați-L pe Allah și nu-I asociați nimic.” (an-Nisā', 4:36)

Aceste cuvinte interzic asocierea altcuiva cu El în intenții, în vorbe și în fapte. Ele interzic atât asocierea majoră, cât și pe cea minoră, atât pe cea ascunsă, cât și pe cea vădită. Robul nu trebuie, așadar, să-I atribuie lui Allah niciun egal sau asociat în vreunul dintre aceste lucruri. Asemenea lor sunt cuvintele:

﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا﴾

„Nu-I atribuiți lui Allah egali.” (al-Baqarah, 2:22)

Și cuvintele Sale care descriu Ziua Învierii:

﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا﴾

„În ziua în care niciun suflet nu va putea face nimic pentru alt suflet.” (al-Infithār, 82:19)

Aceasta cuprinde fiecare suflet: niciunul nu va putea dobândi pentru altul vreun folos și nici îndepărta de la el vreo vătămare.

La fel, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾

„Dacă Allah te atinge cu un rău, nimeni în afară de El nu-l poate înlătura. Iar dacă îți voiește un bine, nimeni nu poate opri binefacerea Sa.” (Yūnus, 10:107)

Nicio făptură nu are puterea de a înlătura, în vreun fel, un rău pe care Allah l-a hotărât pentru rob. Tot ceea ce făptura poate face, prin mijloace și leacuri, reprezintă doar o parte dintre numeroasele lucruri cuprinse în hotărârea și predestinarea Lui. Și cuvintele Sale:

﴿مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ﴾

„Orice îndurare le deschide Allah oamenilor, nimeni nu o poate opri; iar ceea ce El reține, nimeni nu poate dăruia după El.” (Fāṭir, 35:2)

﴿وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَنِ اللَّه﴾

„Orice binefacere aveți este de la Allah.” (an-Naḥl, 16:53)

Aceasta cuprinde orice bine aflat în rob și orice bine care ajunge la el. Fiecare răsuflare în care dobândește un lucru iubit ori îi este îndepărtat un lucru neplăcut se datorează numai lui Allah. Și cuvintele Sale:

﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

„Există vreun creator, în afară de Allah, care să vă înzestreze din cer și de pe pământ? Nu există altă divinitate în afară de El.” (Fāṭir, 35:3)

Dacă înaintea termenului nehotărât apare particula min, exprimarea generalității devine explicită, precum în versetul:

﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾

„Niciunul dintre voi nu l-ar putea apăra de El.” (al-Ḥāqqah, 69:47)

﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾

„Nu aveți altă divinitate în afară de El.” (al-A'rāf, 7:59)

Exemplele de acest fel sunt foarte numeroase.

Principiul 5. Singularul în construcția de anexare exprimă un sens general

القاعدة الخامسة: المفرد المضاف يفيد العموم كما يفيد ذلك اسم الجمع

Sursa arabă: pp. 18–19.

Un termen la singular aflat în construcția de anexare exprimă generalitatea, așa cum o exprimă și un nume colectiv.³

Să luăm cuvintele Celui Preaînalt:

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ﴾

„Vă sunt interzise [în căsătorie] mamele voastre...” (an-Nisā', 4:23)

Aceste cuvinte și continuarea versetului cuprind orice mamă din care descinzi, oricât de îndepărtată ar fi în linia ascendentă, și orice fiică ce descinde din tine, oricât de îndepărtată ar fi în linia descendentă. La fel se înțeleg și celelalte categorii menționate. După același principiu se înțeleg cuvintele Celui Preaînalt:

³ Nota traducătorului: construcția de anexare, iḍāfah, leagă un nume de alt nume sau de un pronume, de pildă „binefacerea Domnului tău”, „călăuzirea lor” ori „adorarea Domnului său”. Autorul discută aici întinderea sensului acestor expresii.

﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾

„Iar despre binefacerea Domnului tău vorbește.” (aḍ-Ḍuḥā, 93:11)

Ele cuprind binefacerile religioase și pe cele lumești. Și cuvintele:

﴿قُلْ إِن صَّلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

„Spune: «Rugăciunea mea, jertfa mea, viața mea și moartea mea Îi aparțin lui Allah, Domnul lumilor.»” (al-An‘ām, 6:162)

Acestea cuprind toate rugăciunile, toate riturile de adorare și tot ceea ce privește starea robului și îndatoririle sale în viață și la moarte. El și-a dedicat toate momentele numai lui Allah, Unicul, fără niciun asociat.

Și cuvintele Sale:

﴿وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾

„Luați din locul lui Ibrāhīm un loc de rugăciune.”

Potrivit uneia dintre cele două interpretări, aceasta cuprinde toate locurile în care Ibrāhīm a stat în timpul riturilor pelerinajului: luați-le ca locuri de adorare. Mai explicite decât acestea sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾

„Apoi ți-am revelat: «Urmează religia lui Ibrāhīm, cel înclinat numai spre adevăr.»” (an-Nahl, 16:123)

Aceasta cuprinde tot ceea ce făcea parte din religia sa: afirmarea unicității lui Allah, consacrarea sinceră față de Allah Preaînaltul și împlinirea îndatoririlor de rob al Său.

Și mai generale și mai cuprinzătoare sunt cuvintele Celui Preaînalt, după ce îi menționează pe profeți:

﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾

„Aceștia sunt cei pe care Allah i-a călăuzit. Urmează, așadar, călăuzirea lor.” (al-An‘ām, 6:90)

Allah i-a poruncit să urmeze toată călăuzirea trimișilor: cunoașterea folositoare, virtuțile curate, faptele bune și conduita dreaptă. Acest verset este una dintre dovezile principiului cunoscut: „Legea celor dinaintea noastră este și lege pentru noi, câtă vreme în legea noastră nu a venit ceva contrar ei.” Legea profeților de mai înainte înseamnă călăuzirea lor în fundamentele religiei și în aspectele ei particulare.

Tot astfel, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾

„Aceasta este calea Mea cea dreaptă; urmați-o.” (al-An‘ām, 6:153)

Ele cuprind tot ceea ce El le-a legiferat robilor Săi, ca fapte de împlinit și lucruri de părăsit, ca principii de credință și supunere. În acest verset, Allah a atribuit calea Sieși, fiindcă El este Cel care a așezat-o înaintea robilor Săi. În alt loc, a atribuit-o celor asupra cărora Și-a revărsat binefacerea, pentru că ei sunt cei care o urmează:

﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾

„Calea celor asupra cărora Ți-ai revărsat binefacerea.” (al-Fātiḥah, 1:7)

Calea celor asupra cărora Allah Și-a revărsat binefacerea, dintre profeți, cei cu desăvârșită credință în adevăr, martiri și oamenii drepecți, este alcătuită din cunoașterea, virtuțile, însușirile și faptele lor.

La fel sunt cuvintele Sale:

﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾

„Și să nu asocieze pe nimeni în adorarea Domnului său.” (al-Kahf, 18:110)

În aceasta intră toate actele de adorare, atât cele exterioare, cât și cele lăuntrice, cele care țin de credință și cele care țin de fapte.

Tot astfel, Allah l-a descris pe Trimisul Său ﷺ prin calitatea de rob, pe care a raportat-o la Sine, în cuvintele:

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ﴾

„Slavă Celui care l-a purtat noaptea pe robul Său...” (al-Isrā', 17:1)

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾

„Iar dacă aveți îndoieli asupra a ceea ce am pogorât asupra robului Nostru...” (al-Baqarah, 2:23)

﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾

„Binecuvântat este Cel care a pogorât Îndreptarul asupra robului Său...” (al-Furqān, 25:1)

Acestea arată că el a împlinit toate treptele slujirii lui Allah. A dobândit cele mai nobile trepte tocmai prin împlinirea tuturor formelor acestei slujiri. Și cuvintele Sale:

﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾

„Oare Allah nu este de ajuns pentru robul Său?” (az-Zumar, 39:36)

Cu cât robul împlinește mai bine îndatoririle slujirii lui Allah, cu atât mai deplină și mai desăvârșită este ocrotirea prin care Allah îi este de ajuns. Pe cât de mult îi lipsește din această slujire, pe atât se micșorează și partea sa din această ocrotire.

Și cuvintele Sale:

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾

„Porunca Noastră nu este decât una singură, asemenea unei clipiri din ochi.” (al-Qamar, 54:50)

﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾

„Când voim un lucru, cuvântul Nostru către el este doar să-i spunem: «Fii!», iar el este.” (an-Nahl, 16:40)

Aceasta cuprinde toate poruncile Sale prin care hotărăște și aduce la existență lucrurile. Astfel de exemple sunt numeroase în Coran.

Principiul 6. Cum afirmă Coranul unicitatea lui Allah și respinge contrariul ei

القاعدة السادسة: في طريقة القرآن في تقرير التوحيد ونفي ضده

Sursa arabă: pp. 20–21.

Aproape întregul Coran afirmă unicitatea lui Allah, tawḥīd, și respinge contrariul ei. În cele mai multe versete, Allah afirmă unicitatea Sa în privința dreptului de a fi adorat și cere ca adorarea să-I fie consacrată numai Lui, Unicul, fără niciun asociat. El arată că toți trimișii și-au chemat popoarele să-L adore pe Allah și să nu-L asocieze nimic; că Allah Preaînaltul i-a creat pe djinni și pe oameni numai pentru ca ei să-L adore; și că toate Cărțile și toți trimișii sunt în acord asupra acestui fundament, care este temelia tuturor fundamentelor. Cel care nu urmează această religie — adică nu-și consacră faptele numai lui Allah — are faptele zădărnice:

﴿لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾

„Dacă vei asocia [pe altcineva cu Allah], faptele tale vor fi cu siguranță zădărnice.” (az-Zumar, 39:65)

﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

„Dacă ei ar fi asociat [pe altcineva cu Allah], tot ceea ce făceau ar fi fost zădărnice.” (al-An‘ām, 6:88)

El îi cheamă pe robi la ceea ce este întipărit în firea lor și recunoscut de rațiunea lor: numai Cel care creează, cârmuiește și dăruiește binefacerile văzute și nevăzute merită să fie adorat. Celelalte făpturi nu dețin puterea de a crea, de a aduce folos ori de a respinge răul și nimeni nu poate apăra pe altcineva de Allah în vreun fel.

Îi cheamă la acest fundament și prin ceea ce arată despre vrednicia Sa de laudă și prin lauda pe care Și-o aduce Sieși: numai Lui Îi aparțin atributele grandorii, ale slavei, ale măreției și ale desăvârșirii. Cel care are această desăvârșire absolută, în care nu-I este părtaș nimeni, este Cel mai îndreptățit ca faptele exterioare și lăuntrice să-I fie consacrate numai Lui.

Afirmă această unicitate și prin faptul că numai El este Judecătorul: nimeni altcineva nu hotărăște legea și răsplata:

﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾

„Judecata Îi aparține numai lui Allah. El a poruncit să nu adorați pe nimeni în afară de El.” (Yūsuf, 12:40)

Alteori, afirmă aceasta prin prezentarea frumuseților tawḥīd-ului și a faptului că el este religia obligatorie pentru toți robii, potrivit legii revelate, rațiunii și firii lor originare. Arată, totodată, relele asocierii de parteneri lui Allah, urâtenia ei și dezordinea din rațiunea celor care o practică, după ce li s-a stricat religia și inimile li s-au răsturnat, astfel încât au ajuns în îndoială și tulburare.

Alteori, îi cheamă la tawḥīd amintind frumoasa răsplată legată de el în viața aceasta și în viața de apoi, precum și viața bună din cele trei lăcașuri. Arată pedepsele apropiate și viitoare legate de contrariul lui și cât de rele sunt sfârșitul și urmările celor care urmează contrariul tawḥīd-ului.⁴

Pe scurt, orice bine, apropiat sau viitor, este unul dintre roadele tawḥīd-ului, iar orice rău, apropiat sau viitor, este unul dintre roadele contrariului său. Allah știe cel mai bine.

Principiul 7. Cum dovedește Coranul profeția lui

Muhammad ﷺ

القاعدة السابعة: في طريقة القرآن في تقرير نبوة محمد ﷺ

Sursa arabă: pp. 22–24.

Allah a statornicit în Cartea Sa acest mare fundament prin felurite căi care arată deplina veridicitate a Profetului ﷺ. El arată că Muhammad a confirmat adevărul adus de trimiși și a chemat la ceea ce au chemat și ei; că toate virtuțile aflate în profeți se găsesc și în Muhammad ﷺ; și că, dintre toți, el este cel mai îndreptățit și mai vrednic să fie socotit mai presus de lipsurile și defectele de care aceștia au fost declarați nevinovați. Legea sa are întâietate asupra tuturor legilor revelate, iar Cartea sa asupra tuturor Cărților. Toate frumusețile religiilor și ale Cărților au fost reunite în această Carte și în această religie, care le întrece și prin virtuți și însușiri ce nu se găsesc în altă parte.

El îi dovedește profeția și prin faptul că este ummī: nu scrie, nu citește și nu a stat să învețe de la vreun cunoscător al Cărților anterioare. Cu toate acestea, el a venit dintr-odată înaintea oamenilor cu această Carte. Dacă oamenii și djinnii s-ar aduna să aducă una asemenea ei, nu ar putea s-o facă, nici nu ar avea puterea ori capacitatea de a o aduce, chiar dacă s-ar sprijini unii pe alții. În aceste condiții, este imposibil ca el să fi produs-o de la sine ori ca ceea ce a adus să fie o născocire sau o închipuire. Coranul revine în repetate rânduri asupra acestui fel de argumentare.

Aceasta este dovedită și prin faptul că el relatează pe larg întâmplările profeților anteriori, așa cum s-au petrecut, într-un chip care nu lasă loc îndoielii. Apoi, Allah Preaînaltul arată că el nu putea cunoaște aceste lucruri pe nicio altă cale decât prin revelația primită de la El. De pildă, după relatarea amplă a întâmplării lui Mūsā, El spune:

⁴ Nota traducătorului: expresia „cele trei lăcașuri” desemnează aici viața pământească, existența de după moarte înainte de Înviere (barzakh) și viața de apoi. Această explicație este a traducătorului; textul arab folosește expresia fără a enumera lăcașurile.

﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ﴾

„Tu nu te aflai pe partea de apus atunci când i-am încredințat lui Mūsā porunca.” (al-Qaṣaṣ, 28:44)

﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ﴾

„Tu nu te aflai lângă Munte atunci când am chemat, însă [această revelație este] o îndurare de la Domnul tău.” (al-Qaṣaṣ, 28:46)

Și la fel, cuvintele Sale:

﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾

„Tu nu erai lângă ei atunci când își aruncau condeiele [pentru a hotărî] cine o va lua în îngrijire pe Maryam și nu erai lângă ei când se certau.” (Āl ‘Imrān, 3:44)

Iar după ce a relatat pe larg întâmplarea lui Yūsuf și a fraților săi, a spus:

﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾

„Tu nu erai lângă ei atunci când s-au învoit asupra faptei lor și urzeau uneltiri.” (Yūsuf, 12:102)

Aceste întâmplări și relatări amănunțite, pe care le înfățișează în detaliu, nu au putut fi dezmințite sau contrazise de oamenii Cărții, nici în vremea lui, nici după el. Ele sunt unele dintre cele mai puternice dovezi că el este cu adevărat Trimisul lui Allah.

Alteori, Allah îi dovedește profeția prin desăvârșirea înțelepciunii Sale și prin deplinătatea puterii Sale. Sprijinirea Trimisului Său, ajutorul dat lui împotriva dușmanilor și statornicirea lui pe pământ sunt pe deplin potrivite înțelepciunii lui Allah. Cine îi pune la îndoială misiunea pune la îndoială înțelepciunea și puterea lui Allah. Tot astfel, ajutorul și sprijinul Său vădit împotriva popoarelor celor mai puternice de pe pământ sunt semne ale misiunii sale și dovezi ale unicității Celui care l-a trimis, așa cum le este limpede celor care reflectează.

Alteori, El îi dovedește profeția și misiunea prin însușirile desăvârșite pe care le are și prin frumoasele sale virtuți: în orice virtute înaltă, Trimisul lui Allah ﷺ se află la treapta cea mai înaltă și mai deplină. Printre mărețele sale însușiri și trăsături prin care întrece toate fapăturile se află veridicitatea. Nu este aceasta una dintre cele mai puternice dovezi că el este Trimisul Domnului lumilor, cel ales dintre toate fapăturile?

Alteori, El îi dovedește profeția prin ceea ce se găsește în Cărțile celor de dinainte și în veștile bune date de profeți și trimiși: fie prin numele său propriu, fie prin însușirile sale mărețe, prin însușirile comunității sale ori prin cele ale religiei sale.

Alteori, El îi dovedește misiunea prin veștile aduse de el despre cele nevăzute din trecut și din viitor, dintre care unele s-au împlinit în vremea sa, iar altele continuă să se împlinească în orice timp. Fără revelație, nimic dintre acestea nu ar fi ajuns la el și nici el, nici altcineva nu ar fi avut vreo cale de a le cunoaște.

Alteori, El o dovedește prin faptul că îl păzește și îl ocrotește de oameni. Deși dușmanii se năpustesc asupra lui, îl asupresc și se străduiesc din toate puterile să-l doboare, Allah îl păzește, îl apără și îl ajută. Aceasta nu se întâmplă decât fiindcă el este cu adevărat Trimisul Său și cel căruia i-a fost încredințată revelația Sa.

Alteori, El îi dovedește misiunea arătând măreția celor aduse de el, și anume Coranul:

﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾

„Neadevărul nu se apropie de el nici dinaintea lui, nici din urma lui: este o pogorâre de la Cel Înțelept, Vrednic de laudă.” (Fuṣṣilat, 41:42)

El i-a provocat pe dușmanii săi și pe cei care nu cred în el să aducă ceva asemenea lui, ori zece sute asemenea lui, ori măcar o singură sură. Ei nu au fost în stare, s-au retras și s-au întors dezamăgiți și înfrânți. Acest Coran este cea mai mare, cea mai nobilă și cea mai cuprinzătoare dovadă a misiunii sale.

Alteori, El îi dovedește misiunea prin minunile pe care Allah le-a înfăptuit prin el și prin fenomenele extraordinare și darurile deosebite cu care l-a cinstit. Fiecare dintre acestea, luată separat, arată că el este Trimisul lui Allah, cel adevărat și confirmat în adevărul său; cu atât mai mult când sunt luate împreună!

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

„El nu vorbește după dorință proprie. Nu este decât o revelație care îi este revelată.” (an-Najm, 53:3–4)

Alteori, o dovedește prin marea sa compasiune față de făpturi și prin deplina sa grijă față de comunitatea sa: el este blând și milostiv cu cei credincioși. Nu a existat și nu va exista nicio făptură care să arate mai multă compasiune, bunătate și binefacere față de ceilalți decât el. Urmele acestor însușiri le sunt vădite celor care le cercetează.

Allah a amintit din belșug în Cartea Sa aceste lucruri și aceste căi de argumentare. Le-a înfățișat prin expresii felurite, prin înțelesuri explicate în amănunt și prin moduri de prezentare uimitoare. Exemplele lor sunt mai multe decât pot fi numărate și cuprinse. Allah știe cel mai bine.

Principiul 8. Cum dovedește Coranul învierea și întoarcerea la Allah

القاعدة الثامنة: طريقة القرآن في تقرير المعاد

Sursa arabă: pp. 25–26.

Acesta este al treilea dintre fundamentele asupra cărora sunt în acord toți trimișii și toate legile revelate: unicitatea lui Allah, misiunea profetică și învierea, cu adunarea robilor. Allah a vorbit pe larg despre acest din urmă fundament în Cartea Sa și l-a statornicit în felurite moduri.

Unul dintre ele este însăși înștiințarea Sa, căci El este Cel mai adevărat dintre toți cei care vorbesc. Pe lângă faptul că îl menționează atât de des, Allah a jurat asupra lui în trei locuri din Cartea Sa. Un alt mod este arătarea desăvârșirii puterii Sale, a faptului că voința Sa se împlinește

și că nimic nu-I este cu neputință. Readucerea la viață a robilor după moartea lor este doar una dintre manifestările puterii Sale.

Un alt mod este reamintirea primei creări: Cel care i-a adus la existență, când nu erau nimic vrednic de pomenit, îi va readuce la viață așa cum i-a creat prima dată. El a repetat acest înțeles în multe locuri și prin felurite formulări. Printre acestea se află readucerea la viață a pământului mort și uscat după moartea sa: Cel care l-a înviat îi va învia și pe morți.

El dovedește aceasta și prin puterea Sa de a săvârși lucruri mai mari: crearea cerurilor, a pământului și a făpturilor mărețe. Dacă cei care neagă învierea recunosc aceste lucruri, pe care nu le vor putea nega, de ce socotesc atât de improbabilă învierea morților?

O dovedește, de asemenea, prin cuprinderea cunoașterii Sale și prin desăvârșirea înțelepciunii Sale. Nu I se potrivește și nu este potrivit să-Și lase făpturile fără rost și fără îndrumare, fără să li se poruncească ori să li se interzică, fără să fie răsplătite ori pedepsite. Prin această cale a dovedit atât profeția, cât și învierea.

Printre cele prin care a dovedit învierea și răsplătirea celor care fac bine pentru binele lor și a celor care fac rău pentru răul lor se află cele relatate despre zilele în care Și-a arătat puterea asupra comunităților și generațiilor trecute. El arată cum i-a salvat pe profeți și pe cei care i-au urmat, cum i-a nimicit pe cei care îi socoteau mincinoși și negau învierea, cum le-a trimis felurite pedepse și i-a lovit cu pedepse pilduitoare.

Aceasta este o răsplătire încă din această viață și un exemplu al răsplătirii din viața de apoi, pe care Allah le-a arătat-o robilor Săi pentru ca acela care piere să piară în fața unei dovezi limpezi, iar acela care trăiește să trăiască în fața unei dovezi limpezi.

Din aceeași categorie fac parte învierile morților pe care Allah le-a arătat robilor Săi în viața aceasta, precum cele amintite de El în legătură cu omul din întâmplarea vacii, cu miile de oameni dintre fiii lui Isrā'īl, cu cel care a trecut pe lângă o așezare prăbușită peste acoperișurile ei, cu Ibrāhīm, prietenul apropiat al lui Allah, și păsările, precum și cu învierea morților de către 'Īsā, fiul lui Maryam.

Acestea și alte lucruri pe care Allah le-a arătat robilor Săi în această lume sunt pentru ca ei să știe că El este tare și atotputernic, că robii vor fi neapărat aduși înapoi și că sălașul statornic va fi fie Paradisul, fie Focul. Allah a prezentat și a reluat aceste înțeleșuri în multe locuri. Allah știe cel mai bine.

Principiul 9. Cum le adresează Coranul credincioșilor poruncile și prescripțiile

القاعدة التاسعة: في طريقة القرآن في أمر المؤمنين وخطابهم بالأحكام الشرعية

Sursa arabă: pp. 27–29.

Allah Preaînaltul a poruncit chemarea la calea Sa în felul cel mai bun, adică pe calea cea mai directă către scop și cea mai potrivită pentru dobândirea rezultatului urmărit. Fără îndoială, căile prin care Allah le adresează robilor Săi credincioși prescripțiile religioase sunt cele mai bune, cele mai frumoase și cele mai directe.

Cel mai adesea, El îi cheamă la bine și îi oprește de la rău amintindu-le însușirea pe care le-a dăruit-o, credința. El spune: „O, voi, cei care ați crezut! Faceți cutare lucru și părăsiți cutare lucru.” În aceasta se află o chemare adresată lor din două perspective.

Prima este îndemnul de a împlini ceea ce credința presupune, condițiile ei și ceea ce o desăvârșește. Este ca și cum le-ar spune: „O, voi, cei care ați crezut! Împliniți ceea ce cere credința voastră: respectați poruncile, feriți-vă de interdicții, însușiți-vă fiecare virtute vrednică de laudă și feriți-vă de orice trăsătură josnică.” Așa cere adevărata credință.

De aceea, salafii au fost de acord asupra faptului că credința crește și scade și că toate prescripțiile religiei, atât cele exterioare, cât și cele lăuntrice, fac parte din credință și din ceea ce ea presupune. Numeroase dovezi din Carte și din Sunnah arată acest fundament.

Aceasta este una dintre cele două perspective: Allah începe porunca adresată credincioșilor prin cuvintele „O, voi, cei care ați crezut!”, leagă împlinirea ei de credință și arată că aceasta nu devine deplină fără împlinirea lucrului menționat.

A doua perspectivă este că, atunci când îi cheamă prin cuvintele „O, voi, cei care ați crezut! Faceți cutare lucru și părăsiți cutare lucru” și leagă chemarea de credință, îi cheamă prin însăși binefacerea pe care le-a dăruit-o, cea mai mare dintre binefaceri. Înțelesul este: „O, voi, cei cărora Allah le-a dăruit credința! Arătați recunoștință pentru această binefacere, făcând cutare lucru și părăsind cutare lucru.”

Prima perspectivă îi cheamă, așadar, să-și întregească și să-și desăvârșească credința prin prescripțiile exterioare și lăuntrice. A doua îi cheamă să fie recunoscători pentru binefacerea credinței, arătându-le în ce constă această recunoștință: supunerea deplină față de poruncile și interdicțiile Sale.

Alteori, îi cheamă pe credincioși la bine și îi oprește de la rău amintind efectele binelui și urmările lui vrednice de laudă, apropiate și viitoare, precum și efectele răului și urmările sale cumplite în viața aceasta și în viața de apoi.

Alteori, îi cheamă prin amintirea felurilor Sale binefaceri și a darurilor Sale îmbelșugate. Acestea le cer să fie recunoscători, iar recunoștința pentru ele constă în împlinirea îndatoririlor credinței.

Alteori, îi cheamă prin încurajare și avertizare: arată răsplata pe care Allah a pregătit-o credincioșilor ascultători și pedepsele pregătite celorlalți.

Alteori, îi cheamă amintind Numele Sale cele mai frumoase și marele drept pe care îl are asupra robilor Săi. Dreptul Lui asupra lor este ca ei să-I slujească, atât în exterior, cât și înlăuntrul lor, să I se închine și să-L invoce prin Numele Sale cele mai frumoase și prin atributele Sale sfinte. Toate actele de adorare înseamnă preamărirea lui Allah, proclamarea măreției Sale, cinstirea și slăvirea Lui, îndreptarea stăruitoare către El și apropierea de El.

Alteori, îi cheamă pentru ca ei să-L ia numai pe El ca ocrotitor, refugiu, adăpost și apărător, să alerge la El în toate lucrurile și să se întoarcă spre El în orice împrejurare. El îi înștiințează că aceasta este temelia fericirii, a îndreptării și a izbânzii robului. Dacă acesta nu intră sub ocrotirea lui Allah și sub grija Sa aparte, îl va lua negreșit în stăpânire dușmanul său, care îi voiește răul și nefericirea. Acesta îl va amăgi și îi va face rău, lipsindu-l de cele folositoare și de bine și ducându-l la pieire. Toate acestea sunt expuse pe larg în Coran, prin expresii felurite.

Alteori, îi îndeamnă la aceasta avertizându-i să nu-i imite pe oamenii nepăsării, ai îndepărtării de adevăr și ai religiilor schimbate, ca să nu ajungă sub aceeași mustrare care i-a atins pe aceștia. De pildă, El spune:

﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

„Și vei fi cu siguranță dintre cei care pierd.” (az-Zumar, 39:65)

﴿فَتَكُونُوا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

„Și ați fi dintre cei nedrepti.” (al-Baqarah, 2:35)

﴿وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ﴾

„Și nu fi dintre cei nepăsători.” (al-A'rāf, 7:205)

﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾

„Oare nu a venit vremea ca inimile celor care au crezut să se smerească la pomenirea lui Allah și înaintea adevărului care a fost pogorât? Să nu fie asemenea celor cărora le-a fost dată Cartea mai înainte: timpul a trecut îndelung peste ei, inimile li s-au împietrit, iar mulți dintre ei sunt nelegiuți.” (al-Ḥadīd, 57:16)

Și în alte versete de acest fel.

Principiul 10. Cum îi cheamă Coranul la credință pe cei care nu cred

القاعدة العاشرة: في الطرق التي في القرآن لدعوة الكفار على اختلاف مللهم ونحلهم

Sursa arabă: pp. 30–31.

Coranul îi cheamă la religia islamică și la credința în Muhammad ﷺ pe cei care nu cred, oricare ar fi religiile și convingerile lor, prin prezentarea frumuseților legii și religiei sale și prin dovezile misiunii lui Muhammad ﷺ. Astfel, este călăuzit cel care caută adevărul și judecata dreaptă și este stabilită dovada împotriva celui care se împotrivește cu îndârjire.

Aceasta este cea mai însemnată cale prin care sunt chemați toți cei care se împotrivesc religiei islamice. Frumusețile Islamului și ale Profetului ﷺ, semnele sale și dovezile sale sunt, în sine, pe deplin suficiente pentru această chemare, chiar fără a lua în considerare respingerea îndoielilor și argumentelor invocate de ei. Când adevărul devine limpede, se știe că ceea ce îl contrazice este neadevăr și rătăcire.

Îi cheamă și prin avertizarea asupra pedepselor care au lovit popoarele, asupra pedepselor din viața aceasta și din viața de apoi și asupra felurilor de rău și a urmărilor cumplite aflate în religiile neadevărate. Îi avertizează să nu le dea ascultare conducătorilor răului și celor care cheamă spre Foc. Ei vor fi negreșit sfâșiați de regrete pentru ascultarea dată acestora, își vor dori

să fi ascultat de Trimis și să nu fi ascultat de căpetenii și conducători, iar afecțiunea și prietenia dintre ei se vor schimba în ură și dușmănie.

Îi cheamă, de asemenea, prin lucruri asemănătoare celor prin care îi cheamă pe credincioși: amintirea semnelor și a binefacerilor Sale și faptul că numai Cel care creează, cârmuiește și dăruiește binefacerile văzute și nevăzute este Cel de care robii trebuie să asculte, împlinindu-I poruncile și ferindu-se de ceea ce El a interzis.

Îi cheamă și explicând ceea ce se află în religiile lor neadevărate și urâtenia pe care o cuprind, comparându-le cu religia islamică, pentru ca ceea ce trebuie preferat și ales să se arate limpede.

Îi cheamă în felul cel mai bun. Dacă însă ajung la îndârjire și la o împotrivire vădit arogantă, îi amenință cu pedepse aspre și le arată oamenilor calea pe care aceștia o urmau. Arată că ei nu s-au împotrivit religiei din necunoaștere ori din rătăcire și nici din pricina unei îndoieli care i-ar fi făcut să ezite, ci din tăgăduire, aroganță și îndârjire.

Odată cu aceasta, arată cauzele care i-au împiedicat să urmeze călăuzirea: dorința de conducere și interesele personale. Pentru că au preferat neadevărul în locul adevărului, El le-a pecetluit inimile și le-a închis căile călăuzirii, ca pedeapsă pentru întoarcerea lor de la adevăr, pentru apropierea lor de șaitan și pentru părăsirea ocrotirii Celui Milostiv. I-a lăsat în seama celor pe care ei înșiși i-au ales ca ocrotitori.

Aceste înțelesuri de mare însemnătate sunt expuse pe larg în multe locuri din Coran. Reflectează, așadar, și meditează asupra Coranului: le vei găsi limpezi și vădite. Allah știe cel mai bine.

Principiul 11. Sensul explicit al cuvintelor și înțelesurile care decurg în mod necesar din el

القاعدة الحادية عشرة: كما أن المفسر للقرآن يراعي ما دلت عليه ألفاظه مطابقة وما دخل في ضمنها فعليه أن يراعي لوازم تلك المعاني وما تستدعيه من المعاني التي لم يصرح اللفظ بذكرها

Sursa arabă: pp. 32–35.

Așa cum cel care explică Coranul ține seama de sensul exprimat direct de cuvintele sale și de ceea ce este cuprins în acest sens, el trebuie să țină seama și de consecințele necesare ale acestor înțelesuri și de ceea ce ele presupun, chiar dacă formularea nu menționează explicit aceste lucruri.

Acesta este unul dintre cele mai însemnate și mai folositoare principii ale explicării Coranului. El cere putere de gândire, meditație temeinică și o intenție dreaptă. Cel care a pogorât Coranul este Cunoșcătorul tuturor lucrurilor: cunoașterea Sa cuprinde ceea ce se află în inimi, înțelesurile cuprinse în Coran, ceea ce urmează din ele, ceea ce le precedă și lucrurile de care depind. Din acest motiv, învățații sunt de acord că din Cuvântul lui Allah se poate argumenta și pe baza a ceea ce decurge în mod necesar din el.

Calea de urmat pentru aplicarea acestui principiu folositor este să înțelegi sensurile exprimate de cuvinte. După ce le-ai înțeles bine, gândește-te la lucrurile de care depind și fără de care nu se pot realiza, precum și la condițiile lor. Gândește-te, de asemenea, la ceea ce rezultă din ele, la ceea ce se desprinde din ele și la ceea ce se întemeiază pe ele. Continuă să reflectezi astfel până când dobândești deprinderea de a pătrunde înțelesurile subtile. Coranul este adevăr; ceea ce

decurge în mod necesar din adevăr este adevăr, cele de care depinde adevărul sunt adevăr, iar cele care se desprind din adevăr sunt adevăr. Celui căruia Allah îi dăruiește izbândă pe această cale și lumină i se deschid științe folositoare și cunoștințe de mare însemnătate.

Să dăm câteva exemple care lămuresc acest principiu. Printre Numele Sale cele mai frumoase se află ar-Raḥmān și ar-Raḥīm. Prin sensul lor, ele arată că El are atributul îndurării și că îndurarea Sa este cuprinzătoare. Dacă ai înțeles că îndurarea, în care nimeni nu Îi seamănă, este unul dintre attributele Sale statornice, că El face ca îndurarea Sa să ajungă la fiecare făptură și că nimeni nu este lipsit de ea nici cât ai clipi, înțelegi că acest atribut arată desăvârșirea vieții și a puterii Sale, cuprinderea cunoașterii Sale, împlinirea voinței Sale și desăvârșirea înțelepciunii Sale. Manifestarea îndurării presupune toate aceste lucruri.

Apoi, din cuprinderea îndurării Sale deduci că legea pe care a revelat-o este lumină și îndurare. De aceea, El leagă multe dintre prescripțiile religioase de îndurarea și de binefacerea Sa, fiindcă acestea sunt cerute de ele și sunt unele dintre efectele lor. Un exemplu îl constituie cuvintele Celui Preaînalt:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾

„Allah vă poruncește să înapoiți lucrurile încredințate celor cărora le aparțin și, când judecați între oameni, să judecați cu dreptate.” (an-Nisā', 4:58)

Dacă ai înțeles că Allah a poruncit să fie înapoiate toate lucrurile încredințate celor cărora le aparțin, deduci de aici obligația de a le păstra, de a nu le pierde, de a nu fi neglijent față de ele și de a nu le folosi în mod neîngăduit. Înapoierea lor nu se poate împlini fără acestea. Iar dacă ai înțeles că Allah a poruncit judecarea cu dreptate între oameni, deduci că orice persoană care judecă între oameni, în chestiuni mari sau mici, trebuie să cunoască lucrurile asupra cărora judecă. Dacă are o însărcinare judecătorească generală, trebuie să dobândească pregătirea care o face aptă pentru aceasta. Dacă judecă numai într-o anumită chestiune, precum neînțelegerea dintre soți — situație pentru care Allah a poruncit să fie trimis un arbitru din familia lui și unul din familia ei —, trebuie să cunoască acele lucruri asupra cărora urmează să se pronunțe și căile prin care poate ajunge la o judecată dreaptă.

Din același principiu deducem obligația de a căuta cunoașterea și faptul că aceasta este o îndatorire individuală în orice chestiune de care robul are nevoie. Allah ne-a poruncit multe lucruri și ne-a interzis multe altele. Este cunoscut că împlinirea poruncii Sale și ferirea de interdicția Sa depind de cunoașterea lor. Cum s-ar putea concepe ca un om care nu le cunoaște să împlinească o poruncă pe care nu o cunoaște ori să părăsească un lucru despre care nu știe că i-a fost interzis?

Tot astfel, El le-a poruncit robilor Săi să îndemne la ceea ce este recunoscut drept bun și să oprească de la ceea ce este condamnat. Aceasta presupune cunoașterea binelui și a răului, ca să poată îndemna la unul și opri de la celălalt. Ceea ce este indispensabil împlinirii unei obligații este, la rândul său, obligatoriu; iar ceea ce este indispensabil părăsirii lucrului interzis este, de asemenea, obligatoriu. Cunoașterea credinței și a faptei bune precedă împlinirea lor, iar [cunoașterea] contrariilor lor precedă părăsirea acestora. Robul nu poate părăsi în mod intenționat, ca act de apropiere de Allah și de adorare, un lucru pe care nu îl cunoaște.⁵

⁵ Nota traducătorului: în exemplarul tipărit, la p. 33, se citește „والعمل بضد ذلك”, literal „iar practicarea contrariului acestora”.

Contextul vorbește însă despre cunoașterea necesară înaintea împlinirii unei fapte sau a părăsirii ei. Redarea „[cunoașterea] contrariilor” este o clarificare editorială pe baza acestui context, nu o lectură prezentată drept certă a textului-sursă.

Din aceeași categorie fac parte porunca jihād-ului și îndemnul la el. Această poruncă presupune porunca de a împlini tot ceea ce este indispensabil jihād-ului: învățarea tragerii și a călăriei, producerea mijloacelor necesare și deprinderea meșteșugurilor lor. Toate acestea intră, de altfel, în sensul direct al cuvintelor Celui Preaînalt:

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾

„Pregătiți împotriva lor toată puterea de care sunteți în stare.” (al-Anfāl, 8:60)

Aceste cuvinte cuprind orice putere a minții, a trupului, a organizării politice și altele asemenea.

Un alt exemplu este faptul că Allah i-a luat pe oamenii cunoașterii drept martori ai unicității Sale și a alăturat mărturia lor mărturiei Sale și mărturiei îngerilor Săi. Aceasta arată integritatea lor și faptul că ei sunt o dovadă de la Allah Preaînaltul împotriva celui care tăgăduiește, asemenea versetelor și dovezilor Sale.

Tot aici intră și rugămintea robilor Celui Milostiv către Domnul lor de a-i face un model pentru cei evlavioși. Cererea lor cuprinde cererea tuturor lucrurilor fără de care nu poate fi împlinită călăuzirea altora în religie: științe și cunoștințe însemnate, fapte bune și virtuți alese. Când robul Îi cere Domnului său un lucru, el cere și ceea ce este indispensabil dobândirii lui. Astfel, când Îi cere lui Allah Paradisul și caută adăpost la El de Foc, aceasta cuprinde cererea a tot ceea ce îl apropie de unul și îl îndepărtează de celălalt.

Un alt exemplu este că Allah a poruncit îndreptarea propriei stări și îndreptarea lucrurilor, i-a lăudat pe cei care le îndreaptă și a înștiințat că nu face să izbândească fapta celor care strică. De aici se deduce că orice lucru prin care se îndreaptă viața religioasă și luminează a robilor, precum și orice mijloc care ajută la aceasta, intră în porunca și în îndemnul lui Allah. Orice stricăciune, vătămare și rău intră în interdicția și în avertizarea Sa. Robul trebuie să împlinească, potrivit puterii sale, tot ceea ce duce la îndreptare. După cum a spus Shu‘ayb, pacea fie asupra lui:

﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾

„Nu doresc decât îndreptarea, atâta cât îmi stă în putință.” (Hūd, 11:88)

Din aceeași categorie fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾

„Dă-le veste bună credincioșilor.” (al-Aḥzāb, 33:47)

Și cuvintele Sale:

﴿حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ﴾

„Îndeamnă-i pe credincioși la luptă.” (al-Anfāl, 8:65)

Acestea presupun porunca tuturor lucrurilor fără de care nu se pot împlini vestirea cea bună și îndemnul: tot ceea ce le întărește și depinde de ele, pregătirea, deprinderea mijloacelor curajului și căutarea puterii morale care vine din buna înțelegere și unitate.

Un alt exemplu este porunca de a transmite prescripțiile religioase, de a le reaminti și de a le preda. Orice mijloc prin care ele sunt transmise și ajung la cei cărora li se adresează intră în

această poruncă. Aceasta cuprinde și vestirea prescripțiilor care au devenit aplicabile prin apariția cauzelor lor, dar care, de obicei, nu sunt cunoscute de cei mai mulți oameni, cum este stabilirea [începutului] postului, a întreruperii lui și a pelerinajului pe baza semilunilor. Ele pot fi vestite prin strigare, prin focuri de armă și prin alte mijloace, ori prin mijloace care le transmit și mai departe, precum telegramele și altele asemenea. Tot aici intră orice aparat nou care ajută la transmiterea sunetelor către ascultători. Faptul că acestea sunt noi nu presupune interzicerea lor. Coranul nu oprește niciun lucru folositor oamenilor; dimpotrivă, îl indică celui care știe să argumenteze corect pe baza lui. Acesta este unul dintre semnele și dintre cele mai mari dovezi ale Coranului: nicio cunoaștere adevărată care apare nu poate contrazice ceva din el. El aduce fie lucruri pe care rațiunile le confirmă în ansamblu și în detaliu, fie lucruri la care rațiunile nu ar putea ajunge singure. Însă este cu neputință ca el să aducă lucruri pe care rațiunile sănătoase le socotesc imposibile și le resping; experiența și simțurile mărturisesc aceasta.

Oricât s-ar înmulți invențiile, oricât ar progresa tehnica și s-ar lărgi cunoașterea naturii, oricâte lucruri necunoscute înainte li s-ar arăta oamenilor în vremurile acestea, Coranul — lauda Îi aparține lui Allah — nu afirmă că ele ar fi imposibile. Dimpotrivă, în unele versete găsim o prezentare generală a lor sau o aluzie la ele. Am amintit câte ceva despre acest subiect și în alt loc. Allah știe cel mai bine și este Cel mai Înțelept, iar de la El vine izbânda.

Principiul 12. Versetele între care pare să existe o contradicție se înțeleg potrivit situației la care se referă

القاعدة الثانية عشرة: الآيات القرآنية التي ظاهرها التضاد يجب حمل كل نوع منها على حال بحسب ما يليق ويناسب المقام

Sursa arabă: pp. 36–40.

Fiecare categorie de versete coranice al căror sens aparent pare să se contrazică trebuie înțeleasă ca referindu-se la o anumită situație, potrivit sensului adecvat și contextului.

Aceasta se întâlnește în mai multe locuri din Coran. De pildă, unele versete spun că necredincioșii nu vor rosti niciun cuvânt și nu vor vorbi în Ziua Învierii, iar altele spun că vor vorbi, vor aduce argumente, vor căuta scuze și vor recunoaște [ceea ce au făcut]. Vorbirea și exprimarea lor se referă la începutul acelor evenimente: atunci vor vorbi, vor căuta scuze și, uneori, vor nega necredința în care au trăit și vor jura că așa stau lucrurile. Apoi, când li se va pune pecete pe guri, mădularele lor vor mărturisi împotriva lor ceea ce au săvârșit. Când minciuna nu le va mai fi de niciun folos, vor fi reduși la tăcere și nu vor mai rosti nimic.

Tot astfel, este relatat că Allah nu le va vorbi și nu va privi spre ei în Ziua Învierii, iar în alte locuri este afirmat că El le va vorbi. Ceea ce este negat este vorbirea care îi bucură și prin care El arată că este mulțumit de ei și le acordă o anumită cinstire. Tot astfel se înțelege și negarea privirii [spre ei]. Vorbirea și privirea afirmate au, în schimb, caracter de mustrare și de dojană. În aceste situații, negarea lor arată că Allah este mânios pe ei și nu este mulțumit de ei. Afirmarea lor lămurește starea în care se află aceștia și le arată robilor desăvârșirea dreptății lui Allah față de ei: El a așezat pedeapsa acolo unde îi este locul.

Un exemplu asemănător îl constituie negarea întrebării lor în unele versete, precum:

﴿لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ﴾

„Niciun om și niciun djinn nu va fi întrebat despre păcatul său.” (ar-Raḥmān, 55:39)

Și afirmarea întrebării în altele, precum:

﴿أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ﴾

„Unde sunt cei pe care îi adorați?” (ash-Shu‘arā’, 26:92)

﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾

„Ce le-ați răspuns trimișilor?” (al-Qaṣaṣ, 28:65)

[Vor fi întrebați] despre faptele lor. Întrebarea negată este aceea pusă pentru a afla și a cerceta lucruri necunoscute. Nu este nevoie să fie întrebați astfel, deoarece Allah cunoaște desăvârșit ceea ce au arătat și ceea ce au ascuns, lucrurile importante și amănuntele lor. Întrebarea care va avea loc este una prin care li se cere să-și recunoască faptele, sunt muștrați pentru ele și li se arată că Allah i-a judecat cu dreptatea și cu înțelepciunea Sa.

Un alt exemplu este înștiințarea din unele versete că între oameni nu vor mai fi legături de rudenie în Ziua Învierii, în timp ce în altele aceste legături sunt afirmate. Ceea ce este afirmat este înrudirea care există efectiv între oameni, precum în cuvintele Sale:

﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾

„În ziua în care omul va fugi de fratele său, de mama sa și de tatăl său...” (‘Abasa, 80:34–35)

Și până la sfârșitul pasajului. Ceea ce este negat este folosul adus de ele. Mulți necredincioși pretind că înrudirea le va fi de folos în Ziua Învierii, iar Allah Preaînaltul a înștiințat:

﴿لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾

„Nici averea, nici fiii nu vor fi de folos, ci [va fi izbăvit] numai cel care vine la Allah cu o inimă sănătoasă.” (ash-Shu‘arā’, 26:88–89)

Tot astfel, în alte versete este relatat că înrudirea va fi de folos în Ziua Învierii: urmașii credincioșilor vor fi alăturați părinților lor în treptele [Paradisului], chiar dacă nu au ajuns la treapta acestora. Allah îi va reuni cu locuitorii Paradisului și ai treptelor înalte pe părinții, soții și urmașii lor care au fost dreți. Pentru că au fost părtași la credință și la temelia faptelor bune, El le sporește [răsplata] din binefacerea și generozitatea Sa, fără să micșoreze cu nimic răsplata celor care i-au întrecut.

Un alt exemplu este mijlocirea. Coranul o afirmă în unele locuri și o neagă în altele. În anumite locuri, o leagă de îngăduința Sa și de faptul că este mulțumit de cineva dintre făpturile Sale. Prin urmare, exprimarea nerestrânsă trebuie înțeleasă în lumina celei restrânse: acolo unde mijlocirea este negată, este vorba despre cea care s-ar face fără îngăduința Lui ori pentru altcineva decât cel ale cărui cuvinte și fapte Îl mulțumesc. Acolo unde este afirmată, este vorba despre mijlocirea făcută cu îngăduința Sa, pentru cel de care El este mulțumit și pentru care a dat această îngăduință.

Un alt exemplu este înștiințarea din numeroase versete că Allah nu îi călăuzește pe oamenii necredincioși, pe cei nelegiuți, pe cei nedreți și pe alții asemenea lor, în timp ce în alte versete se spune că El îi călăuzește și le dă izbândă. [Negarea] se referă la cei asupra cărora s-a împlinit cuvântul lui Allah, potrivit cuvintelor Celui Preaînalt:

﴿إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ﴾

„Cei asupra cărora s-a împlinit cuvântul Domnului tău nu vor crede, chiar dacă le-ar veni orice semn.” (Yūnus, 10:96–97)

Iar afirmarea [călăuzirii] se referă la cei asupra cărora nu s-a împlinit acest cuvânt. Acest adevăr nu lasă loc îndoielii.

Un alt exemplu este înștiințarea din unele versete că El este Cel Preaînalt, deasupra robilor Săi și pe Tronul Său, iar în altele, că El este cu robii oriunde s-ar afla și că este cu cei răbdători, cu cei sinceri, cu cei care fac bine și cu alții asemenea lor. Faptul că El este Preaînalt este un atribut statornic al Său și ține în mod necesar de Ființa Sa. [Totodată,] El este aproape de robii Săi și este cu ei, fiind mai aproape de fiecare decât vena jugulară. El este pe Tronul Său, înalt deasupra fapturilor Sale și, cu toate acestea, este cu ei în toate stările lor. Nu există nicio incompatibilitate între cele două: nimic nu Îi seamănă lui Allah Preaînaltul în niciunul dintre atributele Sale. Ceea ce s-ar putea presupune că le-ar face incompatibile este valabil în cazul fapturilor.

În ce privește menționarea aparte a faptului că este cu cei care fac bine și cu alții asemenea lor, aceasta este o însoțire mai specială decât cea generală. Ea cuprinde iubirea Sa față de ei, ajutorul Său și sprijinul pe care li-l acordă în toate împrejurările. Când este amintită într-un context de laudă și prețuire, se referă la acest sens. Când este amintită într-un context de avertizare, încurajare și amenințare cu pedeapsa, se referă la sensul general.

Un alt exemplu este interdicția, din numeroase versete, de a-i lua pe necredincioși ca aliați și apropiați, de a-i iubi și de a întreține legături [de acest fel] cu ei, în timp ce în altele este poruncită buna purtare față de aceia dintre ei care au un drept asupra omului și însoțirea lor cu bunătate, cum sunt părinții și alții asemenea lor. Allah a lămurit cât se poate de limpede aceste versete cu formulări generale din ambele categorii, prin cuvintele Sale:

﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوهُمْ﴾

„Allah nu vă interzice să vă purtați cu bunătate și dreptate față de cei care nu au luptat împotriva voastră din pricina religiei și nu v-au alungat din casele voastre. Allah îi iubește pe cei dreți. Allah vă interzice numai să-i luați drept aliați pe cei care au luptat împotriva voastră din pricina religiei, v-au alungat din casele voastre și au ajutat la alungarea voastră.” (al-Mumtaḥanah, 60:8–9)

Interdicția privește alianța și iubirea întemeiate pe religia lor. Porunca de a face bine și de a arăta bunătate privește, în schimb, binele făcut din pricina rudeniei ori a umanității comune, într-un fel care nu afectează religia omului.

Un alt exemplu este că, în unele versete, Allah înștiințează că a creat pământul, apoi S-a îndreptat către cer și l-a rânduit în șapte ceruri. În altele, înștiințează că, atunci când a vorbit despre crearea cerurilor, pământul a fost întins după aceea. Versetele din care rezultă că a fost creat mai întâi pământul arată că însăși crearea lui a precedat crearea cerurilor. Apoi, după crearea cerurilor, Allah a întins pământul și a așezat pe el toate foloasele de care făpturile au nevoie.

Un alt exemplu este că, uneori, El relatează că știe toate lucrurile, iar alteori vorbește despre cunoașterea Sa în legătură cu anumite fapte ale robilor și cu anumite stări ale acestora. Această din urmă relatare adaugă un înțeles: indică răsplătirea acelei fapte, fie bună, fie rea. Astfel, ea cuprinde, pe lângă arătarea cuprinderii cunoașterii Sale, și încurajarea, și avertizarea.

Un alt exemplu îl constituie porunca jihād-ului, prezentă în numeroase versete, și porunca de a se abține de la luptă și de a rămâne pașnici, prezentă în altele. Aceasta din urmă se referă la vremea în care musulmanii nu aveau putere și nici capacitatea de a duce jihād-ul cu mâna. Celelalte versete se referă la vremea în care au devenit puternici, când acesta a devenit însuși lucrul folositor și calea de a-i înfrânge pe dușmani.

Un alt exemplu este că, uneori, El atribuie lucrurile cauzelor prin care s-au produs și continuă să se producă, iar alteori le atribuie puterii Sale cuprinzătoare și [arată] că toate se produc prin voința și hotărârea Sa. Împreună, aceste două perspective confirmă unicitatea lui Allah și faptul că numai Creatorul aduce lucrurile la existență prin puterea și voința Sa. Confirmă, totodată, cauzele și efectele, porunca de a folosi cauzele iubite, interdicția celor detestate și îngăduirea mijloacelor a căror folosire sau nefolosire este deopotrivă permisă. Din ambele perspective, cel credincios învață să se străduiască să ia măsurile folositoare și, în toate împrejurările sale, să țină seama de binefacerea lui Allah. Nu se încrede în sine pentru niciun lucru; dimpotrivă, se încrede în Domnul său și Îi cere ajutorul.

El înștiințează, de asemenea, că orice bine care îl atinge pe rob este de la Allah, iar orice rău care îl atinge este de la el însuși. Le face astfel cunoscut robilor Săi că binele, binefacerile și lucrurile iubite se datorează în întregime harului și generozității Sale. Chiar dacă unele dintre cauzele lor au fost înfăptuite de robi, El este Cel care le-a făcut posibile, le-a dăruit și le-a înlesnit. În schimb, relele — adică nenorocirile care îl ating pe rob — au drept cauze propriile lui fapte, neîmplinirea drepturilor Domnului său și încălcarea limitelor Sale. Deși Allah este Cel care le-a predestinat, El le-a făcut să se abată asupra robului pentru ceea ce acesta a săvârșit cu mâinile sale. Exemplele de acest fel sunt prea numeroase pentru a le enumera aici.

Principiul 13. Felul în care Coranul argumentează în discuția cu adepții religiilor neadevărate

القاعدة الثالثة عشرة: طريقة القرآن في المجاج والمجادلة مع أهل الأديان الباطلة

Sursa arabă: pp. 41–42.

Allah a poruncit ca discuția să fie purtată în felul cel mai bun. Cine reflectează la căile de argumentare pe care Allah le-a pus la îndemâna trimișilor Săi în confruntarea cu susținătorii neadevărului vede că ele sunt cele mai limpezi, mai puternice și mai drepte dovezi, cele mai potrivite pentru a statornici adevărul și a înlătura neadevărul. În ele nu există tulburare și nici provocare supărătoare.

Reflectează la felul în care trimișii au discutat cu popoarele lor și le-au chemat să-L adore numai pe Allah, Unicul, fără niciun asociat. Au pornit de la faptul că numai Lui Îi aparține stăpânirea și numai El dăruiește binefacerile: El este Cel care le-a dat sănătatea, auzul, vederea, mintea, mijloacele de trai și toate celelalte feluri de binefaceri. Numai El înlătură nenorocirile, iar nicio făptură nu are prin ea însăși puterea de a le ridica ori respinge, de a aduce vătămare ori folos. Îndată ce robul cunoaște și recunoaște aceasta, trebuie să se supună religiei adevărate, prin care binefacerea se întregește și care este singura cale de a-I mulțumi pentru ea.

Adesea, argumentul împotriva celor care Îi asociază pe alții lui Allah în adorare pornește de la propria lor recunoaștere a stăpânirii Sale: El este Creatorul și Dătătorul de hrană al tuturor lucrurilor. Rezultă, așadar, că numai El trebuie adorat. Privește cum această dovadă conduce mintea, de la prima înțelegere, la obligația de a-L adora numai pe Cel care are aceste însușiri și de a-I consacra Lui întreaga adorare.

El discută cu susținătorii neadevărului și arătând defectele zeilor lor, lipsurile acestora din toate punctele de vedere și faptul că ei nu le pot fi de niciun folos celor care îi venerază. Le aduce oamenilor Cărții dovezi amintindu-le împotrivirile lor de mai înainte față de propriii trimiși, astfel încât împotrivirea lor față de Muhammad ﷺ nu mai pare surprinzătoare. Le respinge pretențiile neîntemeiate și lauda pe care și-o aduc, arătând, din stările și însușirile lor, ceea ce le contrazice.

El discută cu ei lămurind adevărul și arătând dovezile lui: veridicitatea și realitatea sa resping prin ele însele toate îndoielile care i se opun.

﴿فَإِذَا بَعَدَ الْحَقُّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصِرُّونَ﴾

„Ce mai este dincolo de adevăr, dacă nu rătăcirea? Cum de sunteți întorși [de la el]?”

Acest principiu apare adesea în Coran și arată chemarea la adevăr și respingerea a tot ceea ce îl contrazice.

El discută cu ei și prin necesitatea de a așeza lucrurile la locul lor. Nu se cuvine ca făpturii — robul sărac și neputincios în toate privințele — să i se atribuie vreunul dintre drepturile Domnului, Creatorului, Celui lipsit de orice nevoie și desăvârșit în toate privințele.

Îi provoacă să aducă o Carte și o lege care să călăuzească mai bine și să fie mai bune decât această lege și să se opună Coranului aducând unul asemenea lui, dacă spun adevărul. Îi poruncește Profetului Său să-i cheme la mubāhalah pe cei a căror împotrivire trufașă și îndârjire s-au arătat limpede. Ei se retrag de la aceasta, deoarece știu că el este adevăratul Trimis al lui Allah, care nu vorbește după dorință proprie, și că, dacă ar răspunde acestei chemări, ar pieri.

Într-un cuvânt, nu vei găsi nicio cale folositoare de a statornici adevărul și a respinge neadevărul fără ca ea să se afle în Coran în forma cea mai desăvârșită.

Principiul 14. Când un complement este omis, sensul potrivit contextului capătă o întindere generală

القاعدة الرابعة عشرة: حذف المتعلق المعمول فيه يفيد تعميم المعنى المناسب له

Sursa arabă: pp. 43–45.

Omiterea unui complement de care depinde sensul exprimării îi dă înțelesului potrivit acelei exprimări o întindere generală.

Acesta este un principiu deosebit de folositor. Ori de câte ori omul ține seama de el în versetele Coranului, dobândește foloase însemnate. Când verbul sau o expresie cu funcție asemănătoare este legată de un anumit lucru, sensul îi este limitat prin acel lucru. Când Allah Preaînaltul o lasă nerestrânsă și omite complementul, înțelesul devine general. În aceste situații, omiterea este mult mai potrivită și mai folositoare decât menționarea explicită a complementelor și cuprinde mai multe sensuri folositoare.

Exemplele sunt foarte numeroase. Printre ele se află cuvintele pe care El le spune în mai multe versete:

﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

„Ca să înțelegeți.”

﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾

„Ca să vă aduceți aminte.”

﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

„Ca să fiți evlavioși.”

Acestea arată că sensul urmărit este: „ca să înțelegeți” de la Allah tot ceea ce v-a arătat drept călăuzire, tot ceea ce v-a învățat și tot ceea ce a pogorât asupra voastră din Carte și din înțelepciune; „ca să vă aduceți aminte” de toate lucrurile folositoare pentru religia și viața voastră lumească; „ca să fiți evlavioși”, ferindu-vă de toate păcatele și de toate faptele de neascultare de care trebuie să vă feriți.

În aceasta intră și subiectul despre care vorbește contextul, el fiind unul dintre cazurile cuprinse în acest înțeles general. De aceea, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

„O, voi, cei care ați crezut! V-a fost prescris postul, așa cum le-a fost prescris celor dinaintea voastră, ca să fiți evlavioși.” (al-Baqarah, 2:183)

Cuprind toate cele spuse despre înțelepciunea postului: să vă feriți de lucrurile interzise în general; să vă feriți de ceea ce le este interzis celor care postesc, de lucrurile care întrerup postul și de celelalte opriri; și să vă însușiți evlavia și virtuțile ei.

Tot astfel se înțeleg și celelalte locuri în care este folosit acest termen, precum cuvintele Sale:

﴿هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾

„O călăuzire pentru cei evlavioși.”

Adică pentru cei care se feresc de tot ceea ce trebuie evitat: necredința, nelegiuirea și neascultarea; pentru cei care împlinesc îndatoririle obligatorii și faptele voluntare, care sunt însușiri ale evlaviei.

Tot astfel sunt cuvintele Sale:

﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾

„Cei evlavioși, când îi atinge o ispită de la șeytan, își aduc aminte și, îndată, văd limpede.”
(al-A'rāf, 7:201)

Adică aceia a căror însușire este evlavia și a căror purtare se distinge prin părăsirea celor interzise, atunci când șeytan le înfrumusețează vreun păcat, își aduc aminte de orice lucru care îi îndeamnă să se căiască fără întârziere: măreția lui Allah, ceea ce cere credința și ceea ce presupune evlavia. Își aduc aminte de pedeapsa și de osânda Lui și de defectele și lipsurile pe care le produc păcatele, precum și de însușirile desăvârșite de care îi lipsesc.

﴿فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾

„Și, îndată, văd limpede.”

Văd pe unde au fost ispitiți și calea de a scăpa de păcatul în care au căzut. Se grăbesc, așadar, să se căiască sincer, se întorc la treapta lor înaltă, iar șeytan se întoarce umilit și alungat.

La fel este tot ceea ce El menționează fără restrângere despre cei credincioși, fie prin termenul „credincioși”, fie prin cuvintele „cei care au crezut” și altele asemenea. În acestea intră toate fundamentele și convingerile în care este obligatoriu să credem. El le-a precizat în unele versete, precum:

﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾

„Spuneți: «Noi credem în Allah...»” (al-Baqarah, 2:136)

Și în continuarea versetului, precum și în alte locuri asemănătoare.

Tot astfel, în ceea ce El a poruncit fără restrângere în privința îndreptării proprii și a îndreptării lucrurilor întră orice îndreptare, așa cum în interdicția de a strica și de a răspândi stricăciunea intră orice fel de stricăciune.

Tot astfel sunt cuvintele Sale:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾

„Allah îi iubește pe cei care fac bine.” (al-Baqarah, 2:195)

﴿وَأَحْسِنُوا﴾

„Și faceți bine.” (al-Baqarah, 2:195)

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ﴾

„Celor care au făcut bine le revine răsplata cea mai frumoasă.” (Yūnus, 10:26)

﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾

„Oare răsplata binelui poate fi altceva decât binele?” (ar-Raḥmān, 55:60)

În acestea intră orice desăvârșire a adorării Creatorului: să-L adori pe Allah ca și cum L-ai vedea, iar dacă nu Îl vezi, El te vede. Intră, de asemenea, orice bine făcut fapturilor, prin toate căile: cuvânt, faptă, influență, cunoaștere, avere și altele.

Tot astfel sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿إِنَّهَا كُمُ التَّكَاثُرُ﴾

„Întrecerea în a avea tot mai mult v-a distras.” (at-Takāthur, 102:1)

El nu a numit lucrul în a căru sporire se întrec oamenii, pentru ca expresia să cuprindă tot ceea ce ei urmăresc să aibă mai mult decât alții: funcții de conducere, averi, prestigiu, moșii, copii și toate celelalte lucruri de care se leagă dorințele sufletelor și care le distrag de la ascultarea de Allah.

Tot astfel sunt cuvintele Sale:

﴿وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾

„Pe timp! Cu adevărat, omul este în pierdere.” (al-‘Aṣr, 103:1–2)

Adică într-o pierdere din toate punctele de vedere, în afară de cel care se distinge prin credință, faptă bună, îndemnarea reciprocă la adevăr și îndemnarea reciprocă la răbdare.

Și cuvintele Sale:

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Întrebați-i pe oamenii cunoașterii, dacă voi nu știți.” (an-Naḥl, 16:43)

El i-a menționat pe cei care trebuie întrebați și nu a restrâns lucrul despre care sunt întrebați, pentru a cuprinde tot ceea ce îi trebuie robului și nu cunoaște.

Tot astfel, Allah Preaînaltul a poruncit răbdarea, a arătat că îi iubește pe cei răbdători, i-a lăudat și a arătat cât de mare este răsplata lor, fără să restrângă aceasta la un anumit fel de răbdare. Astfel sunt cuprinse toate cele trei feluri: răbdarea în ascultarea de Allah, răbdarea prin ferirea de neascultarea față de El și răbdarea în fața hotărârilor Sale dureroase. În sens opus, El îi condamnă pe necredincioși, pe cei nedreți, pe nelegiuți, pe cei care Îi asociază parteneri, pe ipocriți, pe cei care încalcă limitele și pe alții asemenea lor, fără să restrângă exprimarea, pentru a cuprinde întregul înțeles al fiecărei categorii.

Din această categorie fac parte și cuvintele Sale:

﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ﴾

„Iar dacă sunteți împiedicați...” (al-Baqarah, 2:196)

Pentru a cuprinde orice împiedicare.

﴿فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾

„Iar dacă vă temeți, [rugați-vă] mergând pe jos sau călare.” (al-Baqarah, 2:239)

Pentru a cuprinde orice teamă.

Uneori însă, anumite elemente pot restrânge sensul, iar acesta se limitează la subiectul despre care este vorba în context. Exemplele sunt numeroase și, dacă am începe să le enumerăm, discuția s-ar prelungi mult. Dar poarta ți-a fost deschisă: urmează această cale care duce la grădini încântătoare ale feluritelor științe.

Principiul 15. Cauzele care duc la țeluri înalte aduc veste bună, liniștesc inimile și sporesc credința

القاعدة الخامسة عشرة: جعل الله الأسباب للمطالب العالية مبشرات لتطمين القلوب وزيادة الإيمان

Sursa arabă: p. 46.

Allah a făcut din cauzele prin care se ajunge la țelurile înalte vestitori ai binelui, pentru liniștirea inimilor și sporirea credinței.

Aceasta apare în mai multe locuri din Cartea Sa. Un exemplu este biruința. În legătură cu trimiterea îngerilor, El a spus:

﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم﴾

„Allah nu a făcut aceasta decât ca pe o veste bună pentru voi și pentru ca inimile voastre să se liniștească.” (Āl ‘Imrān, 3:126)

Iar în legătură cu mijloacele de trai și cu pogorârea ploii a spus:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ﴾

„Printre semnele Sale este că trimite vânturile ca vestitoare de bine și pentru a vă face să gustați din îndurarea Sa.” (ar-Rūm, 30:46)

Mai cuprinzătoare decât toate acestea sunt cuvintele Sale:

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾

„Cu adevărat, cei apropiați lui Allah nu vor avea teamă și nu se vor întrista: cei care au crezut și au fost evlavioși. Pentru ei este vestea bună în viața aceasta și în viața de apoi.” (Yūnus, 10:62–64)

Această veste bună cuprinde orice dovadă și orice semn care le arată că Allah le-a voit binele și că se numără printre cei apropiați și aleși ai Săi. Aici intră lauda bună [pe care o primesc] și visul bun, precum și bunătatea [lui Allah] pe care o văd, sprijinul Său, înlesnirea căii ușoare și ferirea lor de calea grea.

Tot din aceasta — și din bunătatea Sa — face parte faptul că El transformă încercările în vestitoare ale izbăvirii, iar greutatea în semn al ușurării. Dacă reflectezi la ceea ce a relatat despre profeții și aleșii Săi, despre cum li s-au înăsprit împrejurările și cum pământul, în toată întinderea lui, a devenit strâmt pentru ei:

﴿وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾

„Au fost zguduiți până când Trimisul și cei care au crezut împreună cu el au spus: «Când va veni ajutorul lui Allah?» Cu adevărat, ajutorul lui Allah este aproape!” (al-Baqarah, 2:214)

Vei vedea aici lucruri cu totul uimitoare. Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾

„Cu adevărat, împreună cu greutatea este și ușurare. Cu adevărat, împreună cu greutatea este și ușurare.” (ash-Sharḥ, 94:5–6)

﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾

„Allah va aduce după greutate ușurare.” (aṭ-Ṭalāq, 65:7)

Iar Profetul ﷺ a spus: „Să știi că biruința vine odată cu răbdarea, izbăvirea odată cu suferința, iar împreună cu greutatea este și ușurare.”⁶

Exemplele de acest fel sunt numeroase. Allah știe cel mai bine.

Principiul 16. Omiterea răspunsului unei construcții condiționale arată gravitatea amenințării

القاعدة السادسة عشرة: حذف جواب الشرط يدل على تعظيم الأمر وشدته في مقامات الوعيد

Sursa arabă: p. 47.

Omiterea răspunsului unei construcții condiționale arată caracterul copleșitor și gravitatea situației în pasajele de amenințare.

De pildă, în cuvintele Sale:

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾

„Dacă i-ai vedea pe cei nelegiuți cu capetele plecate înaintea Domnului lor...” (as-Sajdah, 32:12)

⁶ Nota ediției arabe, p. 46: relatat de Aḥmad, 1/307. Trimiterea este păstrată în forma ediției-sursă.

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فِرْعَوْنُ فَلَا فُوتَ وَأَخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾

„Dacă i-ai vedea când vor fi cuprinși de spaimă: nu va mai fi scăpare și vor fi prinși dintr-un loc apropiat...” (Saba', 34:51)

﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾

„Dacă cei nedrepti ar vedea, când vor vedea pedeapsa, că întreaga putere Îi aparține lui Allah...” (al-Baqarah, 2:165)

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾

„Dacă i-ai vedea când vor fi aduși înaintea Domnului lor...” (al-An'ām, 6:30)

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ النَّارِ﴾

„Dacă i-ai vedea când vor fi puși înaintea Focului...” (al-An'ām, 6:27)

Omiterea răspunsului în aceste versete și în altele asemenea lor este mai potrivită decât menționarea lui. Ea arată caracterul copleșitor al acelei situații și faptul că groaza, gravitatea și cumplita ei înfățișare nu pot fi exprimate și nici cuprinse prin descriere.

Asemenea lor sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ﴾

„Dacă ați cunoaște cu certitudine...” (at-Takāthur, 102:5)

Adică nu ați mai stărui în nepăsarea, neglijența și distracțiile în care vă aflați.

Principiul 17. Sensul unor termeni diferă după cum apar singuri sau împreună

القاعدة السابعة عشرة: بعض الأسماء الواردة في القرآن إذا أفرد دل على المعنى العام المناسب له وإذا قرن مع غيره دل على بعض المعنى ودل ما قرن معه على باقيه

Sursa arabă: pp. 48–49.

Unii termeni din Coran, când apar singuri, exprimă întregul sens potrivit lor. Când sunt alăturați altor termeni, exprimă o parte a sensului, iar termenii alăturați exprimă restul.

Acest principiu are numeroase exemple. Unul este credința, īmān. Ea este menționată singură în multe versete și alăturată faptei bune în multe altele. În versetele în care apare singură, cuprinde toate convingerile religiei și prescripțiile ei, exterioare și lăuntrice. De aceea, Allah a legat de ea dobândirea răsplății și izbăvirea de pedeapsă. Dacă lucrurile amintite nu ar intra în ea, aceste efecte nu s-ar produce. Potrivit salafilor, credința este vorbirea inimii și a limbii și fapta inimii, a limbii și a mădulelor.

În versetele în care credința este alăturată faptei bune, precum:

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

„Cei care au crezut și au săvârșit fapte bune...” (al-Baqarah, 2:277)

Credința se explică prin ceea ce se află în inimi: cunoaștere, confirmarea adevărului, convingere și întoarcerea către Allah. Fapta bună se explică prin împlinirea tuturor prescripțiilor, în vorbe și în fapte.

La fel se întâmplă cu termenii *birr* și *taqwā*, virtute și evlavie. Când virtutea este menționată singură, cuprinde împlinirea poruncilor și ferirea de cele interzise. Tot astfel, când evlavia este menționată singură. De aceea, Allah leagă de virtute și de evlavie, atunci când sunt folosite fără restrângere, răsplata și izbăvirea în general, așa cum le leagă de credință. Alteori, El explică faptele virtuții prin împlinirea faptelor bune și părăsirea păcatelor. Tot astfel, în unele versete explică însușirile evlaviei, precum în cuvintele Sale:

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ
يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾

„Grăbiți-vă către o iertare de la Domnul vostru și către un Paradis larg cât cerurile și pământul, pregătit pentru cei evlavioși, care cheltuiesc [pentru bine] la bunăstare și la necaz...” (Āl ‘Imrān, 3:133–134)

Și până la sfârșitul însușirilor pe care le-a menționat și prin care evlavia se întregește.

Când virtutea și evlavia sunt alăturate, precum în cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾

„Ajutați-vă unii pe alții în virtute și în evlavie.” (al-Mā'idah, 5:2)

Virtutea este un termen cuprinzător pentru toate vorbele și faptele, exterioare și lăuntrice, pe care Allah le iubește și de care este mulțumit, iar evlavia este un termen cuprinzător pentru părăsirea tuturor lucrurilor interzise.

Tot astfel, când păcatul, *ithm*, și nedreptatea, *‘udwān*, sunt alăturate, păcatul se explică prin faptele de neascultare dintre rob și Domnul său, iar nedreptatea, prin încălcarea drepturilor oamenilor în privința vieții, a averilor și a onoarei lor. Când păcatul este menționat singur, cuprinde orice faptă de neascultare care îl face vinovat pe cel care o săvârșește, fie că este între el și Domnul său, fie între el și făpturi. Tot astfel se întâmplă când nedreptatea este menționată singură.

La fel sunt termenii adorare și încredere [în Allah], precum și adorare și cererea ajutorului. Când adorarea este menționată singură în Coran, cuprinde tot ceea ce Allah iubește și de care este mulțumit, exterior și lăuntric. Printre primele lucruri cuprinse în ea sunt încrederea în Allah și cererea ajutorului Său. [Când sunt alăturate,] precum în cuvintele:

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

„Numai pe Tine Te adorăm și numai Ție Îți cerem ajutorul.” (al-Fātiḥah, 1:5)

﴿فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾

„Adoră-L și încrede-te în El.” (Hūd, 11:123)

Adorarea se explică prin toate cele poruncite, lăuntrice și exterioare. Încrederea în Allah se explică prin sprijinirea inimii numai pe El pentru împlinirea acestora, pentru dobândirea tuturor foloaselor și pentru înlăturarea vătămarilor, cu încredere deplină că El va îlesni toate acestea.

Tot astfel sunt termenii faqīr și miskīn. Când unul este menționat singur, îl cuprinde și pe celălalt, așa cum se întâmplă în cele mai multe versete. Când sunt reuniți, precum în versetul despre daniile:

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ﴾

„Daniile sunt numai pentru săraci și pentru cei nevoiași...” (at-Tawbah, 9:60)

Faqīr este explicat ca fiind acela a cărui nevoie este mare și care nu găsește nimic ori găsește ceva care nu-i acoperă în mod real nevoia. Miskīn este explicat ca fiind cel a cărui nevoie este mai mică decât a acestuia.

Asemenea lor sunt expresiile care indică citirea și urmarea Cărții și ținerea strânsă de ea. Ele cuprind împlinirea întregii religii. Dacă rugăciunea le este alăturată, precum în cuvintele Celui Preaînalt:

﴿اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾

„Recită ceea ce ți-a fost revelat din Carte și împlinește rugăciunea.” (al-‘Ankabūt, 29:45)

Și în cuvintele Sale:

﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾

„Cei care țin strâns de Carte și împlinesc rugăciunea...” (al-A‘rāf, 7:170)

Menționarea rugăciunii îi arată măreția, îi subliniază însemnătatea și îndeamnă la împlinirea ei. Altfel, ea intră deja în termenul general al citirii și urmăririi Cărții, al ținerii strânse de ea și în alte expresii asemănătoare.

Principiul 18. Voința lui Allah și cauzele călăuzirii, iertării și înzestrării

القاعدة الثامنة عشرة: في كثير من الآيات يخبر بأنه يهدي من يشاء ويضل من يشاء وفي بعضها يذكر مع ذلك الأسباب المتعلقة بالعبد الموجبة للهداية والموجبة للإضلال وكذلك حصول المغفرة وضدها ووسط الرزق وتقديره

Sursa arabă: pp. 50–52.

În multe versete, Allah înștiințează că îl călăuzește pe cine voiește și îl lasă în rătăcire pe cine voiește. În unele dintre ele, El menționează, totodată, cauzele care țin de rob și care duc la

călăuzire ori la rătăcire. La fel se întâmplă cu dobândirea iertării și cu opusul ei, precum și cu lărgirea și restrângerea mijloacelor de trai.

Aceasta apare în numeroase versete. Când El înștiințează că îl călăuzește pe cine voiește, îl lasă în rătăcire pe cine voiește, îl iartă pe cine voiește și îl pedepsește pe cine voiește, aceasta arată desăvârșirea unicității Sale: numai El creează lucrurile și cârmuiește toate treburile. Comorile tuturor lucrurilor se află în Mâna Sa: El dăruiește și oprește, coboară și înalță. Prin urmare, robii trebuie să recunoască aceasta, să-și lege de El speranța și nădejdea de a dobândi ceea ce așteaptă și de a fi apărați de ceea ce detestă și să nu ceară [aceste lucruri] nimănui în afară de El. După cum se spune în hadithul qudsī: „O, robii Mei! Toți sunteți rătăciți, în afară de cel pe care l-am călăuzit. Cereți-Mi, așadar, călăuzire și vă voi călăuzi”, și până la sfârșitul lui.⁷

În unele versete, El menționează cauzele acestor lucruri pentru a le face cunoscute robilor căile care duc la ele, astfel încât să urmeze ceea ce este folositor și să părăsească ceea ce este vătămător. De pildă, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى فَسَنِيَرَهُ لِلْيسْرِ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى فَسَنِيَرَهُ لِلْعُسْرَى﴾

„Cât despre cel care dăruiește, este evlavios și crede în răsplata cea mai frumoasă, Noi îi vom înlesni calea ușoară. Iar celui care se zgârcește, se socotește lipsit de orice nevoie și tăgăduiește răsplata cea mai frumoasă, Noi îi vom înlesni calea grea.” (al-Layl, 92:5–10)

El a arătat că printre cauzele călăuzirii și ale înlesnirii se află credința robului în Domnul său și supunerea față de porunca Sa, iar cauzele rătăcirii și ale îngreunării sunt contrariul acestora. Tot astfel sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ﴾

„Prin el, Allah îi călăuzește pe cei care caută mulțumirea Sa.” (al-Mā'idah, 5:16)

Și cuvintele Sale:

﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾

„Pe mulți îi călăuzește prin el și nu îi rătăcește prin el decât pe cei nelegiuiți.” (al-Baqarah, 2:26)

﴿فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾

„Pe unii i-a călăuzit, iar asupra altora s-a adeverit rătăcirea: ei i-au luat pe șeitani ca ocrotitori în locul lui Allah.” (al-A'rāf, 7:30)

El a înștiințat că îl călăuzește pe cel a cărui intenție este bună, care dorește binele și caută mulțumirea lui Allah. Îl lasă în rătăcire pe cel care iese din ascultarea de Allah Preaînaltul, îi ia ca ocrotitori pe dușmanii Săi, șeitanii, și preferă ocrotirea lor în locul celei a Domnului lumilor. Tot astfel sunt cuvintele Sale:

⁷ Nota ediției arabe, p. 50: relatat de Muslim de la Abū Dharr, 8/17. Trimiterea este păstrată în forma ediției-sursă.

﴿فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾

„Când ei s-au abătut, Allah le-a abătut inimile.” (aṣ-Ṣaff, 61:5)

Și cuvintele Sale:

﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾

„Noi le întoarcem inimile și privirile, așa cum nici prima dată nu au crezut în el.” (al-An‘ām, 6:110)

Tot astfel, în unele versete El menționează cauzele prin care sunt dobândite iertarea și îndurarea și prin care omul ajunge să merite pedeapsa. De pildă, cuvintele Sale:

﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾

„Eu sunt cu adevărat Mult-Iertător pentru cel care se căiește, crede, săvârșește fapte bune și apoi urmează călăuzirea.” (Ṭā Hā, 20:82)

Și cuvintele Sale:

﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ﴾

„Îndurarea Mea cuprinde toate lucrurile. O voi rândui celor care sunt evlavioși, dau dania și cred în semnele Noastre, celor care îl urmează pe Trimis, Profetul neștiutor de carte...” (al-A‘rāf, 7:156–157)

Și cuvintele Sale:

﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾

„Îndurarea lui Allah este aproape de cei care fac bine.” (al-A‘rāf, 7:56)

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾

„Grăbiți-vă către o iertare de la Domnul vostru și către un Paradis larg cât cerurile și pământul, pregătit pentru cei evlavioși.” (Āl ‘Imrān, 3:133)

Apoi a menționat cauzele prin care sunt dobândite iertarea și îndurarea: însușirile evlaviei amintite în acest pasaj și în altele.

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾

„Cei care au crezut, cei care au emigrat și au luptat pe calea lui Allah, aceia nădăjduiesc în îndurarea lui Allah.” (al-Baqarah, 2:218)

﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

„Când este recitat Coranul, ascultați-l cu atenție și păstrați tăcerea, pentru a avea parte de îndurare.” (al-A‘rāf, 7:204)

Mai cuprinzătoare decât toate acestea sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

„Ascultați de Allah și de Trimis, pentru a avea parte de îndurare.” (Āl ‘Imrān, 3:132)

Calea îndurării și a iertării este, în general, ascultarea de Allah și de Trimisul Său și, în particular, împlinirea acestor mijloace amintite.

El a înștiințat că pedeapsa are cauze numeroase, toate întorcându-se la două lucruri: tăgăduirea lui Allah și a Trimisului Său și întoarcerea de la ascultarea de Allah și de Trimisul Său. De pildă, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى وَسَيَجْزِيهَا الْآتِقَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى﴾

„Nu va intra în el decât cel mai nefericit, care a tăgăduit și s-a întors [de la adevăr]. Va fi ținut departe de el cel evlavios, care își dă averea pentru a se curăți.” (al-Layl, 92:15–18)

﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى﴾

„Nouă ne-a fost revelat că pedeapsa va fi asupra celui care tăgăduiește și se întoarce [de la adevăr].” (Ṭā Hā, 20:48)

Tot astfel, El menționează cauzele înzestrării: stăruința în ascultarea de Allah și de Trimisul Său, strădania dreaptă și stăruința în evlavie. După cum spune Cel Preaînalt:

﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾

„Celui care se teme de Allah, El îi va deschide o cale de ieșire și îl va înzestra de unde nici nu se așteaptă.” (aṭ-Ṭalāq, 65:2–3)

[Tot între aceste cauze se află] așteptarea cu nădejde a izbăvirii și a înzestrării, după cuvintele Sale:

﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾

„Allah va aduce după greutate ușurare.” (aṭ-Ṭalāq, 65:7)

Precum și pomenirea deasă a lui Allah și cererea iertării:

﴿وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾

„Cereți-I iertare Domnului vostru, apoi întoarceți-vă către El cu căință. El vă va dăruia o viață bună până la un termen hotărât și îi va da fiecăruia care face bine răsplata sa.” (Hūd, 11:3)

﴿اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا﴾

„Cereți-I iertare Domnului vostru, căci El este Mult-Iertător. El vă va trimite din cer ploaie îmbelșugată...” (Nūḥ, 71:10–11)

Și în continuarea versetelor. El a înștiințat că cererea iertării este un mijloc prin care sunt atrase iertarea lui Allah, înzestrarea și binele Său, iar contrariul ei este un mijloc care duce la sărăcie și la înlesnirea căii grele. Exemplele acestui principiu sunt numeroase. I-ai cunoscut calea: ține-te, așadar, de ea.

Principiul 19. Legătura dintre înțelesul versetului și Numele lui Allah cu care se încheie

القاعدة التاسعة عشرة: ختم الآيات بأسماء الله الحسنى يدل على أن الحكم المذكور له تعلق بذلك الاسم الكريم

Sursa arabă: pp. 53–59.

Încheierea versetelor cu Numele cele mai frumoase ale lui Allah arată că hotărârea menționată are legătură cu acel Nume nobil.

Acesta este un principiu subtil și folositor. Urmărește-l în toate versetele încheiate prin aceste Nume și vei găsi că ele se potrivesc pe deplin cu ceea ce le precedă. Aceasta arată că legea revelată, porunca și creația izvorăsc, toate, din ceea ce implică Numele și atributele Sale și sunt legate de ele. Este o cale măreață spre cunoașterea lui Allah și a hotărârilor Sale și face parte dintre cele mai nobile cunoștințe. Vei găsi că versetele îndurării se încheie cu Numele care indică îndurarea, iar versetele pedepselor și ale chinului, cu Numele care indică puterea, tăria de neînving, înțelepciunea, cunoașterea și dominația.

Fiindcă este necesar să urmărim versetele nobile în această privință și să arătăm potrivirea lor, potrivit cunoașterii noastre limitate și puterii noastre slabe de exprimare, vom da mai multe exemple. Aceasta este una dintre cele mai importante cercetări, pe care abia dacă le găsești în cărțile de explicare a Coranului. De pildă, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

„Le-a alcătuit în șapte ceruri, iar El cunoaște toate lucrurile.” (al-Baqarah, 2:29)

Menționarea cuprinderii cunoașterii Sale după menționarea creării pământului și a cerurilor arată că El cunoaște tot ceea ce se află în aceste lumi mărețe. Totodată, arată că El este Înțelept în ceea ce a creat și a rânduit pentru robii Săi și că Și-a întocmit creația cu desăvârșită măiestrie, potrivit celui mai bun sistem și celei mai depline ordini. Faptul că El a creat făpturile este, de asemenea,

una dintre cele mai puternice dovezi raționale ale cunoașterii Sale. După cum a spus El într-un alt verset:

﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾

„Oare Cel care a creat nu cunoaște, când El este Cel Subtil, Atoatecunoscător?” (al-Mulk, 67:14)

Cum ar putea să le creeze fără să le cunoască?

Allah a relatat cuvintele îngerilor și întrebarea pe care I-au adresat-o atunci când i-a înștiințat că va așeza pe pământ un urmaș. După ce l-a creat pe Țădăm și l-a învățat numele tuturor lucrurilor, îngerii nu au putut să le numească. Când Țădăm le-a spus numele, ei au zis:

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

„Slavă Ție! Noi nu avem altă cunoaștere decât cea pe care ne-ai dăruit-o. Cu adevărat, Tu ești Cel Atotștiutor, Cel Înțelept.” (al-Baqarah, 2:32)

Ei au recunoscut întinderea cunoașterii lui Allah și desăvârșirea înțelepciunii Sale, precum și faptul că greșiseră în întrebarea lor despre așezarea unui urmaș pe pământ. Deși sunt făpturi mărețe și au o cunoaștere întinsă a Domnului lor, îngerii au recunoscut că știința lor este neînsemnată în fața cunoașterii Sale și că nu cunosc decât ceea ce primesc de la El. Aceste versete se încheie prin cele două Nume nobile, care arată cunoașterea lui Allah privitoare la Țădăm și desăvârșirea înțelepciunii Sale în crearea lui, cu feluritele foloase care decurg de aici. Aceasta este una dintre cele mai potrivite legături dintre înțelesul versetelor și Numele cu care se încheie.

Cât despre cuvintele Sale referitoare la Țădăm:

﴿فَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾

„Țădăm a primit de la Domnul său cuvinte, iar El i-a primit căința. Cu adevărat, El este Cel care primește căința, Cel Milostiv.” (al-Baqarah, 2:37)

Și multe alte versete care se încheie prin aceste două Nume după menționarea îndurării, a iertării, a îndrumării spre bine și a îngăduinței Sale: potrivirea lor este limpede pentru oricine. Fiindcă El este Cel care primește căința și Cel Milostiv, a îndreptat spre Sine inimile celor care se căiesc și le-a înlesnit mijloacele prin care ajung să se căiască. Apoi i-a iertat pentru ceea ce au săvârșit. S-a întors către ei cu binefacerea Sa mai întâi, îndrumându-i să se căiască și înlesnindu-le aceasta; apoi S-a întors către ei primindu-le căința, după ce s-au căit, și răspunzându-le cererii. De aceea, a spus într-un alt verset:

﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا﴾

„Apoi S-a întors către ei [cu îndurare], pentru ca ei să se căiască.” (at-Tawbah, 9:118)

Dacă El nu i-ar fi îndrumat spre bine și nu le-ar fi întors inimile spre aceasta, nimic nu i-ar fi dus la căință. Sufletul care îndeamnă la rău i-ar fi păstrat sub stăpânirea lui. Însă El i-a cuprins cu îndurarea Sa, păzindu-i de răul sufletelor lor și de îndemnurile șeytanului.

Când a menționat abrogarea, Allah a vorbit despre deplinătatea puterii Sale și despre faptul că numai Lui Îi aparține stăpânirea, spunând:

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

„Oare nu știi că Allah are putere asupra tuturor lucrurilor?” (al-Baqarah, 2:106)

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

„Oare nu știi că lui Allah Îi aparține stăpânirea cerurilor și a pământului?” (al-Baqarah, 2:107)

Aceasta răspunde celor care au tăgăduit abrogarea, precum evreii. Abrogarea săvârșită de El este una dintre manifestările puterii Sale și ale stăpânirii Sale depline. El dispune de robii Săi prin hotărârile Sale privitoare la creație și predestinare și prin prescripțiile Sale religioase. Ei nu au niciun argument împotriva Lui în vreuna dintre acestea.

Când a spus:

﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيُّمَا تَوَلَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

„Ale lui Allah sunt răsăritul și apusul. Oriunde vă întoarceți, acolo este Fața lui Allah. Cu adevărat, Allah este Atotcuprinzător, Atotștiutor.” (al-Baqarah, 2:115)

Aici este menționată întinderea harului și a stăpânirii Sale: întreaga lume de sus și de jos intră în stăpânirea Sa. Pe lângă întinderea stăpânirii, a harului și a cunoașterii Sale care cuprinde toate cele trecute și viitoare, tot ceea ce este orientat într-o direcție sau către o anumită qiblah se află în cuprinsul înțelepciunii Sale. El știe spre ce se îndreaptă cei care se roagă atunci când greșesc direcția cunoscută a rugăciunii. În orice direcție s-ar ruga în această situație, Îl întâmpină pe Domnul lor și se îndreaptă spre Fața Sa.

Cât despre cuvintele prietenului apropiat al lui Allah, Ibrāhīm, și ale lui Ismā'īl, pacea să fie asupra amândurora, atunci când ridicau temeliile Casei:

﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

„Domnul nostru, primește de la noi! Cu adevărat, Tu ești Cel care aude totul, Cel Atotștiutor.” (al-Baqarah, 2:127)

Ei Îl implorau să le primească lucrarea prin aceste două Nume nobile. Allah le cunoștea intențiile și scopurile, le auzea cuvintele și le răspundea rugăminții. În contextul invocării lui Allah — fie ca adorare, fie ca cerere — as-Samī' are și sensul de Cel care răspunde. După cum a spus prietenul apropiat al lui Allah într-un alt verset:

﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾

„Cu adevărat, Domnul meu aude și răspunde rugăminții.” (Ibrāhīm, 14:39)

Cât despre cuvintele sale:

﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ﴾

„Domnul nostru, trimite printre ei un trimis dintre ei...” (al-Baqarah, 2:129)

Și până la cuvintele:

﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

„Cu adevărat, Tu ești Cel Puternic, Cel Înțelept.” (al-Baqarah, 2:129)

Sensul este că, așa cum trimiterea unui trimis printre ei este o îndurare, tot astfel ea dovedește deplinătatea puterii Sale de neînving și a înțelepciunii Sale. Din înțelepciunea Sa, nu-i lasă pe oameni fără îndrumare și nu-i părăsește fără un trimis. Prin desăvârșirea înțelepciunii Sale, îl trimite la ei pentru ca oamenii să nu aibă nicio dovadă împotriva lui Allah. Toate lucrurile, atât cele care țin de predestinare, cât și cele care țin de legea revelată, sunt întemeiate numai prin puterea și prin hotărârea Sa, care se împlinește negreșit.

Uneori, Allah Se mulțumește să menționeze Numele Sale cele mai frumoase, fără să formuleze explicit hotărârile legate de ele, pentru a atrage atenția robilor că, atunci când Îl cunosc prin Numele respective, cunosc și hotărârile ce decurg din ele. De pildă, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ﴾

„Iar dacă vă abateți după ce au ajuns la voi...” (al-Baqarah, 2:209)

El nu spune: „Veți avea parte de cutare pedeapsă”, ci spune:

﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

„Să știți că Allah este Puternic, Înțelept.” (al-Baqarah, 2:209)

Când ei cunosc puterea Sa de neînving, dominația, biruința și puterea Sa, precum și faptul că El nu poate fi învins, și cunosc înțelepciunea Sa, prin care așază fiecare lucru la locul potrivit, aceasta îi face să se teamă că vor rămâne în păcat și abatere. Din înțelepciunea Sa, El îl pedepsește pe cel care stăruie în neascultare, deși cunoaște [adevărul]. Acesta nu se poate feri de pedeapsă și nu poate ieși de sub hotărârea și răsplătirea Sa, datorită puterii Sale de neînving.

La fel, când a spus:

﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ﴾

„În afară de cei care se căiesc înainte să-i prindeți...” (al-Mā'idah, 5:34)

El nu a spus: „Iertați-i”, „Lăsați-i” sau ceva asemănător, ci a spus:

﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

„Să știți că Allah este Iertător, Milostiv.” (al-Mā'idah, 5:34)

Cu alte cuvinte, când știți aceasta și recunoașteți că este un adevăr statornic, știți că El iartă pe cel care se întoarce la El și se căiește și că, din îndurare față de el, îl scutește de pedeapsă.

După ce a menționat pedeapsa hoțului, a spus:

﴿نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

„Ca pedeapsă pilduitoare de la Allah. Allah este Puternic, Înțelept.” (al-Mā'idah, 5:38)

Prin puterea și înțelepciunea Sa, a rânduit tăierea mâinii hoțului și pedepsirea celui care încalcă limitele, atât prin legea revelată, cât și prin predestinare și răsplată.

După ce a menționat cotele moștenirii și le-a împărțit, a spus:

﴿فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾

„O rânduială obligatorie de la Allah. Cu adevărat, Allah este Atotștiutor, Înțelept.” (an-Nisā', 4:11)

Faptul că El este Atotștiutor și Înțelept — că știe ceea ce robii nu știu și că așază lucrurile la locul potrivit — îi îndeamnă să se supună cotelor pe care le-a rânduit, le-a precizat și le-a împărțit între cei îndreptățiți să le primească, potrivit cunoașterii și înțelepciunii Sale. Dacă robii ar fi lăsați să hotărască singuri și li s-ar spune: „Împărțiți voi, după propria judecată!”, s-ar amesteca necunoașterea, dorințele personale și lipsa de înțelepciune. Moștenirile ar ajunge într-o stare de dezordine și s-ar produce vătămări a căror întindere numai Allah o cunoaște. Însă El Însuși S-a îngrijit de ele și le-a împărțit în chipul cel mai înțelept, cel mai potrivit împrejurărilor și cel mai folositor. De aceea, cel care critică vreuna dintre hotărârile Sale ori spune: „De-ar fi fost așa sau așa!” pune la îndoială cunoașterea și înțelepciunea lui Allah.

Din acest motiv, El menționează cunoașterea și înțelepciunea după prescripții, așa cum le menționează în versetele de amenințare, pentru a le arăta robilor că legea și răsplătirea sunt legate de înțelepciunea Sa și nu ies din cuprinsul cunoașterii Sale. Același lucru se aplică invocării Sale prin Numele cele mai frumoase:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾

„Ale lui Allah sunt Numele cele mai frumoase. Invocați-L, așadar, prin ele.” (al-A'rāf, 7:180)

Adică: adorați-L prin ele și cereți-I prin fiecare Nume ceea ce i se potrivește dintre lucrurile cerute.

Cât despre cuvintele Celui Preaînalt:

﴿لِيَدْخِلْنَهُمْ مُدْخَلَ رِضْوَانِهِ إِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾

„El îi va face să intre într-un loc de care vor fi mulțumiți. Cu adevărat, Allah este Atotștiutor, Îngăduitor.” (al-Ḥajj, 22:59)

La fel și versetele care urmează unul după altul, fiecare încheiat prin două Nume nobile.

Primul dintre aceste versete a fost încheiat prin cunoaștere și îngăduință. Aceasta presupune cunoașterea intențiilor lor frumoase, a faptelor lor mărețe și a treptelor lor înalte, pentru care îi răsplătește cu acest mare har. De asemenea, [presupune] îngăduința Sa și iertarea greșelilor lor, ca și cum nu le-ar fi săvârșit.

Al doilea a fost încheiat prin Numele al-‘Afūw și al-Ghafūr, Cel care șterge păcatele și Cel Iertător. El a permis răspunsul pe măsura răului suferit, dar a îndemnat la treapta mai înaltă a bunătații și a renunțării la răzbunare. Robilor li se cuvine să-I slujească prin iertarea greșelilor altora, ca să aibă parte de iertarea lui Allah.

Al treilea verset a fost încheiat prin Numele as-Samī‘ și al-Baṣīr, Cel care aude totul și Cel care vede totul. Aceasta presupune că El aude glasurile tuturor celor aflați în noapte și în zi și le vede mișcările, în feluritele momente și împrejurări.

Al patrulea verset a fost încheiat prin Numele al-‘Alī și al-Kabīr, Cel Preaînalt și Cel Măreț. Înălțimea Sa absolută, mărirea, măreția și slava Sa fac ca fapăturile să fie neînsemnate în comparație cu acestea, iar tot ceea ce este adorat în afară de El să fie neadevărat. Prin afirmarea înălțimii și măreției Sale desăvârșite, devine limpede că El este Adevărul, iar ceea ce este adorat în afara Lui este neadevărat.

Al cincilea verset a fost încheiat prin Numele al-Laṭīf și al-Khabīr, Cel Subtil și Atoatecunoscător. Ele arată întinderea cunoașterii Sale: El cunoaște cele ascunse așa cum le cunoaște pe cele vădite, inclusiv toate felurile de semințe și plante cuprinse de pământ. Arată și bunătața Sa față de robi: El le-a făcut să răsară felurite mijloace de trai prin apa îmbelșugată pe care a pogorât-o și prin binele Său din belșug.

Al șaselea verset a fost încheiat prin Numele al-Ghanī și al-Ḥamīd, Cel lipsit de orice nevoie și Cel Vrednic de laudă, după menționarea stăpânirii Sale asupra cerurilor, pământului și făpturilor aflate în ele. El nu le-a creat din vreo nevoie a Sa, căci este pe deplin lipsit de orice nevoie, și nici pentru a-Și completa prin ele desăvârșirea, căci Lui Îi aparține lauda deplină. Le arată că toate au nevoie de El din toate punctele de vedere. El este Vrednic de laudă în ceea ce predestinează, în legea pe care o revelează și în răsplata pe care o dăruiește. Lui Îi aparține lauda în mod absolut: pentru Sine, pentru attributele Sale și pentru faptele Sale.

Al șaptelea verset a fost încheiat prin Numele ar-Ra’ūf și ar-Raḥīm, Cel plin de blândețe și Cel Milostiv. Din blândețea și îndurarea Sa, a pus fapăturile în slujba fiilor lui Ādam și a păstrat cerurile și pământul, împiedicând pieirea lor, pentru ca foloasele oamenilor să nu se piardă. Din îndurare față de ei, le-a creat locul de viațuire, a așezat în el toate lucrurile de care au nevoie, l-a păzit și l-a menținut.

Când a relatat, în sura ash-Shu‘arā’, întâmplările profeților și ale comunităților lor, a încheiat fiecare întâmplare prin cuvintele:

﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾

„Cu adevărat, Domnul tău este Cel Puternic, Cel Milostiv.”

Fiecare întâmplare cuprinde salvarea profetului și a celor care l-au urmat, iar aceasta ține de îndurarea și de bunătața lui Allah, precum și nimicirea celor care l-au tăgăduit, iar aceasta este o manifestare a puterii Sale de neînving. De asemenea, înțelesul ambelor Nume poate fi legat de fiecare dintre cele două situații: El îi salvează pe trimiși și pe cei care îi urmează prin puterea Sa deplină și prin îndurarea Sa și îi nimicește pe cei care îi tăgăduiesc prin puterea și înțelepciunea Sa. Menționarea îndurării arată și cât de mare este vina lor: dacă nelegiuirile lor nu ar fi ajuns atât de departe încât să-și închidă singuri porțile îndurării și să nu mai aibă nicio cale către ea, pedeapsa nu s-ar fi abătut asupra lor.

Cât despre cuvintele lui ‘Īsā, pacea să fie asupra lui:

﴿إِنْ تَعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

„Dacă îi pedepsești, ei sunt robii Tăi; iar dacă îi ierți, cu adevărat, Tu ești Cel Puternic, Cel Înțelept.” (al-Mā'idah, 5:118)

El nu a spus: „Tu ești Cel Iertător, Cel Milostiv”, căci împrejurarea nu era aceea a unei cereri de îndurare și compasiune. Era o împrejurare de mânie și de pedepsire a celor care îl luaseră ca divinitate alături de Allah. De aceea, menționarea puterii Sale de neînving și a înțelepciunii Sale era mai potrivită decât menționarea îndurării Sale.

Printre semnele bunătății Sale se află și faptul că menționează contextele în care omul poate nădăjdui în îndurare și cauzele îndurării, apoi alătură acestora pomenirea pedepsei și încheie prin ceea ce arată îndurarea. De pildă, cuvintele Sale:

﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

„El îl iartă pe cine voiește și îl pedepsește pe cine voiește. Allah este Iertător, Milostiv.” (Āl 'Imrān, 3:129)

Și cuvintele Sale:

﴿لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

„Pentru ca Allah să-i pedepsească pe bărbații fățarnici și pe femeile fățarnice, pe bărbații și femeile care Îi asociază pe alții, și pentru ca Allah să primească întoarcerea cu căință a bărbaților și femeilor credincioase. Allah este Iertător, Milostiv.” (al-Aḥzāb, 33:73)

Aceasta arată că îndurarea Sa a precedat mânia Sa și o întrece, că ei îi revine întâietatea și că spre ea se îndreaptă în cele din urmă tot cel în care se găsește vreun mijloc de a o dobândi. De aceea, din Foc va fi scos cel în a cărui inimă se află credință cât greutatea unui grăunte de muștar. Să ne oprim la aceste exemple: prin ele se înțelege felul în care se argumentează potrivit acestui principiu.

Principiul 20. În ce sens este Coranul muḥkam și în ce sens este mutashābih

القاعدة العشرون: القرآن كله محكم باعتبار وكله متشابه باعتبار وبعضه محكم وبعضه متشابه باعتبار ثالث

Sursa arabă: pp. 60–61.

Dintr-un anumit punct de vedere, întregul Coran este muḥkam; dintr-un alt punct de vedere, întregul este mutashābih; iar dintr-un al treilea punct de vedere, o parte este muḥkam și o parte este mutashābih.

Allah Preaînaltul l-a descris prin fiecare dintre aceste trei însușiri. L-a descris ca fiind muḥkam în mai multe versete și a spus despre el:

﴿أُحْكِمْتَ آيَاتَهُ ثُمَّ فَصَّلْتَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾

„Versetele lui au fost întocmite desăvârșit și apoi lămurite de Cel Înțelept, Atoatecunoscător.” (Hūd, 11:1)

Aceasta înseamnă că el este de o desăvârșită temeinicie și are cea mai deplină ordine. Toate relatările sale sunt adevărate și veridice, fără contradicție și fără neconcordanță. Toate poruncile sale sunt bine, binecuvântare și îndreptare, iar interdicțiile sale privesc răul, vătămarea, însușirile josnice și faptele rele. În aceasta constă temeinicia sa, iḥkām.

L-a descris ca fiind mutashābih prin cuvintele:

﴿اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا﴾

„Allah a pogorât cea mai frumoasă vestire: o Carte ale cărei părți se aseamănă între ele...” (az-Zumar, 39:23)

Adică părțile sale se aseamănă în frumusețe, în veridicitate și în adevăr, precum și în faptul că aduc înțelesuri folositoare, care curăță rațiunile și inimile și îndreaptă stările oamenilor. Formulările sale sunt cele mai frumoase, iar înțelesurile sale sunt cele mai frumoase.

L-a descris și prin cuvintele:

﴿مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾

„În el sunt versete limpezi, care alcătuiesc temelia Cărții, și altele al căror înțeles poate fi neclar.” (Āl ‘Imrān, 3:7)

Aici a arătat că o parte a sa are o însușire, iar o altă parte are cealaltă însușire. Cei care cunosc Cartea raportează pasaje al căror sens este neclar la cele cu sens limpede, astfel încât întregul ei înțeles devine limpede. Ei spun:

﴿كُلُّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾

„Toate sunt de la Domnul nostru.” (Āl ‘Imrān, 3:7)

Ceea ce este de la El nu cuprinde contradicții. Astfel, ceea ce este neclar într-un loc este explicat de pasajul limpede din alt loc; se dobândește cunoașterea și se înlătură nelămurirea.

Acest principiu are numeroase exemple. Printre ele se află cele menționate mai înainte: înștiințarea că El are putere asupra tuturor lucrurilor, că ceea ce voiește se întâmplă, iar ceea ce nu voiește nu se întâmplă, că îl călăuzește pe cine voiește și îl lasă în rătăcire pe cine voiește. Dacă aceste cuvinte îl nedumeresc pe cel care le înțelege într-un fel potrivit înțelepciunii Sale și își închipuie că Allah călăuzește ori rătăcește la întâmplare, fără vreun motiv, celelalte versete lămuresc această formulare generală. Ele arată că îndrumarea Sa are cauze pe care robul le împlinește și prin care este caracterizat. De pildă, cuvintele Sale:

﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ﴾

„Prin el, Allah îi călăuzește pe căile păcii pe cei care caută mulțumirea Sa.” (al-Mā'idah, 5:16)

Și faptul că lăsarea robului în rătăcire are cauze aflate în rob, precum luarea șeitanului ca ocrotitor:

﴿فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾

„Pe unii i-a călăuzit, iar asupra altora s-a adevărit rătăcirea: ei i-au luat pe șeitani ca ocrotitori în locul lui Allah.” (al-A‘rāf, 7:30)

﴿فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾

„Când ei s-au abătut, Allah le-a abătut inimile.” (aș-Şaff, 61:5)

Dacă acestea îi sunt neclare adeptului jabr-ului, care consideră că robii sunt constrânși să-și săvârșească faptele, numeroasele alte versete îi arată că Allah nu i-a constrâns pe robi și că faptele lor se săvârșesc prin alegerea și puterea lor. El le-a atribuit lor în nenumărate versete.

Tot astfel, dacă versetele în care Allah le atribuie robilor faptele, atât bune, cât și rele, îi nedumeresc pe qadariții care neagă [predestinarea] și aceștia își închipuie că faptele sunt desprinse de hotărârea și predestinarea lui Allah și că cele pe care robii le voiesc nu sunt voite și hotărâte de El, numeroasele versete explicate le arată contrariul. Puterea lui Allah cuprinde orice ființă, orice faptă și orice însușire; Allah este Creatorul tuturor lucrurilor, inclusiv al faptelor robilor, iar robii nu voiesc decât dacă voiește Allah, Domnul lumilor.

Ambelor grupări li se spune: toate versetele și textele sunt adevărate, iar fiecare musulman trebuie să le recunoască drept adevărate și să creadă în toate. Ele nu se contrazic. Faptele se săvârșesc cu adevărat de către robi, prin puterea și voința lor, iar Allah Preaînaltul i-a creat pe ei și le-a creat puterea și voința. Ceea ce este prezentat pe scurt în unele versete este explicat de alte versete; ceea ce nu este lămurit într-un loc este lămurit în altul. Lucrurile cunoscute între oameni, în privința cărora Coranul a venit cu porunci și interdicții — precum rugăciunea, dania, relațiile sexuale nepermise și nedreptatea —, nu au un sens neclar doar fiindcă nu au fost explicate [în acel loc]. Coranul îi îndrumă spre ceea ce cunoșteau deja și îi trimite la ceea ce trăiau și practicau, astfel încât în acestea nu există nelămurire. Allah știe cel mai bine.

Principiul 21. Prescripțiile legate de obiceiuri se aplică potrivit timpului și împrejurărilor

القاعدة الحادية والعشرون: القرآن يجري في إرشاداته مع الزمان والأحوال في أحكامه الرجعة للعرف والعوائد

Sursa arabă: pp. 62–63.

Acesta este un principiu de mare însemnătate și deosebit de folositor. Allah le-a poruncit robilor Săi al-ma‘rūf, adică ceea ce este recunoscut drept bun prin legea revelată, prin rațiune și prin obiceiul oamenilor. I-a oprit de la al-munkar, ceea ce este condamnabil, și i-a descris prin felul în care se raportează la acestea.

Binele care nu se schimbă odată cu împrejurările și cu trecerea timpului — precum rugăciunea, dania, postul, pelerinajul și celelalte prescripții statornice — este poruncit în orice vreme. Îndatorirea ultimelor generații ale acestei comunități este asemenea îndatoririi primelor sale

generații. Tot astfel, lucrurile condamnabile care nu se schimbă odată cu trecerea timpului — precum asocierea altcuiva cu Allah, uciderea fără drept, relațiile sexuale nepermise, consumul de vin și cele asemenea lor — rămân interzise în orice timp și în orice loc. Ele nu se schimbă și nici prescripția privitoare la ele nu se schimbă.

Aici avem însă în vedere ceea ce diferă în funcție de locuri, de vremuri și de împrejurări. În privința acestor lucruri, Allah Preaînaltul îi îndrumă pe oameni să se raporteze la obiceiul cunoscut, la practica lor obișnuită și la folosul concret din vremea respectivă.

Astfel, El a poruncit buna purtare față de părinți, în vorbe și în fapte, fără să le fixeze robilor o singură formă a bunătății și a respectului față de ei. În acest fel, porunca cuprinde toate formele și împrejurările care apar. Ceea ce înseamnă bună purtare față de ei într-o vreme poate fi diferit de buna purtare într-o altă vreme, iar ceea ce se potrivește unei persoane poate să nu se potrivească alteia. Îndatorirea pe care Allah a impus-o este, așadar, să ții seama de buna purtare recunoscută ca atare în vremea și în locul tău, în relația cu părinții tăi.

La fel stau lucrurile cu bunătatea pe care a poruncit-o față de rude, vecini, prieteni și cei asemenea lor: felurile ei, categoriile și cazurile ei concrete se raportează la ceea ce oamenii recunosc drept bună purtare. Tot după obicei se judecă și contrariul ei: lipsa de respect și răul făcut altora.

Tot astfel, Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾

„Purtați-vă cu ele potrivit bunei-cuviințe.” (an-Nisā', 4:19)

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾

„Ele au drepturi asemenea îndatoririlor lor, potrivit bunei-cuviințe.” (al-Baqarah, 2:228)

În conviețuirea soților și în împlinirea drepturilor pe care fiecare le are față de celălalt, Allah îi trimite la buna purtare obișnuită între oameni, în ținutul, localitatea și împrejurarea în care se află. Aceasta diferă foarte mult, în feluri care nu pot fi numărate. Toate intră însă în cuprinsul acestor texte concise. Acesta este unul dintre semnele Coranului și dintre dovezile adevărului său.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾

„Mâncați și beți, dar nu întreceți măsura.” (al-A'rāf, 7:31)

﴿يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا﴾

„O, fii ai lui Ādam! V-am dăruit veșminte care să vă acopere goliciunea și podoabe.” (al-A'rāf, 7:26)

El le-a poruncit robilor Săi să mănânce, să bea și să se îmbrace, fără să le fixeze un anumit fel de hrană, de băutură sau de îmbrăcăminte. El știe că acestea diferă în funcție de împrejurări. Porunca Sa se aplică lor oriunde se găsesc; nu trebuie privit numai ceea ce exista în vremea pogorârii Coranului.

Tot astfel, cuvintele Sale:

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾

„Pregătiți împotriva lor toată puterea de care sunteți în stare.” (al-Anfāl, 8:60)

Se știe că armele și mijloacele de putere existente în vremea pogorării Coranului sunt de alt fel decât cele apărute ulterior. Acest text cuprinde, așadar, orice putere ce poate fi pregătită în fiecare vreme, potrivit și adecvat acelei vremi.

Tot astfel, când Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ﴾

„În afară de un negoț întemeiat pe consimțământul vostru reciproc.” (an-Nisā', 4:29)

El nu ne-a fixat un anumit fel sau o anumită categorie de negoț și nici nu ne-a stabilit anumite formule verbale prin care să se exprime consimțământul. Aceasta arată că Allah a îngăduit tot ceea ce este socotit negoț, cu excepția a ceea ce Legea revelată interzice. De asemenea, negoțul se încheie prin orice vorbă sau faptă care exprimă consimțământul. Orice formulă ori faptă prin care acesta se realizează este suficientă pentru încheierea contractelor cu contraprestație și a actelor cu titlu gratuit. În Coran se găsesc foarte multe exemple de acest fel.

Principiul 22. Scopurile pildelor din Coran

القاعدة الثانية والعشرون: في مقاصد أمثلة القرآن

Sursa arabă: pp. 64–69.

Să știți că Nobilul Coran cuprinde cele mai înalte, mai desăvârșite și mai folositoare subiecte de care făpturile au nevoie, în toate domeniile. El cuprinde și cele mai bune căi de învățare și de transmitere a înțeleșurilor către inimi, prin mijloacele cele mai ușoare și mai limpezi. Printre formele înalte ale învățăturii sale se află prezentarea pildelor.

Creatorul folosește aceste pilde pentru lucruri însemnate: unicitatea Sa și starea celui care o afirmă, asocierea altcuiva cu El și starea celor care o practică, precum și faptele de mare însemnătate, cu aplicare generală. Scopul tuturor acestora este lămurirea înțeleșurilor folositoare și ilustrarea lor prin lucruri percepute de simțuri, astfel încât inima să ajungă parcă să le vadă înțeleșurile cu propriii ochi. Aceasta ține de grija și de bunătatea Creatorului față de robii Săi.

În mai multe versete, Allah a asemănat revelația și cunoașterea pe care le-a pogorât asupra Trimisului Său cu ploaia care coboară din cer, iar inimile oamenilor cu pământurile și văile. Lucrarea revelației și a cunoașterii în inimi este asemenea lucrării ploii în pământ.

Unele pământuri sunt bune: primesc apa și fac să crească multă iarbă și vegetație. Acestea sunt asemenea inimilor care înțeleg cele transmise de Allah și de Trimisul Său, revelația și Cuvântul Său. Ele le înțeleg și își întemeiază pe ele cunoașterea și învățarea altora, fiecare potrivit stării sale, așa cum și pământurile rodesc potrivit stării lor.

Alte pământuri rețin apa, dar nu fac să crească iarba. Oamenii beneficiază de apa pe care o păstrează: beau, își adapă animalele și își udă pământurile. Acestea sunt asemenea inimilor care păstrează revelația din Coran și Sunnah și o transmit comunității, dar nu au priceperea și

cunoașterea înțeleșurilor pe care le au cei dintâi. Și aceștia au parte de bine, dar se află mai prejos decât ceilalți.

Mai sunt și pământuri care nu rețin apa și nu fac să crească iarba. Ele sunt asemenea inimilor care nu trag folos din revelație: nici prin cunoaștere, nici prin memorare, nici prin faptă.

Potrivirea dintre pământuri și inimi este, după cum vezi, cât se poate de limpede. La fel este și potrivirea asemănării revelației cu ploaia: ploaia aduce viață pământului și robilor și le asigură mijloacele materiale de trai; revelația aduce viață inimilor și sufletelor și este izvorul hranei lor spirituale.

Tot astfel, Allah a asemănat mărturisirea unicității Sale cu pomul bun, care își dă roadele în orice vreme, cu îngăduința Domnului său. Pomul tawḥīd-ului este bine înrădăcinat în inima celui care îl are, prin cunoaștere, prin recunoașterea adevărului, prin credință și prin voința de a împlini ceea ce acesta cere. El își dă roadele — adică foloasele — în orice vreme: intenții bune, virtuți curate, fapte drepte, călăuzire dreaptă, folos pentru cel care îl are și folos pentru ceilalți oameni. El se înalță către cer datorită sincerității celui care îl are, cunoașterii și certitudinii sale.

Allah a înfățișat și pilda asocierii și a celui care o practică: cine ia alături de Allah o divinitate prin care caută putere și de la care pretinde că dobândește folos ori îndepărtarea răului este, în slăbiciunea și neputința sa, asemenea păianjenului care și-a făcut o casă. Aceasta este cea mai slabă și mai neputincioasă dintre case, iar construirea ei nu i-a sporit decât slăbiciunea.

Tot astfel, luarea unui ocrotitor și a unui sprijinitor în afara lui Allah nu-i sporește celui care Îi asociază pe alții decât slăbiciunea, fiindcă inima sa s-a rupt de Allah. Când inima cuiva se rupe de Allah, slăbiciunea îl cuprinde din toate părțile. Legarea sa de făptură îi adaugă neputință la neputință: s-a bizuit pe ea și a crezut că va obține foloase prin ea, dar a fost dezamăgit în așteptarea sa și nădejdea i s-a frânt.

Credinciosul, în schimb, este puternic prin Allah, prin puterea credinței sale, a afirmării unicității Lui și a legării sale numai de Allah. Numai El ține în mâna Sa porunca, folosul și îndepărtarea răului și El rânduiește făpturile în toate stările lor. Credinciosul este asemenea robului aflat pe o cale dreaptă în vorbele și faptele sale: voința sa este liberă de înrobirea față de făpturi și nu este legată de ele în niciun fel.

Contrar lui, cel care Îi asociază pe alții lui Allah este asemenea robului surd și mut, care este o povară pentru stăpânul său și care, oriunde ar fi trimis, nu aduce niciun bine. Inima sa este înlănțuită de făpturi și înrobită lor; el nu are libertatea de a se îndrepta spre bine și de a-l împlini. Pilda sa mai este și aceea a celui căzut din cer, pe care păsările îl înșfacă și îl sfășie în toate părțile.

Cei despre care ei pretind că sunt divinități care aduc folos și îndepărtează răul, chiar dacă s-ar aduna cu toții să creeze una dintre cele mai slabe făpturi — o muscă —, nu ar putea s-o creeze nici împreună. Atunci cum ar putea s-o facă doar unii dintre ei? Și cum ar putea s-o facă unul singur din sute de mii dintre ei?

Mai grăitor decât atât: dacă musca le-ar lua ceva, ei nu ar putea să recupereze acel lucru de la ea și să-l aducă înapoi. Există oare o slăbiciune mai mare decât aceasta? Există o amăgire mai mare decât aceea în care a căzut cel care Îi asociază pe alții lui Allah?

Pe lângă această amăgire, această neputință și această slăbiciune, inima lui este împărțită între divinități, asemenea robului care aparține unor asociați aflați mereu în ceartă: nu poate să-l mulțumească pe unul fără să-l nemulțumească pe altul. Alături de ei, se află într-un rău neîncetat

și într-o nefericire care se tot adună. Dacă cel care Îi asociază pe alții lui Allah ar ține seama de unele dintre aceste stări cumplite, ar refuza pentru sine starea în care se află. Ar înțelege că și-a pierdut judecata și buna chibzuință, după ce și-a pierdut religia.

Cel care afirmă unicitatea lui Allah este însă devotat numai Domnului său: nu-L adoră decât pe El, nu nădăjduiește decât în El și nu se teme decât de El. Inima lui este liniștită și odihnită. El știe că urmează religia adevărată și că sfârșitul său va fi cel mai vrednic de laudă: binele, izbânda și fericirea veșnică. Trăiește, așadar, o viață bună și năzuiește la o viață încă și mai bună.

Allah a asemănat și faptele cu grădinile. El a descris fapta deplină, făcută numai pentru El și neatinsă de ceva care s-o strice, asemenea unei grădini aflate într-unul dintre cele mai bune și mai înalte locuri. O ating vânturile folositoare, este expusă luminii soarelui, iar prin mijlocul ei curg râuri cu apă din belșug. Chiar dacă apa nu este îmbelșugată, ea îi este de ajuns, asemenea ploii mărunte care coboară din cer. În plus, pământul ei este dintre cele mai bune și mai roditoare.

Când sunt întrunite toate aceste condiții, nu mai este nevoie să întrebi cât de frumoși sunt pomii ei, cât de plăcută este umbra și cât de bogate sunt roadele. Stăpânul ei se bucură de plăcere și de bunăstare neîntreruptă și este ferit de întreruperea și de nimicirea acestora.

Să presupunem însă că grădina îi aparține unui om îmbătrânit, care nu mai are puterea de a munci și care are o familie neputincioasă, ce nu-l poate ajuta și nici nu se poate întreține singură. El depinde de grădină, fiindcă aceasta este mijlocul său de trai și al familiei sale. Apoi o lovește o nenorocire și un vârtej de foc, care o arde și o nimicește cu totul. Cât de mare va fi durerea acestui om amăgit? Cât de mare va fi nenorocirea sa?

Acesta este asemenea celui care, după ce a săvârșit fapte bune, aduce ceva care i le anulează: asocierea altcuiva cu Allah, fățarnicia ori păcatele care mistuie [faptele bune]. Vai de el! După ce grădina lui fusese roditoare și înfloritoare, a ajuns nimicită. El și-a pierdut speranța de a o vedea refăcută și a rămas, împreună cu familia sa, în pierdere.

Aceasta este una dintre cele mai frumoase și mai potrivite pilde. Allah a descris grădina celui pe care l-a făcut statornic în credință și în faptă și grădina celui care și-a anulat fapta prin ceea ce îi este potrivnic și o contrazice. Din aceasta înțelegem că acela căruia nu i-a fost înlesnită nici credința, nici fapta nu are, de la bun început, nicio grădină.

Potrivirea asemănării faptelor cu grădinile constă în faptul că grădinile sunt întreținute de apă, de buna calitate a locului și de așezarea potrivită. Tot astfel, faptele sunt hrănite de revelația pogorâtă pentru a da viață inimilor bune. Cel care le săvârșește a întrunit toate condițiile primirii faptei: strădania, sinceritatea și urmarea [învățăturii profetice]. Astfel, fapta sa dă tot felul de roade plăcute.

Allah a asemănat fapta celui care nu crede cu mirajul, pe care cel însetat îl ia drept apă. Acesta se îndreaptă spre el, în vreme ce setea i se întetește și oboseala îl istovește, dar nu găsește decât un miraj. A asemănat-o și cu cenușa pe care vânturile o împrăștie, astfel încât nu mai rămâne nimic din ea. Aceste pilde se potrivesc stării lui și zădărniciiei faptei sale: necredința și păcatele lui sunt asemenea focului mistuitor, iar fapta lui este asemenea cenușii și mirajului, lipsite de realitatea pe care și-o închipuia.

El credea că fapta sa îi va fi de folos. Când ajunge la ea și nu găsește nimic, sufletul i se sfâșie de regrete; Îl găsește pe Allah acolo, iar El îi dă pe deplin ceea ce i se cuvine pentru faptele sale.

Tot astfel, Allah a asemănat cheltuielile făcute de cei sinceri cu acea grădină roditoare și înfloritoare. Cheltuielile celor care caută să fie văzuți de oameni le-a asemănat cu o piatră netedă, pe care se află puțin pământ. O lovește o ploaie puternică, iar aceasta o lasă goală, fără nimic pe ea. Inima celui care caută să fie văzut nu are credință și sinceritate, ci este tare ca piatra. Cheltuiala lui, neizvorând din credință, ci din dorința de a fi văzut și lăudat, nu aduce inimii sale nici viață, nici curățire: este asemenea ploii care nu a avut niciun efect asupra pietrei netede.

Când aceste pilde sunt raportate la lucrurile pe care le înfățișează, ele le limpezesc și le explică. Le arată treptele de bine și de rău, de desăvârșire și de lipsă.

Allah a asemănat starea fățarnicilor cu aceea a cuiva aflat în întuneric, care aprinde un foc luat de la altcineva. Când focul luminează împrejur și calea îi devine limpede, lumina lor dispare și strălucirea li se stinge. Ei rămân atunci într-un întuneric cumplit, mai mare decât cel în care se aflau la început.

Tot astfel, fățarnicul a fost luminat de lumina credinței. După ce călăuzirea i-a devenit limpede, nefericirea l-a biruit și nedumerirea l-a cuprins. A pierdut lumina de care avea cea mai mare nevoie și a rămas dezorientat în întunericul său. Astfel, acești oameni nu se mai întorc [la călăuzire]. Rânduiala lui Allah cu privire la robii Săi este că aceuia căruia călăuzirea i-a devenit vădită și adevărul i-a devenit limpede, dar care apoi s-a întors de la el, nu îi mai înlesnește călăuzirea: a văzut adevărul și l-a părăsit, a cunoscut rățacirea și a urmat-o. Această pildă se aplică fățarnicilor care au văzut limpede și au cunoscut, dar pe care i-au biruit apoi interesele vătămătoare, astfel încât au părăsit credința.

A doua pildă este cuprinsă în cuvintele Sale:

﴿أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَّجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾

„Sau asemenea unei ploi torențiale din cer, însoțite de întunecimi, tunet și fulger. Ei își pun degetele în urechi din pricina trăsnetelor, de teama morții; iar Allah îi cuprinde pe cei care nu cred.” (al-Baqarah, 2:19)

Aceasta se aplică fățarnicilor rățaciți și nedumeriți, care aud Coranul fără să-i cunoască înțelesul, se întorc de la el și urăsc să-l asculte, urmându-și conducătorii și mai-marii.

Allah a asemănat și viața lumească, strălucirea ei și amăgirea pe care o produce cu înflorirea primăverii. Ea îi încântă pe cei care o privesc și îi amăgește pe cei neștiutori: ei cred că va dăinui, nu se gândesc că va pieri și se lasă distrași de ea de la scopul pentru care au fost creați. Dar ea dispare dinaintea lor, iar ei se despart foarte repede de desfătarea ei. Așa este și primăvara: după verdeață, plantele ajung resturi uscate, iar după viață, uscăciune și putreziciune. Oamenii au văzut aceasta, iar cel drept și cel nelegiuit o recunosc deopotrivă. Totuși, amețea poftelor și slăbiciunea chemării credinței îi fac să prefere viața trecătoare în locul vieții de apoi.

Principiul 23. Îndrumările Coranului sunt de două feluri

القاعدة الثالثة والعشرون: إرشادات القرآن على نوعين

Sursa arabă: pp. 70–71.

Primul fel constă în îndrumarea, prin porunci, interdicții și relatări, către un lucru cunoscut prin legea revelată ori prin obiceiul oamenilor, după cum s-a arătat mai înainte. Al doilea fel constă în îndrumarea către descoperirea lucrurilor folositoare pornind de la temeuri cunoscute și în punerea gândirii la lucru pentru a trage foloase din ele.

Acesta este un principiu nobil și de mare însemnătate. În primul fel intră cele mai multe îndrumări ale Coranului privind relatările și prescripțiile. Al doilea fel este cel avut în vedere aici. În numeroase versete, Allah i-a chemat pe robii Săi să reflecteze la crearea cerurilor și a pământului și la lumile pe care El le-a creat în ele, precum și să le cerceteze. El a arătat că le-a pus în slujba noastră, pentru binele și folosul nostru, și că a pogorât fierul, în care se află mare putere și foloase pentru oameni:

﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ﴾

„El v-a pus în slujbă tot ceea ce se află în ceruri și tot ceea ce se află pe pământ; toate sunt de la El.” (al-Jāthiyah, 45:13)

El a îndemnat mințile să reflecteze la acestea și să desprindă din ele diferite cunoștințe și foloase. Când reflectăm la ele, le cercetăm starea, însușirile și buna rânduire, ne întrebăm pentru ce au fost create, pentru ce folos au fost păstrate, ce semne se găsesc în ele și ce foloase cuprind, această reflecție ne aduce două feluri mărețe de cunoaștere.

Primul: prin ele deducem atributele desăvârșirii și ale măreției lui Allah, întinderea binefacerilor Sale și mulțimea darurilor Sale. Deducem și adevărul celor vestite de El despre înviere, Paradis și Foc, precum și veridicitatea trimișilor Săi și adevărul celor aduse de ei. Învățații au scris mult despre acest fel de cunoaștere, fiecare arătând ceea ce a reușit să cunoască. Allah a arătat că numai oamenii cu minte trag folos din semne. Acesta este cel mai nobil, mai înalt și mai desăvârșit dintre cele două feluri de cunoaștere.

Al doilea: reflectăm la aceste lucruri și extragem din ele felurite foloase. Allah le-a pus în slujba noastră și ne-a dat puțința să dobândim din ele toate foloasele și bunurile religioase și lumești pe care ni le oferă. A pus pământul în slujba noastră ca să-l arăm, să-l cultivăm, să sădim în el și să-i scoatem la iveală mineralele și binefacerile. L-a făcut accesibil cunoașterii și lucrării noastre, ca să dezvoltăm din resursele lui meșteșuguri și industrii folositoare.

Faptul că Allah le-a pus în slujba noastră cuprinde toate ramurile acestor industrii, cu mulțimea, diversitatea și dezvoltarea lor — mai ales în aceste vremuri. În aceste vremuri a devenit cunoscută nevoia, ba chiar necesitatea de a scoate foloase din ele și de a dezvolta neîncetat industriile. Din materiile și elementele lor au apărut în vremea noastră lucruri de mare folos pentru făpturi.

Am arătat deja principiul potrivit căruia ceea ce este necesar pentru împlinirea lucrurilor cerute este, la rândul său, cerut. Aceasta arată că învățarea meșteșugurilor, a industriilor și a noilor invenții se numără printre lucrurile cerute de legea revelată, după cum este cerută și necesară potrivit rațiunii. Ea face parte din strădania pe calea lui Allah și din învățăturile Coranului.

Coranul le-a atras atenția robilor că Allah a pus în fier o mare putere și foloase pentru oameni și că le-a pus în slujbă ceea ce se află pe pământ. Ei trebuie, așadar, să caute să dobândească aceste foloase pe căile cele mai directe, cunoscute prin experiență și încercare. Aceasta este una dintre dovezile Coranului și o mare dovadă a întinderii cunoașterii lui Allah, a înțelepciunii și a îndurării Sale față de robi: El le-a îngăduit toate binefacerile și le-a înlesnit accesul la ele prin căi care continuă să apară, din vreme în vreme.

În mai multe versete, Allah a arătat și că acest Coran este o aducere-aminte prin care robii își amintesc tot ceea ce le folosește, ca să urmeze acel lucru, și tot ceea ce le face rău, ca să-l părăsească. El este o călăuzire către tot ceea ce aduce folos.

Principiul 24. Coranul îndrumă la dreapta măsură și respinge neglijența și exagerarea

القاعدة الرابعة والعشرون: القرآن يرشد إلى التوسط والاعتدال في الأمور ويذم التقصير والغلو ومجاوزة الحد

Sursa arabă: pp. 72–73.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾

„Cu adevărat, Allah poruncește dreptatea.” (an-Naḥl, 16:90)

Și a spus:

﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾

„Spune: «Domnul meu a poruncit dreptatea.»” (al-Aʿrāf, 7:29)

Versetele care poruncesc dreptatea și interzic contrariul ei sunt numeroase. Dreptatea în toate lucrurile înseamnă respectarea măsurii: fără exagerare și fără depășirea limitei, dar și fără neglijență și fără lăsarea neîmplinită a vreunei părți din ceea ce se cuvine.

În adorarea lui Allah, El a poruncit în numeroase versete să ne ținem de învățătura urmată de Profet ﷺ. În multe versete a interzis depășirea ei și încălcarea limitelor, iar în multe altele i-a muștrat pe cei care nu o împlinesc așa cum se cuvine. Adorarea pe care Allah a poruncit-o reunește sinceritatea față de Cel adorat și urmarea Trimisului. Faptele cărora le lipsesc ambele condiții sau una dintre ele sunt zadarnice.

În privința profeților și a trimișilor, pacea și binecuvântările să fie asupra lor, El a poruncit dreapta măsură. Aceasta constă în credința în ei, în iubirea față de ei pusă înaintea iubirii față de celelalte făpturi, în cinstirea și urmarea lor și în cunoașterea valorii și a treptelor cu care Allah i-a onorat.

În numeroase versete, El a interzis exagerarea în privința lor, adică ridicarea lor deasupra treptelor pe care Allah li le-a dat și atribuirea unor drepturi ale lui Allah, în care nimeni nu îi este asociat. Tot astfel, a interzis neglijarea dreptului lor la credință și iubire, lipsa cinstirii și refuzul de a-i urma.

În multe versete, El i-a mustrat pe cei care au rătăcit în privința lor, precum creștinii și cei asemenea lor în privința lui 'Īsā, după cum i-a mustrat și pe cei care au fost nedreți cu ei, precum evreii când au spus despre 'Īsā ceea ce au spus. I-a mustrat și pe cei care au făcut deosebire între trimiși, crezând în unii și respingându-i pe alții, și a arătat că aceasta înseamnă necredință în toți.

Același principiu se aplică învățaților și celor apropiați de Allah: trebuie să-i iubim și să le cunoaștem valoarea. Nu este îngăduit să exagerăm în privința lor și să le atribuim ceva din dreptul care Îi aparține numai lui Allah ori din dreptul specific Trimisului Său. Nu este îngăduit nici să-i tratăm cu răceală și să le arătăm dușmănie. Cine arată dușmănie unui apropiat al lui Allah s-a ridicat împotriva Lui prin război.

Allah a poruncit cumpătarea în cheltuieli și în milostenii. A interzis reținerea [celor datorate], zgârcenia și strâmtorarea cheltuielilor, după cum a interzis risipa și cheltuirea fără măsură. A poruncit puterea și curajul, în vorbe și în fapte, și a interzis lașitatea. I-a mustrat pe cei lași, pe cei lipsiți de tărie și pe cei slabi de suflet, după cum i-a mustrat și pe cei nehibzuiți, care se aruncă singuri în pieire.

În multe versete a poruncit și a încurajat răbdarea. A interzis lipsa răbdării în necaz, spaima nestăpânită și nemulțumirea, după cum a interzis, în multe versete, tirania, lipsa de milă și împietrirea inimii.

A poruncit să împlinești drepturile celor care au drepturi asupra ta — părinți, rude, prieteni și cei asemenea lor — și să te porți bine cu ei, în vorbe și în fapte. L-a mustrat pe cel care le neglijează drepturile ori le face rău, în vorbe sau în fapte. L-a mustrat și pe cel care exagerează în privința lor sau a altora, până ajunge să pună mulțumirea lor înaintea mulțumirii lui Allah și ascultarea de ei înaintea ascultării de Allah.

A poruncit cumpătarea în mâncare, băutură și îmbrăcăminte și a interzis risipa și traiul în lux excesiv, după cum a interzis lipsurile care vatămă inima și trupul. Pe scurt, tot ceea ce Allah a poruncit se află la mijloc între două purtări condamnable: neglijența și excesul.

Principiul 25. Limitele lui Allah trebuie păzite: nu trebuie depășite și nu trebuie să ne apropiem de cele interzise

القاعدة الخامسة والعشرون: حدود الله قد أمر بحفظها ونهى عن تعديها وقربانها

Sursa arabă: pp. 74–75.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ﴾

„Și cei care păzesc limitele lui Allah.” (at-Tawbah, 9:112)

Și a spus:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾

„Acestea sunt limitele lui Allah; nu le depășiți.” (al-Baqarah, 2:229)

Și a spus:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾

„Acestea sunt limitele lui Allah; nu vă apropiați de ele.” (al-Baqarah, 2:187)

Limitele lui Allah sunt ceea ce El le-a delimitat robilor Săi din prescripțiile exterioare și lăuntrice pe care le-a poruncit să le împlinească și din lucrurile interzise pe care le-a poruncit să le părăsească. Păzirea lor constă în împlinirea drepturilor obligatorii și în părăsirea lucrurilor interzise, atât a celor exterioare, cât și a celor lăuntrice.

Împlinirea și părăsirea acestora depind de cunoașterea corectă a limitelor: să știe omul ce intră în îndatoriri și drepturi, ca să le împlinească în acest fel, deplin și fără lipsuri, precum și ce intră în lucrurile interzise, ca să le poată părăsi. De aceea, Allah l-a muștrat pe cel care nu cunoaște limitele celor pogorâte asupra Trimisului Său și l-a lăudat pe cel care le cunoaște.

Acolo unde Allah Preaînaltul spune:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾

„Acestea sunt limitele lui Allah; nu le depășiți.” (al-Baqarah, 2:229)

Sunt avute în vedere cele îngăduite robilor și prescripțiile pe care El le-a lămurit. Le-a interzis să treacă dincolo de ele și le-a poruncit să le respecte. Astfel, le-a poruncit să se limiteze la ceea ce a îngăduit din hrană, băutură, îmbrăcăminte și căsătorie și le-a interzis să treacă de la acestea la lucrurile rele pe care le-a oprit.

Le-a poruncit, de asemenea, să respecte prescripțiile legiferate privind căsătoria, divorțul, perioada de așteptare și lucrurile legate de acestea. Le-a interzis să le depășească, făcând ceea ce nu este îngăduit de legea revelată. Tot astfel, le-a poruncit să păstreze prescripțiile pe care le-a lămurit despre moștenire și să rămână în limitele lor. Le-a interzis să treacă dincolo de acestea, dând moștenire celui care nu are drept la ea, lipsindu-l pe cel care are drept la ea sau înlocuind cu altceva ceea ce El a impus și a lămurit.

Acolo unde spune:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾

„Acestea sunt limitele lui Allah; nu vă apropiați de ele.” (al-Baqarah, 2:229, potrivit trimiterii din sursă)⁸

Sunt avute în vedere lucrurile interzise. Expresia „nu vă apropiați de ele” interzice atât săvârșirea lor, cât și lucrurile care le precedă și cauzele care duc la ele ori îl fac pe om să cadă în ele. Astfel, după ce le-a interzis celor care postesc anumite lucruri și le-a lămurit timpul postului, El a spus:

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾

„Acestea sunt limitele lui Allah; nu vă apropiați de ele.”

Tot astfel, le-a interzis soților să ia înapoi ceva din ceea ce le-au dat soțiilor lor, în afară de cazul în care acestea săvârșesc o faptă vădit rușinoasă, și a spus:

⁸ Nota traducătorului: la p. 75, ediția arabă indică al-Baqarah, 2:229 pentru această formulare. La p. 74, aceeași formulare este citată cu trimiterea al-Baqarah, 2:187. Diferența de trimitere din sursă este semnalată aici, fără schimbarea argumentului autorului.

﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا﴾

„Acestea sunt limitele lui Allah; nu vă apropiați de ele.”

Tot astfel, a numit în mod expres lucrurile interzise, în cuvintele Sale:

﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزِّنَى﴾

„Nu vă apropiați de relațiile sexuale nepermise.” (al-Isrā', 17:32)

Și a spus:

﴿وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾

„Nu vă apropiați de averea orfanului decât în felul cel mai bun.” (al-Isrā', 17:34)

Binele, fericirea și izbânda se află în cunoașterea limitelor lui Allah și în păzirea lor. Tot astfel, temelia răului și cauzele pedepselor sunt necunoașterea limitelor lui Allah, nepăzirea lor ori reunirea ambelor rele. Allah știe cel mai bine.

Principiul 26. Precizările din versete condiționează, de regulă, aplicarea prescripțiilor, cu câteva excepții

القاعدة السادسة والعشرون: الأصل أن الآيات التي فيها قيود لا تثبت أحكامها إلا بوجود تلك القيود إلا في آيات يسيرة

Sursa arabă: pp. 76–80.

Acesta este un principiu subtil. Ori de câte ori Allah leagă în Cartea Sa o prescripție de un lucru și o restrânge printr-o precizare ori printr-o condiție, prescripția depinde de însușirea prin care Allah Preaînaltul a descris acel lucru. Exemplele din Coran sunt nenumărate. Aici avem însă în vedere excepțiile de la acest principiu: pasajele despre care mulți comentatori spun, atunci când le explică: „Această precizare nu este avută în vedere.”

Această exprimare trebuie privită cu atenție, fiindcă fiecare cuvânt din Cartea lui Allah a fost voit de Allah și are un folos. Acest folos poate să-i fie limpede celui care comentează versetul sau poate să-i rămână ascuns. Prin cuvintele lor „nu este avută în vedere”, ei înțeleg doar că aplicarea prescripției nu este condiționată de acea precizare.

Să știi că Allah Preaînaltul menționează prescripțiile religioase, atât fundamentele, cât și ramificațiile lor, și înfățișează una dintre cele mai grăitoare situații ale lor, ca să le arate robilor frumusețea lor, dacă sunt poruncite, ori urâtenia lor, dacă sunt interzise. Dacă meditezi la versetele de acest fel, vei vedea aceasta limpede. Printre ele se află cuvintele Sale:

﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾

„Iar cel care invocă alături de Allah o altă divinitate, fără să aibă vreo dovadă pentru aceasta...” (al-Mu'minūn, 23:117)

Se știe că acela care invocă alături de Allah o altă divinitate este necredincios și că nu are nicio dovadă. Allah a adăugat această precizare pentru a arăta urâtenia asocierii și a celui care o practică. Asocierea nu are, în mod categoric, nicio dovadă din legea revelată ori din rațiune, iar cel care o practică nu are nimic care să i-o îngăduie.

Folosul precizării constă în mustrarea puternică a celor care Îi asociază pe alții lui Allah, pentru împotrivirea lor îndârjită și pentru contrazicerea dovezilor revelate și raționale. Ei nu au decât interese personale și scopuri rele. Dacă ar da atenție lucrurilor chiar și pentru puțin, ar ști că ceea ce fac nu poate fi socotit îngăduit de cineva care are măcar un minim de credință sau de rațiune.

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿وَرَبَّائِكُمُ اللَّاتِي فِي جُورٍ كُمِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾

„Și fiicele voastre vitrege aflate în grija voastră, născute din soțiile cu care ați avut relații conjugale...” (an-Nisā', 4:23)

Faptul că fiica vitregă se află ori nu se află în grija bărbatului nu este o condiție pentru interzicerea căsătoriei cu ea: interdicția se aplică în ambele situații. Allah a menționat însă această precizare pentru a arăta urâtenia situației. Este respingător să fie considerată îngăduită fiica vitregă care se află în grija omului, asemenea propriei sale fiice.

Allah a înfățișat, așadar, chestiunea într-un chip care îi face vădită urâtenia, pentru ca oamenii cu minte să se ferească de ea, chiar dacă interdicția nu depinde de această situație. Căsătoria cu o femeie este fie îngăduită, fie interzisă, indiferent dacă se află în grija bărbatului sau nu, asemenea celorlalte femei cu care căsătoria este îngăduită ori interzisă.

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ﴾

„Nu vă ucideți copiii din pricina sărăciei.” (al-An'ām, 6:151)

Și cuvintele:

﴿خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾

„De teama sărăciei.” (al-Isrā', 17:31)

Se știe că uciderea copiilor este interzisă atât în această situație, cât și în altele. Menționarea situației are folosul de a arăta că ea reunește toate relele: este o ucidere fără drept și uciderea celor față de care sufletele au fost create cu cea mai puternică și fără seamăn afecțiune. Ea izvorăște și din nemulțumirea față de hotărârea lui Allah și dintr-o părere rea despre El.

Ei s-au arătat nemulțumiți de această sărăcie și au avut gânduri rele despre Domnul lor: au crezut că, dacă își lasă copiii în viață, sărăcia li se va adânci, iar lipsurile li se vor înțeți. În realitate, lucrurile stau invers. Dacă uciderea este interzisă în situația în care teama de sărăcie ori sărăcia însăși i-a împins la ea, atunci, în afara acestei situații, interdicția este cu atât mai îndreptățită și mai puternică.

În plus, versetul descrie situația întâlnită cel mai adesea la ei. Menționarea cauzelor concrete, care apar în realitate, face chestiunile mai clare și mai ușor de înțeles.

Cât despre cuvintele Celui Preaînalt privind reluarea vieții conjugale:

﴿وَبَعُولَتَيْنِ أَحَقُّ بِرِدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾

„Soții lor au mai mult drept să le ia înapoi în această perioadă, dacă voiesc împăcarea.”
(*al-Baqarah*, 2:228)

Unii învățați au spus că acest verset este de același fel și că soțul are dreptul să o ia înapoi, fie că urmărește împăcarea, fie că nu. În acest caz, precizarea îndeamnă la respectarea poruncii lui Allah de a urmări împăcarea și interzice luarea ei înapoi cu intenția de a-i face rău, chiar dacă el are puțința de a o lua înapoi. Asemenea acesteia sunt cuvintele Sale:

﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾

„Păstrați-le potrivit bunei-cuviințe ori lăsați-le să plece potrivit bunei-cuviințe.” (*al-Baqarah*, 2:231)

Alți învățați au raportat această precizare la regula generală: soțul nu are dreptul să-și ia înapoi soția în perioada ei de așteptare decât dacă urmărește împăcarea. Dacă urmărește contrariul, nu are dreptul de a o lua înapoi. Aceasta este opinia corectă.

Un alt exemplu este cuprins în cuvintele Sale:

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾

„Dacă sunteți în călătorie și nu găsiți un scrib, atunci [să fie] bunuri luate în gaj.” (*al-Baqarah*, 2:283)

Gajul este valid atât în localitatea de reședință, cât și în călătorie. Folosul acestei precizări este că Allah a menționat situația în care este cea mai mare nevoie de gaj: omul se află în călătorie, nu are la îndemână un scrib, iar bunul oferit drept garanție este luat în posesie. Cât de mare este nevoia omului de gaj într-o asemenea situație, când celelalte mijloace de garantare nu sunt disponibile, în afară de bunul luat în posesie!

Așa cum s-a spus despre precizarea călătoriei, tot astfel — potrivit opiniei corecte — stau lucrurile și cu precizarea luării bunului în posesie: aceasta nu este o condiție pentru validitatea gajului, ci o măsură de precauție și de întărire a garanției. La fel trebuie înțeleasă și menționarea lipsei scribului.

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ﴾

„Luați ca martori doi dintre bărbații voștri; iar dacă nu sunt doi bărbați, atunci un bărbat și două femei dintre martorii pe care îi acceptați.” (*al-Baqarah*, 2:282)

Dreptul poate fi dovedit printr-un bărbat și două femei chiar dacă sunt disponibili doi bărbați. Allah a menționat însă forma cea mai deplină prin care se păstrează drepturile. Dovada este că Profetul ﷺ a judecat pe baza unui singur martor și a unui jurământ. Versetul nu contrazice

această înțelepciune: Allah i-a îndrumat în el pe robii Săi către cea mai deplină situație în care își pot păstra drepturile, pentru liniștea lor deplină și pentru curmarea neînțelegerilor și a disputelor dintre ei.

Cât despre cuvintele Sale:

﴿ فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ﴾

„Adu aminte, dacă aducerea-aminte este de folos.” (al-A‘lā, 87:9)

Acestea se supun regulii de bază. Unii oameni cred că fac parte dintre excepțiile de acest fel și că aducerea-aminte este obligatorie, fie că folosește, fie că nu. Dar aceasta este o greșeală. Folosul aducerii-aminte constă în dobândirea binelui, în întregime ori în parte, sau în înlăturarea răului, în întregime ori în parte. Dacă răul produs de aducerea-aminte este mai mare decât folosul ei, atunci ea este interzisă în această situație.

Astfel, Allah a interzis insultarea divinităților celor care Îi asociază pe alții, atunci când aceasta ar duce la insultarea lui Allah. Tot astfel, este interzisă poruncirea binelui dacă ea aduce un rău mai mare ori duce la pierderea unui bine mai mare decât cel poruncit. La fel stau lucrurile cu oprirea răului, dacă din ea rezultă un rău și o vătămare mai mari. În aceste situații, aducerea-aminte nu este poruncită, ci este interzisă.

Toate acestea lămuresc în amănunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿ ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ ﴾

„Cheamă la calea Domnului tău cu înțelepciune.” (an-Naḥl, 16:125)

Așadar, această precizare este avută în vedere în aplicarea prescripției: când ea este îndeplinită, prescripția se aplică; când lipsește, prescripția nu se aplică. Allah știe cel mai bine.

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ حَقٍّ ﴾

„Și îiucid pe profeți fără drept.” (Āl ‘Imrān, 3:21)

Uciderea lor nu poate avea loc decât fără drept. Acest exemplu este asemenea celor menționate despre asociere. El arată urâtenia faptei, pentru care făptuitorul nu are nicio justificare: dimpotrivă, se numără printre oamenii cu cea mai mare vină și cu cele mai rele fapte.

În schimb, cuvintele Celui Preaînalt:

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ﴾

„Nu ucideți sufletul pe care Allah l-a făcut sacru decât în temeiul unui drept.” (al-An‘ām, 6:151)

Nu fac parte dintre aceste excepții, ci din primul fel, care constituie regula de bază. Dreptul care delimitează excepția de la această interdicție este explicat în cuvintele Profetului ﷺ:

« النفس بالنفس والزاني المحسن والتارك لدينه المفارق للجماعة »

„Viață pentru viață, persoana muḥṣan care săvârșește adulter și cel care își părăsește religia, despărțindu-se de comunitate.”⁹

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا ﴾

„Dacă sunteți bolnavi ori în călătorie, dacă unul dintre voi vine de la locul unde și-a făcut nevoile ori ați atins femeile și nu găsiți apă, atunci faceți tayammum.” (an-Nisā', 4:43)

Călătoria nu este o condiție pentru ca lipsa apei să îngăduie tayammum-ul: dacă apa lipsește, acesta este permis atât la reședință, cât și în călătorie. Călătoria este menționată pentru că ea reprezintă situația frecventă în care apa lipsește; la reședință, lipsa apei este foarte rară. Din această pricină, unii învățați au crezut că simpla călătorie îngăduie tayammum-ul chiar dacă apa este disponibilă. Această opinie este însă foarte slabă, iar îndrumarea Trimisului, a Companionilor săi și a musulmanilor o contrazice.

Din această categorie fac parte și cuvintele Sale:

﴿ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾

„Când străbateți pământul, nu este niciun păcat să scurtați rugăciunea, dacă vă temeți că aceia care nu cred vă vor face rău.” (an-Nisā', 4:101)

Frica nu este, potrivit acordului învățaților, o condiție pentru validitatea și îngăduirea scurtării rugăciunii. Când Profetului ﷺ i-a fost adusă această nelămurire, el a răspuns:

« صدقة تصدق الله بها عليكم فاقبلوا صدقته »

„Este un dar pe care Allah vi l-a făcut; primiți, așadar, darul Său.”¹⁰

Adică darul și binefacerea lui Allah sunt în orice timp și în orice loc și nu sunt restrânse la frică ori la altceva. Unii învățați au spus că această precizare ține de primul fel și că scurtarea deplină — atât a numărului [unităților de rugăciune], cât și a elementelor și a modului de împlinire — are drept condiție reunirea călătoriei și a fricii, după cum spune versetul.

Dacă există numai frica, nu se reduce numărul unităților rugăciunii, ci se simplifică modul și forma împlinirii sale. Dacă există numai călătoria, nu se simplifică modul împlinirii și condițiile ei, ci se reduce numai numărul unităților. Aceasta nu contrazice cuvintele Profetului ﷺ: ei îl întrebaseră numai despre reducerea numărului, iar el le-a răspuns că înlesnirea privitoare la

⁹ Nota ediției arabe, p. 79: relatat de al-Bukhārī și Muslim, de la Ibn Mas'ūd. Ediția-sursă folosește expresia muttafaqun 'alayh și nu indică aici un număr de hadith.

¹⁰ Nota ediției arabe, p. 80: relatat de Muslim, 2/143. Trimiterea este păstrată în forma volum/pagină din sursă.

aceasta este generală, în toate împrejurările. Aceasta este o explicație frumoasă, în acord cu versetul și fără a contrazice hadithul Trimisului; de aceea, trebuie urmată.

Principiul 27. Precizările care înlătură înțelegerile greșite apar acolo unde este cea mai mare nevoie de ele

القاعدة السابعة والعشرون: المحترزات في القرآن تقع في كل المواضع في أشد الحاجة إليها

Sursa arabă: pp. 81–82.

Acesta este un principiu de mare folos și cu un efect puternic. Oriunde Allah prezintă o prescripție ori o relatare, iar mintea ar putea să se îndrepte către o altă înțelegere, vei găsi că El a alăturat pasajului lămurirea cea mai potrivită pentru acel lucru care le-ar putea rămâne neclar celor care îl aud. Aceasta este una dintre cele mai înalte forme de învățare: nu lasă nicio nelămurire fără s-o îndepărteze și nicio posibilă interpretare fără s-o clarifice. Ea arată întinderea cunoașterii și înțelepciunii lui Allah și este foarte frecventă în Coran.

Să menționăm câteva exemple care lămuresc acest principiu și îi ușurează cititorului pătrunderea în înțelesul său. Printre ele se află cuvintele Sale:

﴿ إِنَّمَا أَمَرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا ﴾

„Mi s-a poruncit doar să-L ador pe Domnul acestei cetăți, Cel care a făcut-o sacră.” (an-Naml, 27:91)

Fiindcă a menționat în mod aparte cetatea, în unele minți s-ar putea naște închipuirea că stăpânirea Sa se limitează la ea. A înlăturat această închipuire prin cuvintele:

﴿ وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ ﴾

„Ale Lui sunt toate lucrurile.” (an-Naml, 27:91)

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ ﴾

„Să nu ai îndoieli în privința celor pe care aceștia le adoră.” (Hūd, 11:109)

S-ar fi putut crede că ei au un argument și o dovadă. Allah a lămurit lucrurile prin cuvintele:

﴿ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ ﴾

„Ei nu adoră decât așa cum adorau părinții lor mai înainte.” (Hūd, 11:109)

Adică sunt rătăciți și i-au urmat pe alții asemenea lor. Cineva ar mai putea să-și închipuie că ei sunt liniștiți cu privire la spusele lor și siguri de calea lor. Ar mai putea crede că ar fi mai potrivit să nu li se dăruiască din belșug cele lumești. Allah a înlăturat aceste posibile înțelegeri prin pasajul care începe cu:

﴿وَأَنَا لَمُفَوَّهُم نَصِيحُهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ﴾

„Noi le vom da partea lor pe deplin, fără nicio micșorare.” (Hūd, 11:109)

Până la cuvintele:

﴿وَأَنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَرِيْبٍ﴾

„Ei se află într-o îndoială tulburătoare în privința lui.” (Hūd, 11:110)

Când Allah Preaînaltul a spus:

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾

„Nu sunt deopotrivă cei dintre credincioși care rămân [acasă]...” (an-Nisā', 4:95)

Cineva ar putea să creadă că această deosebire se aplică și celor rămași în urmă dintr-un motiv întemeiat. El a înlăturat această închipuire prin cuvintele:

﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾

„În afară de cei cu o neputință.” (an-Nisā', 4:95)

Tot astfel, când Allah Preaînaltul a spus:

﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾

„Nu sunt deopotrivă cei dintre voi care au cheltuit și au luptat înainte de biruință [și ceilalți]. Aceștia au o treaptă mai înaltă decât cei care au cheltuit și au luptat după aceea.” (al-Ḥadīd, 57:10)

Cineva ar putea să-și închipuie că cei aflați pe treapta mai mică nu au niciun rang și nicio treaptă la Allah. El a înlăturat această închipuire prin cuvintele:

﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى﴾

„Allah le-a făgăduit tuturor cea mai frumoasă răsplată.” (al-Ḥadīd, 57:10)

Apoi, fiindcă cineva ar putea crede că această răsplată se cuvine prin simpla săvârșire a faptei menționate, chiar dacă ea este lipsită de sinceritate, El a înlăturat și această închipuire prin cuvintele:

﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

„Allah cunoaște în profunzime ceea ce faceți.” (al-Ḥadīd, 57:10)

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾

„În cetate erau nouă bărbați care răspândeau stricăciunea pe pământ.” (an-Naml, 27:48)

S-ar putea crede că, deși făceau stricăciune, uneori îndreptau și unele lucruri. El a înlăturat această închipuire prin cuvintele:

﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾

„Și nu îndreptau nimic.” (an-Naml, 27:48)

Adică nu aveau deloc bine, pe lângă răul lor cel mare. Un alt exemplu se află în mai multe locuri în care Allah spune:

﴿وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ﴾

„Nu-i poți face pe surzi să audă chemarea.” (an-Naml, 27:80)

Cineva ar putea să-și închipuie că, deși nu aud, ei ar putea înțelege semnele. Allah a înlăturat această posibilitate prin cuvintele:

﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾

„Când se întorc cu spatele și pleacă.” (an-Naml, 27:80)

În această stare, nu primesc mesajul nici prin auz, nici prin vedere, prin care ar putea înțelege un semn. Aceasta este culmea întoarcerii de la adevăr.

Un alt exemplu îl constituie cuvintele Sale:

﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

„Însă Allah îl călăuzește pe cine voiește.” (al-Qașas, 28:56)

Cineva și-ar putea închipui că această călăuzire este dată la întâmplare, fără vreo cauză. El a înlăturat aceasta prin cuvintele:

﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾

„El îi cunoaște cel mai bine pe cei călăuziți.” (al-Qașas, 28:56)

Adică îi cunoaște pe cei potriviți pentru călăuzire prin curăția și binele lor, spre deosebire de cei care nu sunt astfel. A arătat, așadar, că această călăuzire urmează înțelepciunea Sa, care constă în a pune lucrurile la locul potrivit. Cel care are o înțelegere bună va întâlni foarte multe exemple de acest fel.

Principiul 28. Însușirile cuprinzătoare prin care Allah îl descrie pe credincios

القاعدة الثامنة والعشرون: في ذكر الأوصاف الجامعة التي وصف الله بها المؤمن

Sursa arabă: pp. 83–85.

Credința este temelia întregului bine și a izbânzii, iar prin lipsa ei se pierde orice bine religios, lumesc și din viața de apoi. De aceea, Allah a menționat-o foarte des în Coran: a poruncit-o, a interzis contrariul ei, a îndemnat la ea, a explicat însușirile celor care o au și răsplata lor în viața aceasta și în cea de apoi.

Când pasajul cuprinde porunci și interdicții adresate credincioșilor ori stabilește prescripții lumești în legătură cu însușirea credinței, el se referă la fiecare credincios, fie că împlinește pe deplin îndatoririle și prescripțiile credinței, fie că are lipsuri în unele dintre ele.

În schimb, când pasajul este unul de laudă și de elogiu și arată răsplata deplină a credinciosului, prin el este avut în vedere credinciosul cu adevărat, care reunește înțeleșurile credinței. Acesta este sensul pe care vrem să-l explicăm aici.

Spunem, așadar: Allah l-a descris pe credincios în Cartea Sa prin recunoașterea și credința sa în toate principiile religiei, prin voința de a împlini ceea ce Allah iubește și acceptă și prin săvârșirea lucrurilor iubite și acceptate de El. L-a descris și prin părăsirea tuturor păcatelor, prin graba de a se căi pentru cele săvârșite și prin urmele bune pe care credința le lasă în caracterul, vorbele și faptele sale.

El l-a descris prin credința în fundamentele cuprinzătoare: credința în Allah, în îngerii Săi, în Cărțile Sale, în trimișii Săi, în Ziua de Apoi și în predestinare, cu binele și răul ei. A arătat că ei cred în tot ceea ce le-a fost dat tuturor trimișilor și cred în cele nevăzute. I-a descris prin ascultare, supunere și acceptare, atât în exterior, cât și înlăuntrul lor, și prin faptul că:

﴿إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٢﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ﴿٣﴾﴾

„Când este pomenit Allah, inimile lor se cutremură, iar când le sunt recitate versetele Sale, acestea le sporesc credința; în Domnul lor se încred. Ei împlinesc rugăciunea și dăruiesc din ceea ce le-am dat. Aceștia sunt cu adevărat credincioșii.” (al-Anfāl, 8:2–4)

I-a descris prin faptul că pielea li se înfioară, ochii li se umplu de lacrimi, iar inimile li se înmoaie și se liniștesc la versetele lui Allah și la pomenirea Lui. Ei se tem de Domnul lor în cele ascunse și în cele vădite, dau ceea ce dau cu inimile pline de teamă, fiindcă se vor întoarce la Domnul lor.

I-a descris prin smerenie în toate stările lor și, în mod aparte, în rugăciune; prin îndepărtarea de vorbele și faptele deșarte, prin împlinirea daniei și prin păzirea castității, în afară de relațiile cu soțiile lor ori cu cele aflate în stăpânirea lor. Ei își împlinesc mărturiile și păzesc cele încredințate și legământul lor.

I-a descris prin certitudinea deplină, fără îndoială, și prin strădania cu averile și cu viețile lor pe calea lui Allah. I-a descris prin sinceritate față de Domnul lor în tot ceea ce fac și părăsesc, prin

iubirea față de credincioși și prin rugile pentru frații lor în credință, atât cei dinaintea lor, cât și cei de după ei. Ei se străduiesc să îndepărteze din inimile lor ranchiuna față de credincioși.

Ei Îl iau ca ocrotitor pe Allah, precum și pe Trimisul Său și pe robii Săi credincioși și se dezic de apropierea loială de toți dușmanii religiei. Poruncesc binele, opresc răul și ascultă de Allah și de Trimisul Său în toate împrejurările.

Allah a reunit astfel pentru ei convingerile adevărate, certitudinea deplină și întoarcerea deplină către El. Urmele acestora sunt supunerea prin împlinirea poruncilor, părăsirea interdicțiilor și respectarea limitelor legii revelate.

Aceste însușiri mărețe îl descriu pe credinciosul în sens deplin, cel ferit de pedeapsă și îndreptățit la răsplată, care dobândește tot binele legat de credință. În Cartea Sa, Allah a legat de credință cel puțin o sută de foloase și de roade frumoase, iar fiecare dintre ele este mai bun decât lumea aceasta și tot ce se află în ea.

A legat de credință dobândirea mulțumirii Sale, mai mare decât orice altceva, intrarea în Paradis, salvarea de Foc, ferirea de pedeapsa mormântului și de greutățile și încercările Zilei Învierii. A legat de ea vestea bună deplină în viața aceasta și în cea de apoi și statornicia în credință și ascultare în viața pământească, iar la moarte și în mormânt, statornicia în credință și în afirmarea unicității lui Allah, cu un răspuns folositor și drept.

A legat de ea viața bună în această lume, înzestrarea și binele, înlesnirea căii către ușurință și îndepărtarea de calea greutății, liniștea inimilor, odihna sufletelor, mulțumirea deplină cu ceea ce au și îndreptarea stărilor lor. A legat de ea îndreptarea urmașilor și faptul că aceștia devin o bucurie pentru credincioși, răbdarea în încercări și nenorociri, ușurarea poverilor lor de către Allah, apărarea lor de toate relele și biruința asupra dușmanilor.

A legat de ea înlăturarea învinuirii pentru ceea ce omul face din uitare, din neștiință ori din greșeală. Allah nu le-a pus poveri grele, ci le-a îndepărtat de la ei, și nu le-a impus ceea ce nu pot îndura. A legat de credința lor iertarea păcatelor și înlesnirea căinței.

Credința este, așadar, cel mai mare mijloc de apropiere de Allah, de apropiere de îndurarea Sa și de dobândire a răsplății Sale. Este cel mai mare mijloc pentru iertarea păcatelor și pentru înlăturarea ori ușurarea greutăților. Roadele credinței, luate în amănunt, sunt numeroase. Pe scurt, binefacerile vieții pământești și ale celei de apoi sunt legate de credință, după cum relele sunt legate de lipsa ei. Allah știe cel mai bine.

Principiul 29. Foloasele cunoașterii și înțelegerii marilor domenii ale învățaturii coranice

القاعدة التاسعة والعشرون: في الفوائد التي يجتنيها العبد في معرفته وفهمه لأجناس علوم القرآن

Sursa arabă: pp. 86–88.

Acest principiu este aproape însuși scopul cel mai înalt al științei explicării Coranului. Coranul cuprinde cunoștințe felurite și categorii mărețe de învățătură. Robul trebuie să cunoască scopul fiecăreia, să lucreze potrivit acestuia și să urmărească versetele care vorbesc despre ea. Astfel, va dobândi ceea ce ele urmăresc: cunoaștere, credință în adevărul lor, o stare lăuntrică potrivită și faptă.

Cea mai nobilă dintre învățăturile Coranului este, în mod absolut, cunoașterea unicității lui Allah și a atributelor Sale desăvârșite. Când robul întâlnește versete despre unicitatea lui Allah, Numele și attributele Sale, să le acorde atenție. După ce le înțelege sensul, afirmă despre Allah ceea ce ele arată, fără a socoti că cineva Îi este asemenea în acestea. Știe că, așa cum nimic nu este asemenea Ființei lui Allah, nimic nu este asemenea atributelor Sale.

Inima lui se umple de cunoașterea Domnului său și de iubire față de El, potrivit cunoașterii pe care o are despre desăvârșirea și măreția Lui. Inimile sunt făcute să iubească desăvârșirea; cu cât mai mult pe Cel Căruia Îi aparține întreaga desăvârșire și de la care vin toate binefacerile îmbelșugate!

El înțelege că temelia tuturor fundamentelor este credința în Allah și că acest fundament se întărește și se desăvârșește potrivit cunoașterii pe care robul o are despre Domnul său, înțelegerii sensurilor atributelor și însușirilor Sale și umplerii inimii de cunoașterea și de iubirea Lui. Înțelege și că, desăvârșind această cunoaștere, i se desăvârșesc celelalte cunoștințe și fapte: aceasta este temelia cunoașterii și temelia credinței.

Printre învățăturile Coranului se află însușirile și stările trimișilor, întâmplările prin care au trecut — favorabile și potrivnice — alături de cei care au fost de acord cu ei și de cei care li s-au împotrivit, precum și înaltele lor însușiri. Când robul întâlnește aceste versete, află din ele însușirile lor, îi cunoaște mai bine și îi iubește mai mult. Cunoaște virtuțile și faptele lor, îndeosebi pe cele ale imamului și conducătorului lor, Muhammad ﷺ, și le urmează caracterul și faptele pe cât îi stă în putere.

Înțelege că deplinătatea și desăvârșirea credinței în ei presupun cunoașterea temeinică a stărilor lor, iubirea și urmarea lor. Coranul cuprinde atât de multe descrieri ale lor, încât ele sunt pe deplin suficiente. Robul dobândește și folosul de a urma învățăturile lor înalte, îndrumarea lor față de fapte, frumusețea adresării lor, delicatețea răspunsurilor și răbdarea lor deplină. Istorisirile despre ei nu urmăresc simpla petrecere a timpului, ci desprinderea unor învățături.

Printre învățăturile Coranului se află și cunoașterea oamenilor fericirii și ai binelui și a oamenilor nefericirii și ai răului. Cunoașterea lor și a însușirilor lor îl încurajează pe om să-i urmeze pe cei buni și îl avertizează să se ferească de stările celor răi. Ea îi deosebește pe unii de ceilalți și arată însușirile și căile prin care unii au ajuns în lăcașul desfătărilor, iar ceilalți în lăcașul Focului. Iubirea față de cei evlavioși face parte din credință, după cum și aversiunea față de ceilalți face parte din credință. Cu cât robul le cunoaște mai bine stările, cu atât poate împlini mai bine aceste scopuri.

Printre învățăturile Coranului se află și cunoașterea răsplătirii pentru faptele bune și pentru cele rele, în lumea aceasta, în barzakh și în viața de apoi. Aceasta urmărește țeluri mărețe: credința în dreptatea desăvârșită a lui Allah, în întinderea harului Său și în Ziua de Apoi. Credința deplină în aceasta depinde de cunoașterea celor care se vor petrece. Ea cuprinde și încurajarea și avertizarea: dorința de a împlini faptele de care Allah a legat un bine îmbelșugat și teama de contrariul lor.

Printre învățăturile Coranului se află poruncile și interdicțiile. Acestea urmăresc scopuri mărețe, între care cunoașterea limitelor a ceea ce Allah a pogorât asupra Trimisului Său. Cei răspunzători pentru faptele lor au îndatorirea să cunoască lucrurile care le-au fost poruncite și pe cele care le-au fost interzise și să lucreze potrivit acestei cunoașteri. Cunoașterea precedă fapta.

Calea este următoarea: când omul întâlnește un text care poruncește un lucru, îl cunoaște, înțelege ce intră în el și ce nu intră, apoi își cere socoteală: îl împlinește pe de-a-ntregul, doar în parte ori l-a părăsit? Dacă îl împlinește, să-L laude pe Allah și să-I ceară statornicie și sporirea binelui. Dacă îl neglijează, să știe că acel lucru i se cere și îi este obligatoriu; să-I ceară ajutor lui Allah pentru a-l împlini și să se străduiască împotriva propriului suflet.

La fel procedează cu interdicția: să-i înțeleagă sensul și ceea ce intră în lucrul de la care Allah a oprit, apoi să-și cerceteze starea. Dacă a părăsit acel lucru, să-L laude pe Allah și să-I ceară să-l facă statornic în ferirea de interdicții, așa cum Îi cere statornicie în împlinirea faptelor de ascultare. Motivul pentru care îl părăsește să fie supunerea față de Allah, astfel încât și părăsirea să fie un act de adorare, după cum împlinirea poruncii este adorare.

Dacă nu l-a părăsit, să se întoarcă la Allah cu o căință hotărâtă și să se grăbească să facă aceasta. Poftele josnice să nu-l împiedice să se îndepărteze de ceea ce îl îndeamnă sufletul poruncitor de rău.

Cel care procedează astfel cu aceste cerințe și cu celelalte trăiește pe calea dreaptă și urmează cea mai bună metodă de a se călăuzi după Cartea lui Allah. Prin aceasta dobândește cunoaștere îmbelșugată și mult bine.

Principiul 30. Cele trei elemente ale credinței în Numele cele mai frumoase ale lui Allah

القاعدة الثلاثون: أركان الإيمان بالأسماء الحسنى ثلاثة: إيماننا بالاسم، وبما دل عليه من المعنى، وبما تعلق به من الآثار

Sursa arabă: p. 89.

Credința în Numele cele mai frumoase are trei elemente: credința în Nume, în sensul pe care îl arată și în efectele legate de el.

Acest principiu măreț privește în mod aparte Numele Domnului. În Coran sunt menționate peste optzeci dintre Numele cele mai frumoase, repetate în diferite versete potrivit contextului, după cum am arătat deja în parte legătura lor cu acesta.

Principiul îți este folositor pentru fiecare dintre Numele Sale cele mai frumoase care au legătură cu făpturile, cu porunca, cu răsplata și cu pedeapsa. Trebuie să crezi că El este Atotștiutor, că are o cunoaștere măreață și că această cunoaștere cuprinde toate lucrurile; că El este Atotputernic, că are putere și tărie măreață și că are putere asupra tuturor lucrurilor; că El este Milostiv, că are o îndurare măreață și că îndurarea Sa cuprinde toate lucrurile.

Cele trei sunt nedespărțite: Numele indică atributul, iar atributul indică cele la care se referă. Celui care neagă unul dintre aceste trei lucruri nu îi este deplină credința în Numele și atributele Domnului, care este temelia tawḥīd-ului. Să ne oprim la acest exemplu, pentru a se înțelege că toate Numele urmează acest model.

Principiul 31. Stăpânirea lui Allah este de două feluri: generală și specială

القاعدة الحادية والثلاثون: ربوبية الله في القرآن على نوعين: عامة، وخاصة

Sursa arabă: pp. 90–91.

Coranul vorbește adesea despre stăpânirea Domnului asupra robilor Săi, despre cele la care aceasta se referă și despre ceea ce decurge din ea. Această stăpânire, rubūbiyyah, este de două feluri.

Primul este stăpânirea generală, care cuprinde toate făpturile, atât pe cele drepte, cât și pe cele nelegiuite, atât pe cele răspunzătoare pentru împlinirea poruncilor religioase, cât și pe cele care nu au această răspundere, până și lucrurile neînsuflețite. Ea constă în faptul că numai Allah Preaînaltul le creează, le înzestrează, le cârmuiește și le dă ceea ce le trebuie ori le este de neapărată trebuință pentru a dăinui și pentru a dobândi foloasele și țelurile lor. Nimeni nu se află în afara acestei griji prin care El Își susține făpturile.

Al doilea fel este grija Sa aparte față de cei aleși și apropiați Lui. El îi crește în credința deplină, le dă izbânda de a o desăvârși, îi întregeste prin virtuți frumoase și îndepărtează de la ei însușirile josnice. Le înlesnește calea ușurinței și îi ferește de calea greutății. În esență, această grijă înseamnă înlesnirea oricărui bine, ocrotirea de orice rău, dobândirea lucrurilor iubite în viața aceasta și în cea de apoi și îndepărtarea lucrurilor neplăcute din amândouă.

Când stăpânirea Sa este menționată fără vreo restrângere, este avut în vedere primul sens. De pildă, cuvintele Sale:

﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

„Domnul lumilor.” (al-Fātiḥah, 1:2)

﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾

„El este Domnul tuturor lucrurilor.” (al-An‘ām, 6:164)

Și alte expresii asemănătoare. Când însă ea este legată de ceea ce El iubește și Îi place, ori când profeții și cei care îi urmează Îl invocă prin acest Nume, este avut în vedere al doilea fel, care îl cuprinde și pe primul. De aceea, în Coran, cererile profeților și ale celor care îi urmează sunt formulate cel mai adesea prin invocarea stăpânirii Sale, căci toate cele cerute de ei intră sub grija Sa aparte. Robul să ia aminte la acest înțeles folositor.

Asemănător acestui înțeles măreț este faptul că Allah a spus în mai multe versete că toate făpturile sunt robii Săi:

﴿إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا﴾

„Toți cei din ceruri și de pe pământ vor veni la Cel Milostiv numai ca robi.” (Maryam, 19:93)

Toți Îi aparțin și nu dețin nimic din stăpânire și din poruncă. În alte versete, El numește robi ai Săi numai o parte dintre făpturi. De pildă, spune:

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾

„Robii Celui Milostiv sunt cei care umblă pe pământ cu smerenie.” (al-Furqān, 25:63)

Apoi le amintește însușirile mărețe. Și spune:

﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾

„Oare Allah nu este de ajuns pentru robul Său?” (az-Zumar, 39:36)

Într-o altă lectură: „robii Săi” — ‘ibādahu. Și cuvintele Sale:

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ﴾

„Slavă Celui care l-a purtat noaptea pe robul Său...” (al-Isrā’, 17:1)

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا﴾

„Iar dacă aveți îndoieli asupra a ceea ce am pogorât asupra robului Nostru...” (al-Baqarah, 2:23)

Prin această a doua categorie sunt avuți în vedere cei care Îl slujesc pe Allah și Îi consacră sincer religia, fiecare potrivit treptei sale.

Prima formă a calității de rob, ‘ubūdiyyah, îi cuprinde atât pe cei drepecți, cât și pe cei nelegiuiți; a doua este însușirea celor drepecți. Deosebirea dintre rubūbiyyah și ‘ubūdiyyah este că prima privește însușirea și lucrarea Domnului, iar a doua privește însușirea și faptele robilor.

Principiul 32. Porunca exclude contrariul ei, interdicția cere opusul ei, iar negarea neajunsurilor afirmă desăvârșirea

القاعدة الثانية والثلاثون: إذا أمر الله بشيء، كان ناهياً عن ضده، وإذا نهى عن شيء، كان أمراً بضده وإذا
أثنى على نفسه أو على أوليائه وأصفيائه بنفي شيء من النقائص كان ذلك إثباتاً للكمال

Sursa arabă: pp. 92–93.

Când Allah poruncește un lucru, El oprește de la contrariul lui. Când interzice un lucru, poruncește contrariul lui. Iar când Se laudă pe Sine ori îi laudă pe cei apropiați și aleși ai Săi prin negarea vreunui neajuns, aceasta afirmă desăvârșirea.

Aceasta deoarece o poruncă nu poate fi împlinită în chip desăvârșit decât prin părăsirea contrariului ei. Oriunde El poruncește tawhīd-ul, rugăciunea, dania, postul, pelerinajul, buna purtare față de părinți, păstrarea legăturilor de rudenie și dreptatea, El interzice asocierea altcuiva cu Allah, părăsirea rugăciunii, a daniei, a postului și a pelerinajului, precum și purtarea rea față de părinți și ruperea legăturilor de rudenie. Iar când interzice asocierea altcuiva cu Allah, părăsirea rugăciunii și celelalte lucruri menționate, El poruncește tawhīd-ul, împlinirea rugăciunii și toate celelalte.

Oriunde poruncește răbdarea, recunoștința și îndreptarea inimii către Allah prin întoarcere la El, iubire, teamă și nădejde, El interzice neliniștea lipsită de răbdare, nemulțumirea, nerecunoștința

față de binefaceri și întoarcerea inimii de la Allah prin îndreptarea acestor simțăminte către altcineva. Iar când interzice nerăbdarea, nerecunoștința față de binefaceri, nepăsarea inimii și celelalte lucruri pomenite, El poruncește răbdarea și celelalte însușiri contrare lor. Acestea sunt numai exemple; toate poruncile și interdicțiile urmează același tipar.

Tot astfel, lauda nu se realizează decât prin afirmarea desăvârșirilor. Când Allah Se laudă pe Sine și arată că este mai presus de neajunsuri și defecte — precum somnul, ațipirea, oboseala, moartea, necunoașterea vreunui lucru din lume, fie că privește ființele, însușirile, duratele de viață sau alte lucruri, precum și nedreptatea —, aceasta cuprinde lauda vieții Sale desăvârșite, a deplinei Sale susțineri și cârmuirii a tuturor lucrurilor, a puterii Sale, a întinderii cunoașterii Sale și a dreptății Sale desăvârșite. Simpla absență a unui lucru nu constituie, în sine, o desăvârșire, astfel încât negarea lui să întregască desăvârșirea.

Tot astfel, când Allah neagă că în Cartea Sa s-ar afla îndoială, neconcordanță, incertitudine sau vreo relatare potrivnică realității, aceasta arată că ea conduce în chip desăvârșit la certitudine în toate cele urmărite, că toate prescripțiile ei cuprind adevărul și că are o ordine deplină și o veridicitate desăvârșită, alături de celelalte însușiri ale Cărții Sale.

De asemenea, când neagă despre Trimisul Său minciuna, născocirea, nebunia, vrăjitoria, poezia, greșeala și alte asemenea lucruri, aceasta afirmă deplina sa veridicitate și faptul că nu vorbește după dorință proprie:

﴿إِنَّهُ هُوَ الْوَحِيُّ يُوحَىٰ﴾

„Nu este decât o revelație care îi este revelată.” (an-Najm, 53:4)

Afirmă, de asemenea, desăvârșirea rațiunii sale și lipsa oricărui lucru care ar putea știrbi deplinătatea profeției și a misiunii sale.

Ia aminte la acest principiu în toate versetele coranice pe care le întâlnești despre aceste lucruri și despre altele asemenea lor: vei dobândi mult bine. Allah știe cel mai bine.

Principiul 33. Boala inimii: îndoieli și dorințe îndreptate spre cele interzise

القاعدة الثالثة والثلاثون: المرض في القرآن، مرض القلب: نوعان: مرض شبهات وشكوك، ومرض شهوات

المحرمات

Sursa arabă: pp. 94–95.

Boala inimii despre care vorbește Coranul este de două feluri: boala îndoielilor și a confuziilor și boala dorințelor îndreptate spre lucrurile interzise.

Deși boala este pomenită în multe locuri din Coran, felul ei se deosebește după context. Dacă se vorbește despre musturarea fățarnicilor și a celor care se împotrivesc religiei într-o anumită privință, este vorba despre boala îndoielilor și a confuziilor. Dacă sunt pomenite păcatele și înclinarea către ele, este vorba despre boala dorinței.

Boala se limitează la aceste două feluri deoarece boala inimii este opusul sănătății ei depline. Această sănătate constă în cunoașterea, înțelegerea și certitudinea ei desăvârșită, precum și în deplinătatea voinței sale îndreptate spre ceea ce Allah iubește și Îi place. Inima sănătoasă este

cea care a cunoscut adevărul și l-a urmat, a cunoscut neadevărul și s-a ferit de el. Dacă ceea ce cunoaște este îndoielnic și are confuzii potrivnice celor despre care Allah a înștiințat, atât în privința fundamentelor religiei, cât și a aspectelor ei particulare, cunoașterea sa este abătută de la adevăr. Boala inimii constă în împietrire și slăbiciune, potrivit măsurii în care aceste îndoieli și confuzii se află în ea. Iar dacă voința ei se îndreaptă către ceva potrivit poruncii lui Allah, aceasta este o abatere a voinței sale și o boală. Uneori, ambele se întâlnesc, astfel încât inima este abătută atât în cunoaștere, cât și în voință.

Din primul fel fac parte cuvintele Celui Preaînalt despre fățarnici:

﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾

„În inimile lor este o boală.” (al-Baqarah, 2:10)

Este vorba despre îndoielile și confuziile potrivnice misiunii lui Muhammad ﷺ. Apoi El spune:

﴿فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾

„Iar Allah le-a sporit boala.” (al-Baqarah, 2:10)

Aceasta este o pedeapsă pentru boala izvorâtă din mai multe cauze, toate provenite de la ei. Nu au nicio scuză în privința lor. Asemănătoare sunt cuvintele Sale:

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ﴾

„Cât despre cei în inimile cărora este o boală, ea le-a sporit întinarea, adăugând-o la întinarea lor.” (at-Tawbah, 9:125)

Și cuvintele Sale:

﴿لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ﴾

„Pentru a face din ceea ce aruncă șeytanul o încercare pentru cei în inimile cărora este o boală și pentru cei ale căror inimi sunt împietrite.” (al-Ḥajj, 22:53)

Când inima este bolnavă de îndoieli și de slăbiciunea cunoașterii, cel mai mic lucru o tulbură, o influențează și o pune la încercare.

Din al doilea fel fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ﴾

„Nu vă înmuiați glasul [în vorbire], ca să nu poftască cel în a cărui inimă este o boală.” (al-Aḥzāb, 33:32)

Adică boala dorinței și a voinței îndreptate spre desfrâu. Cel mai mic prilej de ispitire îl face să cadă în ispită, fie prin poftă, fie prin faptă. Oricine dorește să săvârșească un păcat împotriva lui Allah are inima bolnavă de dorință. Dacă ar fi sănătoasă, ar avea însușirile celor curați, nevinovați și evlavioși, descriși prin cuvintele Sale:

﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَبٌ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرِهَ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ
أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾

„Însă Allah v-a făcut iubită credința și a înfrumusețat-o în inimile voastre și v-a făcut urâte necredința, nelegiuirea și neascultarea. Aceștia sunt cei bine călăuziți, printr-o binefacere și un har de la Allah.” (al-Ḥujurāt, 49:7–8)

Cine a primit de la Allah această însușire să-L laude pentru această binefacere, cu care nu se poate compara nimic dintre celelalte binefaceri, și să-I ceară statornicie în ea și sporirea ei, din harul și îndurarea Sa.

Principiul 34. Cine părăsește ceea ce îi este de folos ajunge să se ocupe cu ceea ce îi dăunează

القاعدة الرابعة والثلاثون: دل القرآن في عدة آيات أن من ترك ما ينفعه مع الإمكان ابتلي بالاشتغال بما
يضره وحرَم الأمر الأول

Sursa arabă: pp. 96–97.

Mai multe versete din Coran arată că acela care părăsește ceea ce îi este de folos, deși are posibilitatea de a-l împlini, este pus la încercare prin preocuparea de ceea ce îi dăunează și este lipsit de binele dintâi.

Allah a arătat în mai multe versete că, atunci când cei care Îi asociază pe alții nu au voit să-L adore pe Cel Milostiv, au fost puși la încercare prin adorarea idolilor. Când au refuzat cu trufie să-i urmeze pe trimiși, sub pretextul că aceștia sunt oameni, au fost puși la încercare prin supunerea față de oricine avea mintea și religia tulburate. Când au părăsit credința, după ce le fusese înfățișată prima dată și o cunoscuseră, Allah le-a întors inimile pe dos și le-a pecetluit, astfel încât nu vor crede până nu vor vedea pedeapsa dureroasă.

Când li s-a arătat calea cea dreaptă, dar ei s-au îndepărtat de ea de bunăvoie și au preferat calea rătăcirii în locul călăuzirii, au fost pedepsiți: Allah le-a abătut inimile și i-a lăsat nedumeriți pe calea lor. Când au desconsiderat semnele lui Allah și pe trimișii Săi, au fost umiliți prin pedeapsa înjositoare. Când s-au arătat prea trufași pentru a se supune adevărului, El i-a înjosit în viața aceasta și în cea de apoi.

Când au împiedicat pomenirea Numelui lui Allah în moscheile Sale și le-au pustiit, le-a fost vestit că după aceea nu vor mai intra în ele decât cu teamă. Și spune:

﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ
وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾

„Printre ei sunt unii care au făgăduit lui Allah: «Dacă ne va dăruia din harul Său, vom da negreșit milostenie și vom fi dintre cei drepecți.» Dar când le-a dăruit din harul Său, au devenit zgârciți cu el și au întors spatele, îndepărtându-se. Drept urmare, El a făcut să rămână fățărnicie în inimile lor până în ziua în care Îl vor întâlni, pentru că nu și-au ținut făgăduiala făcută lui Allah și pentru că mințeau.” (at-Tawbah, 9:75–77)

Versetele cu acest înțeles sunt foarte numeroase. Ele arată că, mai înainte, robul avea posibilitatea să primească îndrumarea și să urmeze calea cea dreaptă. Dacă apoi o părăsește, după ce a cunoscut-o, și nu o mai dorește, după ce a urmat-o, este pedepsit, iar primirea călăuzirii ajunge să nu-i mai fie cu putință, drept răsplată pentru fapta sa. După cum spune Allah despre evrei:

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ
وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ﴾

„Când a venit la ei un trimis de la Allah, care confirma ceea ce aveau, o parte dintre cei cărora le fusese dată Cartea au aruncat Cartea lui Allah în spatele lor, ca și când nu ar fi știut. Și au urmat ceea ce recitau șeytanii despre domnia lui Sulaymān...” (al-Baqarah, 2:101–102)

Au părăsit cele mai nobile, mai folositoare și mai adevărate Cărți și au fost puși la încercare prin urmarea celor mai josnice, mai mincinoase și mai vătămătoare dintre ele. Cei care se războiesc cu Allah și cu Trimisul Său au părăsit cheltuirea averilor în ascultare de Cel Milostiv și le-au cheltuit în ascultare de șeytan.

Principiul 35. Alegerea binelui mai mare, evitarea răului mai mare și oprirea a ceea ce face mai mult rău decât bine

القاعدة الخامسة والثلاثون: في القرآن عدة آيات فيها الحث على أعلى المصلحتين وتقديم أهون المفسدين ومنع
ما كانت مفسدته أرجح من مصلحته

Sursa arabă: pp. 98–99.

În mai multe versete, Coranul îndeamnă la alegerea celui mai mare dintre două faloase, la preferarea celui mai mic dintre două rele și la oprirea lucrului al cărui rău este mai mare decât folosul său.

Acesta este un principiu măreț, asupra căruia Allah a atras atenția în numeroase versete.

Din primul caz face parte compararea faptelor și acordarea întâietății celor mai înalte dintre ele. De pildă, cuvintele Sale:

﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ﴾

„Nu sunt deopotrivă aceia dintre voi care au cheltuit înainte de biruință...” (al-Ḥadīd, 57:10)

Și continuarea versetului. La fel, cuvintele Sale:

﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

„Oare ați socotit adăparea pelerinilor și îngrijirea Moscheii Sfinte asemenea [faptei] celui care a crezut în Allah și în Ziua de Apoi și a luptat pe calea lui Allah?” (at-Tawbah, 9:19)

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾

„Nu sunt deopotrivă credincioșii care rămân [acasă], fără a avea vreo neputință, și cei care luptă pe calea lui Allah.” (an-Nisā', 4:95)

Și alte versete.

Din al doilea caz fac parte cuvintele Sale:

﴿وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾

„Împiedicarea de la calea lui Allah, necredința în El, [împiedicarea de la] Moscheea Sfântă și alungarea locuitorilor ei din ea sunt mai grave înaintea lui Allah; iar prigonirea [pentru credință] este mai gravă decât uciderea.” (al-Baqarah, 2:217)

Allah Preaînaltul a arătat că reproșul adresat de necredincioși musulmanilor pentru lupta din luna sfântă — chiar dacă acea luptă este un rău — este depășit de răul mai mare al împiedicării accesului la calea lui Allah, al necredinței în El, al împiedicării accesului la Moscheea Sfântă și al alungării locuitorilor ei din ea. Acestea sunt mai grave înaintea lui Allah decât uciderea.

Și cuvintele Sale:

﴿وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ﴾

„De n-ar fi fost bărbați credincioși și femei credincioase pe care nu-i cunoșteți și pe care i-ați fi putut călca în picioare...” (al-Fath, 48:25)

Și continuarea versetelor. Allah a oprit lupta la Moscheea Sfântă, deși existau motive pentru lupta împotriva necredincioșilor, din pricina riscului ca aceasta să-i lovească și pe bărbații și femeile credincioase aflați printre ei, aducând rușine și vătămare armatei [musulmane]. La fel sunt toate condițiile de la al-Ḥudaybiyyah, care păreau la prima vedere împovăraătoare pentru musulmani, dar care erau, în realitate, tocmai ceea ce le aducea folos.

Din același caz face parte porunca de a se abține de la luptă înainte ca Trimisul să emigreze la Medina, deoarece poruncirea luptei în acea împrejurare ar fi fost mai vătămătoare decât răbdarea și păstrarea liniștii. Poate că de acest principiu ține și înțelesul dedus din cuvintele Sale:

﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى﴾

„Adu aminte, dacă aducerea-aminte este de folos.” (al-A‘lā, 87:9)

Adică: atunci când aducerea-aminte ar aduce o mare vătămare, datoria este să te abții de la ea. Versetele de acest fel sunt foarte numeroase.

Din al treilea caz fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا﴾

„Te întreabă despre vin și jocurile de noroc. Spune: «În ele se află un mare păcat și unele foloase pentru oameni, însă păcatul lor este mai mare decât folosul lor.»” (al-Baqarah, 2:219)

Acesta este un motiv cu caracter general: orice lucru al cărui rău și păcat sunt mai mari decât folosul este oprit de Allah, în înțelepciunea Sa, din îndurare față de robi și pentru a-i ocroti.

Același principiu este recunoscut de firea omenească, după cum este recunoscut de legea revelată. Allah i-a înzestrat pe oameni cu înclinarea de a considera bună respectarea lui și de a lucra potrivit lui, atât în treburile religioase, cât și în cele lumești. Allah știe cel mai bine.

Principiul 36. Îngăduirea răspunsului pe măsura nedreptății este însoțită de chemarea la iertare

القاعدة السادسة والثلاثون: طريقة القرآن: إباحة الاقتصاص من المعتدي ومقابلته بمثل عدوانه والنهي عن ظلمه والندب إلى العفو والإحسان

Sursa arabă: p. 100.

Metoda Coranului este să îngăduie pedepsirea celui care nedreptățește și răspunsul pe măsura nedreptății sale, să interzică nedreptățirea lui și să îndemne la iertare și binefacere.

Aceasta apare în multe versete, precum cuvintele Sale:

﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾

„Dacă pedepsiți, pedepsiți pe măsura a ceea ce ați suferit. Dar dacă răbdați, aceasta este mai bine pentru cei răbdători.” (an-Nahl, 16:126)

﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾

„Răspata unei fapte rele este un rău pe măsura ei. Dar cine iartă și îndreaptă [lucrurile] își are răspata la Allah. El nu-i iubește pe cei nedrepti.” (ash-Shūrā, 42:40)

El a pomenit astfel cele trei trepte.

Întrucât lupta la Moscheea Sfântă era interzisă, Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَإِنْ قَاتَلْتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾

„Dacă ei luptă împotriva voastră, atunci ucideți-i. Astfel este răsplata necredincioșilor.” (al-Baqarah, 2:191)

﴿فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾

„Dacă încetează, nu mai există ostilitate decât împotriva celor nedreți.” (al-Baqarah, 2:193)

﴿الشَّهْرِ الْحَرَامِ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتِ قِصَاصٌ﴾

„Luna sfântă pentru luna sfântă, iar încălcările celor sfinte cer răspuns pe măsură.” (al-Baqarah, 2:194)

Cu alte cuvinte, în toate cele pe care Allah le-a făcut sacre și a poruncit să fie respectate, El a îngăduit răspunsul împotriva celui care le încalcă, pe măsura nedreptății sale, fără a o depăși. Și cuvintele Sale:

﴿فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾

„Cine vă atacă, răspundeți-i pe măsura atacului său împotriva voastră și temeți-vă de Allah.” (al-Baqarah, 2:194)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ﴾

„O, voi, cei care ați crezut! V-a fost prescrisă pedeapsa pe măsura faptei pentru cei uciși: cel liber pentru cel liber, robul pentru rob și femeia pentru femeie...” (al-Baqarah, 2:178)

Și continuarea versetului. Și cuvintele Sale:

﴿وَكُتِبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ﴾

„Le-am prescris în ea: viață pentru viață...” (al-Mā'idah, 5:45)

Și continuarea versetului. Și cuvintele Sale:

﴿وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾

„Iar dacă cineva este ucis pe nedrept, Noi i-am dat autoritate celui îndreptățit să ceară dreptate pentru el. Acesta să nu depășească însă măsura în ucidere, căci este sprijinit.” (al-Isrā', 17:33)

﴿لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ﴾

„Allah nu iubește rostirea cu glas tare a cuvintelor rele, în afară de [cazul] celui nedreptățit.” (an-Nisā', 4:148)

Și alte versete cu acest înțeles. Allah știe cel mai bine.

Principiul 37. Intenția și voința sunt luate în considerare în judecarea faptelor

القاعدة السابعة والثلاثون: اعتبر الله القصد والإرادة في ترتيب الأحكام على أعمال العباد

Sursa arabă: pp. 101–102.

Allah a luat în considerare intenția și voința atunci când a legat prescripțiile de faptele robilor.

Acesta este marele fundament exprimat de Profet ﷺ prin cuvintele: „Faptele sunt judecate după intenții.”¹¹

Ceea ce ne interesează aici este că foarte multe versete privesc acest fundament. Unul dintre exemplele acestui fundament — și cel mai însemnat — este faptul că Allah a legat dobândirea răsplății mărețe pentru fapte de căutarea Feței Sale. După ce a pomenit veridicitatea¹², binele recunoscut și împăcarea oamenilor, El a spus:

﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

„Iar celui care face aceasta căutând mulțumirea lui Allah îi vom da o răsplată măreață.” (an-Nisā', 4:114)

Și spune:

﴿الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾

„Cei care își cheltuiesc averile căutând mulțumirea lui Allah...” (al-Baqarah, 2:265)

Iar despre contrariul acestui lucru spune:

﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾

„De ochii oamenilor.” (al-Baqarah, 2:264)

Allah l-a descris pe Profetul Său și pe cei mai aleși dintre făpturi, Companionii, Allah să fie mulțumit de ei, spunând că ei caută har de la Allah și mulțumirea Lui. Despre reluarea vieții conjugale [după un divorț revocabil], El a spus:

¹¹ Nota ediției arabe, p. 101: muttafaq 'alayh — relatat de al-Bukhārī și Muslim. Ediția-sursă nu indică aici un număr de hadith.

¹² Nota traducătorului: la p. 101, comentariul tipărit folosește الصدق (aṣ-ṣidq, „veridicitatea”), păstrat ca atare în traducere.

Versetul an-Nisā', 4:114, la care se referă pasajul, menționează بصدقة (bi-ṣadaqah, „milostenie”), alături de bine și împăcare.

Diferența este semnalată, nu corectată tacit în cuvintele autorului.

﴿وَبَعُولَتَيْنِ أَحَقُّ بِرِدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾

„Soții lor sunt mai îndreptățiți să le ia înapoi în acest răstimp, dacă doresc împăcarea.”
(al-Baqarah, 2:228)

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾

„Allah nu vă cere socoteală pentru vorbele fără intenție din jurămintele voastre, ci vă cere socoteală pentru ceea ce au dobândit inimile voastre.” (al-Baqarah, 2:225)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿مَنْ بَعْدَ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دِينَ غَيْرِ مُضَارٍّ﴾

„După [împlinirea] unui testament lăsat ori [plata] unei datorii, fără a aduce vătămare.”
(an-Nisā', 4:12)

﴿فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا﴾

„Dacă ele vă dăruiesc de bunăvoie ceva din ea, bucurați-vă de acel lucru, fără grijă și fără vătămare.” (an-Nisā', 4:4)

﴿لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ﴾

„Nu vă mâncați averile între voi pe nedrept, ci [dobândiți-le] prin negoț făcut cu învoirea voastră reciprocă.” (an-Nisā', 4:29)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَإِنْ تَخَالَطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾

„Dacă vă amestecați [treburile] cu ale lor, ei sunt frații voștri. Allah îl cunoaște pe cel care strică, deosebindu-l de cel care îndreaptă.” (al-Baqarah, 2:220)

Iar în cererea credincioșilor:

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾

„Domnul nostru, nu ne cere socoteală dacă uităm sau greșim!” (al-Baqarah, 2:286)

Allah a spus: „Am făcut aceasta.”

﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾

„Nu aveți nicio vină pentru ceea ce ați făcut din greșeală, ci pentru ceea ce inimile voastre au urmărit cu bună știință.” (al-Aḥzāb, 33:5)

Allah a pomenit uciderea din greșeală și a legat de ea despăgubirea pentru viață, diyah, și ispășirea, kaffārah. Apoi a spus:

﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾

„Cel care ucide cu intenție un credincios își are răsplata în Gheena, unde va rămâne; Allah S-a mâniat pe el, l-a blestemat și i-a pregătit o pedeapsă cumplită.” (an-Nisā', 4:93)

Despre vânat, El a spus:

﴿وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ﴾

„Cine dintre voi îl ucide cu intenție datorează drept despăgubire un animal din turmă asemenea celui pe care l-a ucis...” (al-Mā'idah, 5:95)

Și continuarea versetului. Și a spus:

﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ﴾

„Să știți că Allah cunoaște ceea ce este în sufletele voastre; feriți-vă, așadar, de [neascultarea față de] El.” (al-Baqarah, 2:235)

Și alte versete care arată că validitatea sau nevaliditatea faptelor trupului și a vorbelor rostite, precum și răsplata sau păcatul legat de ele, depind de ceea ce se află în inimă.

Principiul 38. Alinarea inimii celui întristat: uneori obligatorie, alteori recomandată

القاعدة الثامنة والثلاثون: قد دلت آيات كثيرة على جبر خاطر المنكسر قلبه ومن تشوفت نفسه لأمر من الأمور إيجاباً واستحباً

Sursa arabă: pp. 103–104.

Multe versete arată că alinarea inimii celui întristat și a celui care nădăjduiește să primească un lucru este, după împrejurare, fie obligatorie, fie recomandată.

Acesta este un principiu plin de delicatețe, de care Creatorul a ținut seama și către care i-a îndrumat pe robii Săi în mai multe versete.

Un exemplu este femeia divorțată. Întrucât, de cele mai multe ori, despărțirea soțului de ea o întristează și îi frânge inima, Allah a poruncit să i se dea un dar potrivit bunei cuviințe: cel înstărit după puterea lui, iar cel cu puține mijloace după puterea lui.

Tot astfel, în cazul femeii al cărei soț a murit, deplina alinare a inimii sale cuprinde șederea timp de un an întreg la familia lui, printr-o dispoziție testamentară și o întreținere la care se îndeamnă.

Allah l-a obligat, de asemenea, pe soț să-i asigure femeii întreținere și îmbrăcăminte în perioada de așteptare, 'iddah, dacă divorțul este revocabil sau dacă ea este însărcinată, indiferent [de felul divorțului]. Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾

„Când la împărțire sunt de față rudele, orfanii și săracii, dați-le și lor din ea și spuneți-le vorbe cuviincioase.” (an-Nisā', 4:8)

Atât ceea ce este obligatoriu, cât și ceea ce este recomandat intră în cuvinte precum:

﴿وَاتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾

„Dați ceea ce i se cuvine în ziua recoltării.” (al-An'ām, 6:141)

Tot astfel, El ne-a înștiințat despre pedepsirea stăpânilor grădinii, care:

﴿أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾

„Au jurat să-i culeagă roadele dis-de-dimineață.” (al-Qalam, 68:17)

Și și-au spus unii altora:

﴿أَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ﴾

„Să nu intre astăzi la voi în ea niciun sărac!” (al-Qalam, 68:24)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا
وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾

„Dacă unul dintre ei sau amândoi ajung la bătrânețe lângă tine, nu le spune nici măcar «Of!», nu-i certa și vorbește-le cu respect. Și coboară pentru ei aripa smereniei, din îndurare.” (al-Isrā', 17:23–24)

﴿فَاتِذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾

„Dă-i rudei dreptul ei, precum și săracului și călătorului.” (ar-Rūm, 30:38)

Allah a amintit cum a alinat inimile profeților Săi și ale celor aleși în vremuri de încercare și cum a răspuns cererilor lor în vremuri de nevoie și de mare strâmtorare. Le-a poruncit robilor Săi să aștepte ușurarea în ceasurile de criză. Acesta este, așadar, un fundament de care Allah a ținut seama și către care i-a îndrumat. Robul trebuie să-l aibă în vedere în împrejurările potrivite și să țină seama de el atunci când apare pricina aplicării lui.

Principiul 39. Principiile coranice ale conducerii treburilor interne și externe

القاعدة التاسعة والثلاثون: في طريقة القرآن في أصول السياسة الداخلية والخارجية

Sursa arabă: pp. 105–108.

Metoda Coranului în această privință este cea mai înaltă cale și cea care duce cel mai direct la dobândirea tuturor foloaselor generale și la înlăturarea relelor. Chiar și numai următoarele cuvinte ale Celui Preaînalt, împreună cu ceea ce spune despre credincioși, [ar fi de ajuns pentru a arăta aceasta]:

﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾

„Sfătuiește-te cu ei în privința treburilor.” (Āl ‘Imrān, 3:159)

Și ceea ce spune despre credincioși:

﴿وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾

„Treburile lor se hotărăsc prin sfătuire între ei.” (ash-Shūrā, 42:38)

Termenul amr, „treabă”, este la singular și se află în construcție de anexare cu pronumele care îi desemnează pe credincioși. În primul verset, el este precedat de articolul al-, care exprimă generalitatea și cuprinderea deplină. Înțelesul este că toate treburile credincioșilor, toate preocupările lor, dobândirea celor folositoare și îndepărtarea celor vătămătoare depind de sfătuire și de examinarea împreună a lucrului pe care urmează să-l facă, până când ajung să fie încredințați de el.

Oamenii cu judecată sunt de acord că singura cale către buna rânduială a religiei și a vieții lumești este calea sfătuirii. Allah i-a îndrumat pe musulmani să descopere ceea ce le este folositor și cum pot ajunge la acel lucru, punându-și laolaltă gândirea. Dacă devine limpede că folosul se află pe o anumită cale, o urmează. Dacă devine limpede că ea aduce vătămare, o părăsesc. Dacă aduce atât folos, cât și vătămare, cercetează care dintre ele este mai puternic, care trebuie să aibă întâietate și care are urmarea mai bună. Dacă văd că un anumit lucru este folositor, dar nu au la îndemână mijloacele lui și nici puterea de a-l realiza, cercetează prin ce pot dobândi acele mijloace și în ce împrejurare le pot obține fără a produce vătămare.

Dacă văd că folosul lor depinde de pregătirea prin tehnici moderne și invenții uimitoare, se grăbesc să se pregătească potrivit puterilor lor. Nu se lasă stăpâniți de deznădejde și de dependența de alții, care duce la pieire. Iar dacă știu — și știu, într-adevăr — că strădania pentru înțelegere și pentru unirea comunității este cea mai dreaptă cale către puterea necesară, se străduiesc cu seriozitate în această privință. Dacă văd că folosul se află în rezistență și atac ori în pace și apărare, după posibilități, urmează ceea ce s-a dovedit folositor: înaintează când este potrivit să înainteze și se opresc când este potrivit să se oprească.

Pe scurt, nu lasă nicio chestiune internă sau externă, mărunță ori însemnată, fără să se sfătuiască asupra ei, asupra căii de a o realiza și dezvolta și asupra felului în care pot înlătura ceea ce i se împotrivesc ori o nimicește.

Această rânduială minunată, către care îndrumă Coranul, este potrivită oricărui timp și loc și oricărei comunități, slabe sau puternice. Din aceasta fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾

„Pregătiți împotriva lor toată puterea de care sunteți în stare.” (al-Anfāl, 8:60)

Acest verset afirmă explicit obligația pregătirii împotriva dușmanilor cu toată puterea intelectuală, morală și materială de care musulmanii sunt în stare, ale cărei forme nu pot fi numărate. În fiecare timp trebuie folosit ceea ce se potrivește aceluia timp și îi corespunde.

Din aceeași categorie fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Luați-vă măsurile de precauție!” (an-Nisā', 4:71)

Și alte versete prin care Allah a îndrumat la ferirea de dușmani. Orice cale și orice mijloc de apărare împotriva lor intră aici; fiecare timp își are mijloacele potrivite.

Un aspect minunat al rânduiei care unește, asupra căruia Coranul atrage atenția, este musturarea credincioșilor de către Allah prin cuvintele Sale:

﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾

„Muhammad nu este decât un trimis; înaintea lui au trecut alți trimiși. Dacă el moare sau este ucis, vă întoarceți oare pe călcâie?” (Āl 'Imrān, 3:144)

El i-a îndrumat astfel pe robii Săi să-și rânduiască treburile în așa fel încât pierderea unui conducător, oricât de însemnat ar fi el, să nu-i abată de la felul în care își desfășoară treburile. Aceasta se realizează numai dacă pregătesc mai mulți oameni pentru fiecare dintre treburile lor religioase și lumești, astfel încât, dacă unul lipsește, altul să-i preia îndatorirea. Comunitatea trebuie să fie unită în voință, hotărâre, țeluri și în toate treburile ei. Țelul lor comun trebuie să fie ca Cuvântul lui Allah să fie cel mai înalt și ca toate treburile să fie împlinite potrivit puterii lor.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾

„Temeți-vă de Allah atâta cât puteți.” (at-Taghābun, 64:16)

Adică feriți-vă de mânia și de pedeapsa Lui, împlinind tot ceea ce v-a poruncit și în care se află binele și îndreptarea voastră, ca grup și ca indivizi. Orice folos pe care Allah a poruncit să-l dobândiți și a cărui realizare ori desăvârșire depinde de vreunul dintre lucrurile pomenite mai înainte sau mai departe trebuie dobândit potrivit puterii. Allah nu le impune ceea ce nu pot îndura. Tot astfel, ferirea de orice rău sau vătămare care nu poate fi evitată decât prin urmarea unora dintre căile amintite intră în evlavia față de Allah. Adevărul este, într-adevăr, adevăr, iar mijloacelor li se aplică aceleași prescripții ca scopurilor pe care le slujesc.

Printre versetele cuprinzătoare despre conducerea treburilor se află cuvintele Celui Preaînalt:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ﴾

„Allah vă poruncește să încredințați cele date în grijă celor cărora li se cuvin și, când judecați între oameni, să judecați cu dreptate. Cât de bună este îndrumarea pe care Allah v-o dă!” (an-Nisā', 4:58)

Acest verset și cel care îl urmează. Lucrurile încredințate cuprind multe: printre cele mai însemnate se află însărcinările mari, mici și mijlocii, religioase și lumești. Allah a poruncit să fie date celor potriviți pentru ele, așezând în aceste însărcinări oameni capabili. Fiecare însărcinare cere oameni cu aptitudinile corespunzătoare.

Această cale pe care Allah a poruncit-o în privința însărcinărilor este una dintre cele mai potrivite pentru îndreptarea tuturor împrejurărilor. Treburile se îndreaptă prin buna purtare a celor care le au în grijă, a conducătorilor, a administratorilor și a celor care lucrează pentru ele, precum și prin numirea, de fiecare dată, a celui mai potrivit:

﴿إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾

„Cel mai bun dintre cei pe care îi angajezi este cel puternic și vrednic de încredere.” (al-Qașāş, 28:26)

Buna purtare a celor care dețin însărcinările mari și mici este semnul bunei stări a comunității, iar contrariul ei arată contrariul acestei stări.

Apoi i-a îndrumat să judece între oameni cu dreptatea fără de care cerurile și pământul nu ar dăinui. Dreptatea este sprijinul și sufletul treburilor; când lipsește, ele se strică. A judeca drept presupune în mod necesar să cunoști ce este drept în fiecare chestiune. Dacă cei care dețin însărcinările sunt oameni cu însușiri depline și capabili să-și împlinească lucrările, dacă măsurile și faptele lor urmează dreptatea și dreapta judecată, ferindu-se de nedreptate și stricăciune, comunitatea înaintează și starea ei se îndreaptă. Aceasta este întregită de celălalt verset, în care Allah a poruncit ascultarea de cei care conduc treburile. Se poate găsi o conducere mai deplină și mai înaltă decât această conducere înțeleaptă, ale cărei urmări sunt cele mai vrednice de laudă?

De versetele referitoare la conducerea potrivit legii revelate țin toate pedepsele prescrise de Allah pentru fărâdelegi și pentru cei care îndrăznesc să-I încalce dreptul ori drepturile robilor Săi. Ele sunt de o desăvârșită dreptate și bunătate, îi opresc pe făcătorii de rele, sunt pilduitoare și îi înfricoșează pe oamenii răului și ai stricăciunii. Prin ele sunt ocrotite viețile, averile și onoarea făpturilor.

Versetele care poruncesc binele recunoscut, interzic răul și cer rostirea adevărului înaintea oricui, în orice împrejurare, precum și cele care interzic nedreptatea îndrumă către libertatea folositoare: libertatea de a rosti adevărul și de a vorbi despre ceea ce nu este oprit. Pedepsele prescrise, sancțiunile și interzicerea vorbelor și faptelor urâte resping, în schimb, falsa libertate. Criteriul libertății corecte și folositoare este ceea ce îndrumă Coranul să se urmeze. A da frâu liber neștiinței, nedreptății și vorbelor care vatămă societatea și destramă moravurile se numără printre cele mai mari cauze ale răului, stricăciunii, dezordinii și haosului deplin. Roadele libertății corecte sunt cele mai bune, iar roadele libertății stricate sunt cele mai urâte. Legiuitorul a deschis

calea celei dintâi și a închis-o pe a celei de-a doua, pentru a dobândi cele folositoare și a înlătura vătămările și relele. Allah știe cel mai bine.

Principiul 40. Îndrumarea Coranului către fundamentele medicinei

القاعدة الأربعون: في دلالة القرآن على أصول الطب

Sursa arabă: pp. 109–110.

Fundamentele medicinei sunt trei: păstrarea sănătății prin folosirea celor de folos, ferirea de lucrurile vătămătoare și înlăturarea a ceea ce a atins trupul și îi face rău. Toate chestiunile medicinei se întemeiază pe aceste principii.

Coranul a atras atenția asupra lor, în privința păstrării sănătății și a îndepărtării vătămării, prin cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾

„Mâncați și beți, dar nu întreceți măsura.” (al-A‘rāf, 7:31)

El a poruncit mâncatul și băutul, fără de care trupurile nu se pot menține. A lăsat porunca fără o restrângere, pentru a arăta că hrana și băutura trebuie să fie potrivite omului și folositoare lui, în orice timp și împrejurare. A interzis depășirea măsurii, fie prin prea multă mâncare și băutură, fie prin amestecarea lor [nepotrivită]. Aceasta înseamnă ferirea de tot ceea ce îi face rău omului. Dacă până și hrana și băutura de neapărată trebuință sunt oprite atunci când ajung într-o stare în care vatămă trupul și îi dăunează, cu atât mai mult celelalte lucruri!

Tot astfel, Allah i-a îngăduit bolnavului purificarea uscată, tayammum, atunci când folosirea apei îi dăunează, ferindu-l astfel de toate cele vătămătoare. Celui aflat în starea de iḥrām, care suferă din pricina unei vătămări la cap, i-a îngăduit să se radă și să dea compensația prescrisă. Aceasta ține de evacuarea și îndepărtarea a ceea ce vatămă trupul; cu atât mai mult trebuie înlăturat ceea ce îi face și mai mult rău!

El a interzis aruncarea trupului în pieire. Aici intră folosirea oricărei hrane sau a oricărui leac care îi dăunează omului. Înlăturarea vătămării se face prin prevenirea a ceea ce nu s-a produs încă și prin ferirea de acel lucru, precum și prin tratarea celor deja survenite prin metoda medicală folositoare.

Tot astfel sunt toate faptele pomenite de Allah în Cartea Sa, precum jihād-ul, rugăciunea, postul, pelerinajul, celelalte fapte și binefacerea față de făpturi. Deși scopul lor cel mai înalt este dobândirea mulțumirii lui Allah, a apropierii de El și a răsplății Sale, precum și binefacerea față de robii Săi, ele cuprind și sănătate pentru trupuri, antrenarea și exersarea lor, odihnă pentru suflet și bucurie pentru inimă. Au și rosturi deosebite, care păstrează sănătatea, o sporesc și îndeprteză de la ea cele vătămătoare.

Pe scurt, toate prescripțiile revelate urmăresc buna stare a inimilor, a sufletelor, a caracterului, a trupurilor, a averilor, a vieții lumești și a vieții de apoi. Allah știe cel mai bine.

Principiul 41. Împlinirea datoriei prezente, privirea către roadele ei și recunoștința pentru binefaceri

القاعدة الحادية والأربعون: يرشد الله عباده في كتابه من جهة العمل إلى قصر نظرهم إلى الحالة الحاضرة التي هم فيها، ومن جهة الترغيب فيه والترهيب من ضده إلى ما يترتب عليها من المصالح، ومن جهة النعم إلى النظر إلى ضدها

Sursa arabă: pp. 111–113.

În Cartea Sa, Allah îi îndrumă pe robi, în privința faptelor, să-și îndrepte atenția către starea prezentă în care se află. Pentru a-i încuraja să împlinească fapta și a-i avertiza împotriva contrariului ei, le îndreaptă privirea către faloasele care decurg din acea faptă. Iar în privința binefacerilor, îi îndrumă să privească la contrariul lor.

Acest principiu măreț este arătat de numeroase versete. Este unul dintre cele mai însemnate semne ale înțelepciunii lui Allah și unul dintre cele mai mari mijloace prin care cei care lucrează înaintează către binele religios și lumesc.

Când omul se ocupă cu lucrarea care îi este datorie în acel moment și își concentrează asupra ei gândirea și strădania, atât exterioară, cât și lăuntrică, el izbutește, iar lucrarea se împlinește potrivit stării sale. Dacă însă privește la alte lucrări, al căror timp nu a venit încă, și sufletul său tânjește după ele, hotărârea sa slăbește și râvna i se destramă. Preocuparea pentru celelalte lucrări îl împiedică să împlinească la fel de bine lucrarea prezentă și să-și concentreze întreaga râvnă asupra ei. Când vine apoi vremea celeilalte lucrări, o întâmpină cu râvnă slăbită și cu mai puțină vigoare. Se poate chiar ca realizarea ori desăvârșirea celei de-a doua să depindă de prima, astfel încât le pierde pe amândouă.

Altfel stau lucrurile cu acela care își adună inima și toate puterile, făcând din împlinirea datoriei prezente principala sa preocupare. Când vine a doua lucrare, este deja pregătit pentru ea cu putere și vigoare și o primește cu dorință. Împlinirea celei dintâi îi este atunci ajutor pentru împlinirea celei de-a doua.

Din aceasta fac parte cuvintele Celui Preaînalt, care exprimă limpede acest înțeles:

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾

„Nu i-ai văzut pe cei cărora li s-a spus: «Opriți-vă mâinile, împliniți rugăciunea și dați dania»? Dar când li s-a prescris lupta, o parte dintre ei s-au temut de oameni așa cum se temeau de Allah ori chiar mai mult.” (an-Nisā', 4:77)

Privește starea lor de la început și ceea ce își doreau, pe când li se poruncea să-și oprească mâinile. Când a venit a doua lucrare, au slăbit cu totul în fața ei. Asemănătoare este musturarea adresată de Allah celor de la Uḥud prin cuvintele Sale:

﴿وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾

„Voi vă doreați moartea înainte să o întâlniți; acum ați văzut-o chiar înaintea ochilor voștri.” (Āl ‘Imrān, 3:143)

Acest înțeles este dezvăluit pe deplin de cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَلَوْ أَنَا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ اخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ ثَبَاتًا﴾

„Dacă le-am fi prescris: «Ucideți-vă pe voi înșivă» ori «Ieșiți din locuințele voastre», numai puțini dintre ei ar fi făcut-o. Dar dacă ar fi împlinit îndrumările care li se dau, ar fi fost mai bine pentru ei și i-ar fi întărit mai mult.” (an-Nisā’, 4:66)

În aceasta se află desăvârșirea primei lucrări, întărirea venită de la Allah și pregătirea pentru a doua. Asemănătoare sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ﴾

„Printre ei sunt unii care au făgăduit lui Allah: «Dacă ne va dăruia din harul Său, vom da negreșit milostenie și vom fi dintre cei drepți.» Dar când le-a dăruit din harul Său, au devenit zgârciți cu el și au întors spatele, îndepărtându-se. Drept urmare, El a făcut să rămână fățărnicie în inimile lor...” (at-Tawbah, 9:75–77)

Allah i-a îndrumat pe robi să se preocupe de îndatorirea momentului în care se află și să împlinească lucrarea și îndatorirea prezentă. Când vine cealaltă lucrare, aceasta devine îndatorirea aceluia moment; râvna și hotărârea se adună asupra ei, iar împlinirea celei dintâi ajută la împlinirea celei de-a doua. Acest înțeles apare des în Coran.

Cât despre urmările de mai târziu, Allah îi îndrumă pe cei care lucrează să le aibă în vedere, pentru ca râvna lor să se întărească în lucrarea care aduce folos și bine. Acest lucru se regăsește în feluritele încurajări venite de la Allah către faptele bune și în avertizările împotriva faptelor rele, prin pomenirea pedepselor și a roadelor lor vrednice de osândă.

Înțelege, așadar, deosebirea dintre a-ți îndrepta privirea către o altă lucrare, al cărei timp nu a venit încă, și a privi către răsplata lucrării prezente. De fiecare dată când râvna omului pentru aceasta slăbește, iar el cugetă la binele care decurge din ea, își înnoiește vigoarea, capătă putere pentru ea, iar greutatea ei i se ușurează. După cum a spus Allah Preaînaltul:

﴿وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْمُونُ فَإِنَّهُمْ يَأْمُونُ كَمَا تَأْمُونُ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ﴾

„Nu slăbiți în urmărirea acelor oameni. Dacă voi suferiți, și ei suferă așa cum suferiți voi; însă voi nădăjduiți de la Allah ceea ce ei nu nădăjduiesc.” (an-Nisā’, 4:104)

În privința binefacerilor pe care Allah i le-a dăruit robului, El îl îndrumă să privească la contrariul lor, pentru a le cunoaște valoarea și a-I fi mai recunoscător. Acest lucru apare des în Coran. El le amintește robilor binefacerea religiei și a Islamului și binefacerile care decurg din ea. De pildă, spune:

﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا﴾

„Allah le-a făcut o mare binefacere credincioșilor, trimițând printre ei un trimis...” (Āl ‘Imrān, 3:164)

Până la cuvintele Sale:

﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾

„Deși mai înainte se aflau într-o rătăcire vădită.” (Āl ‘Imrān, 3:164)

﴿وَإِذْ كُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾

„Amintiți-vă binefacerea lui Allah față de voi: erați dușmani, iar El v-a unit inimile și, prin binefacerea Sa, ați devenit frați. Erați pe marginea unei prăpăstii de Foc, iar El v-a salvat din ea. Astfel vă lămurește Allah semnele Sale, pentru ca voi să vă călăuziți.” (Āl ‘Imrān, 3:103)

Adică [să vă călăuziți] spre mai multă recunoștință pentru binefacerile lui Allah. Și cuvintele Sale:

﴿وَإِذْ كُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

„Amintiți-vă când erați puțini și slabi pe pământ și vă temeaiți că oamenii vă vor răpi. El v-a adăpostit, v-a întărit cu ajutorul Său și v-a înzestrat cu cele bune, pentru ca voi să fiți recunoscători.” (al-Anfāl, 8:26)

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾

„Spune: «Ce credeți? Dacă Allah ar face ca noaptea să dureze peste voi neîncetat până în Ziua Învierii...»” (al-Qașāș, 28:71)

Și continuarea versetelor. El le amintește astfel să privească la contrariul binefacerilor și al binelui de care au parte, pentru a cunoaște valoarea stării în care se află.

La aceasta a îndrumat și Profetul ﷺ, spunând: „Priviți la cei care sunt mai prejos de voi și nu priviți la cei care sunt mai presus de voi: astfel este mai potrivit să nu desconsiderați binefacerea lui Allah față de voi.”¹³

Și cuvintele Celui Preaînalt:

¹³ Nota ediției arabe, p. 113: relatat de Muslim, de la Abū Hurayrah, 8/213, potrivit trimiterii tipărite în sursă.

﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ﴾

„Amintiți-vă, așadar, binefacerile lui Allah, pentru ca voi să izbândiți.” (al-A‘rāf, 7:69)

﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ﴾

„Nu te-a găsit orfan și te-a adăpostit? Te-a găsit fără călăuzire și te-a călăuzit. Te-a găsit nevoiaș și te-a îmbogățit.” (aḍ-Ḍuḥā, 93:6–8)

Și până la sfârșitul surei.

Principiul 42. Dreptul care Îi aparține numai lui Allah, dreptul Trimisului și dreptul menționat pentru amândoi

القاعدة الثانية والأربعون: في أن الله قد ميز في كتابه بين حقه الخاص وحق رسوله الخاص والحق المشترك

Sursa arabă: pp. 114–115.

Allah a făcut în Cartea Sa deosebire între dreptul care Îi aparține numai Lui, dreptul aparte al Trimisului Său și dreptul menționat pentru amândoi.

Drepturile sunt de trei feluri. Un drept Îi aparține numai lui Allah și nimănui altcuiva: adorarea numai a Lui, fără niciun asociat, prin toate formele de adorare. Un drept aparte îi revine Trimisului Său ﷺ: sprijinirea și cinstirea lui, împlinirea dreptului care i se cuvine și urmarea exemplului său. Iar un drept este menționat pentru amândoi: credința în Allah și în Trimisul Său, ascultarea de Allah și de Trimisul Său și iubirea față de Allah și de Trimisul Său.

Allah a pomenit aceste trei feluri de drepturi în multe versete din Coran. Dreptul Său se arată în orice verset care poruncește adorarea Lui și consacrarea sinceră a faptelor numai Lui sau îndeamnă la acestea. Asemenea versete sunt nenumărate. Allah le-a reunit în cuvintele Sale:

﴿لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾

„Ca să credeți în Allah și în Trimisul Său.” (al-Faṭḥ, 48:9)

Acesta este dreptul menționat pentru amândoi.

﴿وَتُعْزِرُوهُ وَتُقْرَوُهُ﴾

„Să-l sprijiniți și să-l cinstiți.” (al-Faṭḥ, 48:9)

Acesta îi revine în mod aparte Trimisului.

﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾

„Și să-L slăviți dimineața și seara.” (al-Faṭḥ, 48:9)

Acest drept Îi aparține numai lui Allah. Tot astfel, cuvintele Sale:

﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾

„Ascultați de Allah și ascultați de Trimis.” (an-Nisā', 4:59)

Acest lucru apare în multe versete. La fel:

﴿آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾

„Credeți în Allah și în Trimisul Său.” (an-Nisā', 4:136)

﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ﴾

„Ei sunt mai datori să caute mulțumirea lui Allah și a Trimisului Său.” (at-Tawbah, 9:62)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ﴾

„Allah ne va dăruia din harul Său, și Trimisul Său [ne va dăruia].” (at-Tawbah, 9:59)

Acesta este menționat pentru amândoi.

﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾

„Noi numai către Allah ne îndreptăm dorința.” (at-Tawbah, 9:59)

Acesta Îi aparține numai lui Allah Preaînaltul.

Robul trebuie însă să înțeleagă limpede că dreptul menționat pentru amândoi nu înseamnă că tot ceea ce Îi revine lui Allah în această privință îi revine în același fel și Trimisului Său.

Dimpotrivă, iubirea față de Allah, credința în El și ascultarea de El trebuie neapărat să fie însoțite de adorarea Lui, de preamărirea Lui și de smerirea înaintea Lui.

Ceea ce, dintre acestea, se referă la Trimis înseamnă iubire pentru Allah și ascultare, deoarece cine ascultă de Trimis ascultă de Allah. Mai mult, dreptul Trimisului asupra comunității sale face parte din dreptul lui Allah Preaînaltul. Credinciosul îl împlinește supunându-se poruncii lui Allah și slujindu-I, împlinind totodată dreptul Trimisului Său și ascultând de el.

Este numit „dreptul Trimisului” fiindcă se referă la el. Altfel, tot ceea ce Allah a poruncit și la care a îndemnat — împlinirea drepturilor Sale și ale Trimisului Său, ale părinților, ale rudelor și ale celorlalți — face parte din dreptul lui Allah Preaînaltul. Robul le împlinește supunându-se poruncii lui Allah și adorându-L, împlinind totodată dreptul celui căruia i se cuvine și făcându-i bine. Excepția este Trimisul: în această privință, întreaga binefacere pornește de la el către comunitatea sa, căci niciun bine nu a ajuns la ea decât prin el. Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace.

Principiul 43. Chibzuință când urmările sunt de temut și grabă către binele care poate fi pierdut

القاعدة الثالثة والأربعون: يأمر الله بالتثبت وعدم العجلة في الأمور التي يخشى من عواقبها ويأمر ويحث على المبادرة على أمور الخير التي يخشى فواتها

Sursa arabă: pp. 116–117.

Allah poruncește verificarea temeinică și evitarea grabei în treburile ale căror urmări sunt de temut. În schimb, poruncește și îndeamnă la grăbirea către faptele bune al căror prilej se poate pierde.

Acest principiu apare des în Coran. Despre primul fel, Allah Preaînaltul a spus:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Când porniți pe calea lui Allah, cercetați cu luare-aminte.”
(an-Nisā', 4:94)

Într-o altă lectură: „Verificați temeinic” — fa-tathabbatū. Și continuarea versetului. Allah Preaînaltul a spus:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Dacă un nelegiuit vă aduce o veste, cercetați-o, ca să nu loviți niște oameni din neștiință.” (al-Hujurāt, 49:6)

Allah i-a muștrat pe cei care se grăbesc să răspândească vești a căror divulgare poate avea urmări de temut. El a spus:

﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلَّهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾

„Când le vine o veste despre siguranță sau teamă, o răspândesc. Dacă ar încredința-o Trimisului și celor dintre ei care conduc treburile, cei capabili să-i deslușească înțelesul ar cunoaște-o.” (an-Nisā', 4:83)

Și continuarea versetului. Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعَلَمِهِ﴾

„Dimpotrivă, au socotit mincinos ceea ce nu au cuprins prin cunoașterea lor.” (Yūnus, 10:39)

De aceeași categorie țin porunca sfătuirii în treburi, luarea măsurilor de precauție și faptul că omul nu trebuie să spună ceea ce nu cunoaște. Despre acestea există multe versete.

Cât despre al doilea fel, El spune:

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾

„Grăbiți-vă către o iertare de la Domnul vostru și către un Paradis larg cât cerurile și pământul.” (Āl ‘Imrān, 3:133)

Și versetele care urmează.

﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾

„Întreceți-vă în fapte bune.” (al-Baqarah, 2:148)

﴿أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾

„Aceștia se grăbesc către faptele bune și sunt cei dintâi în ele.” (al-Mu‘minūn, 23:61)

﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾

„Iar cei dintâi [în bine] vor fi cei dintâi.” (al-Wāqī‘ah, 56:10)

Adică aceia care se grăbesc în viața aceasta către faptele bune vor fi cei dintâi în viața de apoi către grădini și onoruri. Versetele cu acest înțeles sunt foarte numeroase.

Această îndrumare dată de Allah robilor Săi este desăvârșirea însăși: să fie chibzuiți și hotărâți, fără să piardă prilejurile binelui, dar să verifice temeinic, temându-se să nu ajungă la lucruri neplăcute și vătămătoare. Și cine judecă mai bine decât Allah pentru un neam care are certitudine?

Principiul 44. Amintirea binelui pierdut și a răului care urmează oprește înclinarea către ceea ce nu se cuvine

القاعدة الرابعة والأربعون: عند ميلان النفس أو خوف ميلانها إلى ما لا ينبغي يذكرها الله ما يفوتها من الخير وما يحصل لها من الضرر

Sursa arabă: p. 118.

Când sufletul înclină — sau există teama că ar putea înclina — către ceea ce nu se cuvine, Allah îi amintește binele pe care îl pierde și vătămarea care ar decurge din aceasta.

Acest lucru apare des în Coran și se numără printre cele mai folositoare mijloace de dobândire a statorniciei pe calea dreaptă. Simpla poruncă sau interdicție nu le este de ajuns celor mai mulți oameni pentru a se opri de la ceea ce nu se cuvine. Ea trebuie însoțită de amintirea lucrurilor iubite pe care le-ar pierde, cu mult mai însemnate decât lucrul iubit către care înclină sufletul, dar pe care Allah îl urăște, și de amintirea răului neplăcut care rezultă din acesta. De pildă, Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾

„Averile și copiii voștri sunt numai o încercare.” (at-Taghābun, 64:15)

Când a pomenit încercarea averilor și a copiilor, care i-a abătut pe cei mai mulți oameni de la calea cea dreaptă, le-a amintit ceea ce pierd dacă sunt amăgiți de ea și ceea ce dobândesc dacă rămân feriți de această încercare:

﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

„Iar la Allah se află o răsplată măreață.” (at-Taghābun, 64:15)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿هَآ أَنتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾

„Iată-vă! Ați luat apărarea lor în viața aceasta. Dar cine le va lua apărarea înaintea lui Allah în Ziua Învierii și cine le va fi ocrotitor?” (an-Nisā', 4:109)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾

„Celui care dorește roadele vieții de apoi îi sporim roadele. Celui care dorește roadele vieții lumești îi dăm din ele, însă în viața de apoi nu are nicio parte.” (ash-Shūrā, 42:20)

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ﴾

„Ce crezi? Dacă i-am lăsa să se bucure ani întregi, iar apoi ar veni asupra lor ceea ce li se făgăduia, la ce le-ar folosi desfătarea de care au avut parte?” (ash-Shu'arā', 26:205–207)

Versetele cu acest înțeles măreț sunt foarte numeroase. Când cititorului îi devin limpezi fundamentul și regula lor, îi este ușor să raporteze fiecare pasaj de acest fel la fundamentul stabilit. Allah știe cel mai bine.

Principiul 45. Îndemnul Creatorului către buna rânduială și îndreptarea lucrurilor

القاعدة الخامسة والأربعون: حث الباري في كتابه على الصلاح والإصلاح

Sursa arabă: pp. 119–120.

Acest principiu se numără printre cele mai cuprinzătoare: aproape întregul Coran intră în cuprinsul lui. Allah a poruncit în mai multe versete buna rânduială și îndreptarea lucrurilor, ṣalāh și iṣlāh, iar în altele i-a lăudat pe cei drepiți și pe cei care îndreaptă.

Ṣalāh înseamnă ca toate treburile să fie drepte și cumpănite, urmărindu-se prin ele țelurile lor vrednice de laudă. Allah a poruncit faptele bune și i-a lăudat pe cei drepiți, căci faptele bune

îndreaptă inimile și credința și aduc buna rânduială a religiei, a vieții lumești și a vieții de apoi. Contrariul lor este stricarea acestor lucruri.

Tot astfel, în mai multe versete sunt lăudați cei care îndreaptă ceea ce oamenii au stricat, cei care îi împacă pe oameni și împăcarea dintre cei aflați în neînțelegere. Allah a spus, în termeni generali, că împăcarea este un bine. A îndrepta treburile stricate înseamnă a te strădui să înlături răul și vătămarea, generală și particulară, pe care acestea le cuprind.

Printre cele mai importante forme ale îndreptării se află strădania de a îmbunătăți starea musulmanilor, atât în religia lor, cât și în viața lumească. După cum a spus Shu'ayb:

﴿إِنْ أُريدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾

„Nu doresc decât îndreptarea, atât cât pot.” (Hūd, 11:88)

Oricine se străduiește pentru un folos religios sau lumesc al musulmanilor este dintre cei care îndreaptă; Allah nu face să izbândească lucrarea celor care strică.

Printre cele mai importante forme se află și strădania pentru împăcarea celor aflați în neînțelegere, după cum Allah a poruncit aceasta în privința vieților, a averilor și a drepturilor dintre soți. Datoria este ca împăcarea să se facă cu dreptate și să fie urmată orice cale care duce la înțelegerea dintre cei aflați în conflict. Urmările împăcării sunt binecuvântare, bine și îndreptare. Allah Preaînaltul le-a poruncit musulmanilor chiar ca, atunci când necredincioșii aflați în război cu ei înclină către pace și împăcare, să primească aceasta, punându-și încrederea în Allah.

Exemplele acestui principiu nu pot fi numărate. Esența lui este strădania pentru desăvârșirea posibilă, potrivit puterii: dobândirea sau întregirea celor folositoare și înlăturarea ori micșorarea relelor și a vătămărilor, fie ele generale sau particulare, fie că se răsfrâng și asupra altora, fie că rămân limitate la cel în cauză. Allah știe cel mai bine.

Principiul 46. Porunca privește atât începerea împlinirii ei, cât și desăvârșirea ei

القاعدة السادسة والأربعون: ما أمر الله به في كتابه إما أن يوجه إلى من لم يدخل فيه فهذا أمر له بالدخول فيه، وإما أن يوجه لمن دخل فيه فهذا أمر له ليصحح ما وجد منه ويسعى في تكميل ما لم يوجد منه

Sursa arabă: p. 121.

Ceea ce Allah a poruncit în Cartea Sa poate fi adresat celui care încă nu a început să împlinească lucrul respectiv: atunci, porunca îi cere să înceapă. Sau poate fi adresat celui care a început deja: atunci, porunca îi cere să îndrepte ceea ce a împlinit și să se străduiască să desăvârșească ceea ce încă îi lipsește.

Acest principiu se aplică tuturor poruncilor coranice, atât fundamentelor, cât și ramificațiilor lor. Cuvintele Celui Preaînalt:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا﴾

„O, voi cărora vi s-a dat Cartea! Credeți în ceea ce am pogorât.” (an-Nisā', 4:47)

Sunt din prima categorie. Iar cuvintele Sale:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Credeți...” (an-Nisā', 4:136)

Sunt din a doua și a treia categorie: El le poruncește lucrurile prin care credința lor se îndreaptă și se desăvârșește, dintre faptele exterioare și lăuntrice, și le poruncește deplina sinceritate în ele, oprindu-i de la ceea ce le strică ori le micșorează.¹⁴

Tot astfel, porunca adresată credincioșilor de a împlini rugăciunea, de a da zakāh și de a posti în Ramadan este o poruncă de a le desăvârși, de a împlini fiecare condiție și fiecare lucru care întregeste acea faptă și o oprire de la tot ceea ce o strică ori o micșorează. La fel, porunca de a-și pune încrederea în Allah, de a se întoarce către El și de a împlini celelalte fapte ale inimii este o poruncă de a le realiza cu adevărat și de a dobândi ceea ce încă lipsește din ele.

Prin acest principiu se înțelege răspunsul la obiecția care se ridică în legătură cu cererea credincioșilor către Domnul lor de a-i călăuzi pe calea dreaptă, deși Allah i-a călăuzit deja la Islam. Răspunsul se află în acest principiu, iar despre cerere nu se poate spune că ar fi „dobândirea a ceea ce este deja dobândit”. Înțelege, așadar, acest fundament măreț și folositor: el îți deschide comori ale cunoașterii și este deosebit de ușor de înțeles și de limpede.

¹⁴ Nota traducătorului: la p. 121, după un titlu care deosebește două situații, textul tipărit spune „din a doua și a treia” (من الثاني والثالث). Formularea este păstrată, fără a presupune existența unei a treia categorii neexplicate în sursă.

Principiul 47. Când contextul este particular, iar hotărârea este generală, Coranul formulează regula generală

القاعدة السابعة والأربعون: إذا كان سياق الآيات في أمور خاصة وأراد الله أن يحكم عليها وذاك الحكم لا يختص بها بل يشملها ويشمل غيرها جاء الله بالحكم العام

Sursa arabă: p. 122.

Când contextul versetelor privește lucruri particulare, iar Allah voiește să le stabilească o hotărâre care nu le privește numai pe ele, ci le cuprinde și pe altele, El aduce o formulare generală a hotărârii.

Acest principiu ține de tainele și de frumusețile neîntrecute ale Coranului și este una dintre cele mai mari dovezi ale temeiniciei și minunatei sale rânduiei. Exemplele sale sunt numeroase. Astfel, după ce Allah i-a menționat pe fățarnici și i-a mustrat, i-a exceptat pe cei dintre ei care se căiesc, spunând:

﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾

„În afară de cei care s-au căit, s-au îndreptat, s-au ținut de Allah și și-au consacrat sincer religia lui Allah: aceștia sunt alături de credincioși.” (an-Nisā', 4:146)

Când a voit să le statornicească răsplata, nu a spus „le va dăruia lor o răsplată măreață”, ci a spus:

﴿وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

„Allah le va dăruia credincioșilor o răsplată măreață.” (an-Nisā', 4:146)

Pentru ca formularea să-i cuprindă pe ei și pe toți ceilalți credincioși și pentru a nu se crede că hotărârea le este rezervată lor.

Iar când a spus:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾

„Cei care nu cred în Allah și în trimișii Săi și vor să facă deosebire între Allah și trimișii Săi...” (an-Nisā', 4:150)

Până la cuvintele Sale:

﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾

„Aceștia sunt cu adevărat necredincioșii. Pentru necredincioși am pregătit o pedeapsă umilitoare.” (an-Nisā', 4:151)

Nu a spus „le-am pregătit lor”, pentru înțelepciunea pe care am amintit-o.

La fel sunt cuvintele Sale:

﴿قُلِ اللَّهُ يُجِيبُكُمْ مِنْهَا﴾

„Spune: «Allah vă izbăvește de aceasta...»” (al-An'ām, 6:64)

Adică de împrejurarea despre care vorbește contextul:

﴿وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ﴾

„Și de orice strâmtorare.” (al-An‘ām, 6:64)

Principiul 48. Cunoașterea de care este legată răsplata privește fapta după săvârșirea ei

القاعدة الثامنة والأربعون: متى علق الله عليه بالأمر بعد وجودها كان المراد بذلك العلم الذي يترتب عليه
الجزاء

Sursa arabă: p. 123.

Când Allah Își leagă cunoașterea de lucruri după ce acestea au ajuns să existe, sensul este cunoașterea de care se leagă răsplata.

În Carte, în Sunnah și prin consens este statornicit faptul că Allah cunoaște toate lucrurile. Cunoașterea Sa cuprinde lumea de sus și lumea de jos, cele exterioare și cele lăuntrice, cele vădite și cele ascunse, trecutul și viitorul. El a cunoscut ceea ce robii aveau să facă înainte ca ei să-și săvârșească faptele.

Au venit însă și versete în care El înștiințează că a legiferat un anumit lucru sau a hotărât un anumit lucru pentru a cunoaște cutare fapt. Sensul este că această cunoaștere este cea de care se leagă răsplata. În schimb, de cunoașterea Sa despre faptele robilor și despre ceea ce vor face înainte ca ei să facă nu se leagă răsplata, căci El răsplătește numai faptele care s-au săvârșit.

Înțelege potrivit acestui fundament versetele care îți apar, precum cuvintele Sale:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيُبْلِغْكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Allah vă va încerca printr-un vânat la care ajung mâinile și sulițele voastre, pentru ca Allah să cunoască cine se teme de El în ascuns.” (al-Mā'idah, 5:94)

Și cuvintele Sale:

﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ﴾

„Nu am rânduit direcția de rugăciune pe care o urmați decât ca să cunoaștem cine îl urmează pe Trimis și cine se întoarce pe urmele sale.” (al-Baqarah, 2:143)

Și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾

„Am pogorât fierul, în care este putere mare și folos pentru oameni, și pentru ca Allah să cunoască cine Îl sprijină pe El și pe trimișii Săi în ascuns.” (al-Ḥadīd, 57:25)

﴿وَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلْيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾

„Allah îi va cunoaște, negreșit, pe cei care cred și îi va cunoaște, negreșit, pe fățarnici.”
(al-‘Ankabūt, 29:11)

Și cuvintele Sale:

﴿لَنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾

„Ca să cunoaștem care dintre cele două grupuri a socotit mai bine cât timp rămăseseră.”
(al-Kahf, 18:12)

Toate acestea și cele asemenea lor se înțeleg potrivit acestui fundament.

Principiul 49. Când Allah oprește un lucru dorit, deschide o cale mai folositoare și mai potrivită

القاعدة التاسعة والأربعون: إذا منع الله عباده المؤمنين شيئاً تتعلق به إرادتهم فتح لهم باباً أنفع لهم منه وأسهل وأولى

Sursa arabă: p. 124.

Când Allah le oprește robilor Săi credincioși ceva către care se îndreaptă dorința lor, El le deschide o cale mai folositoare decât acel lucru, mai ușoară și mai potrivită.

Aceasta ține de bunătatea Sa plină de delicatețe. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ۚ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ﴾

„Nu râvniți la ceea ce Allah le-a dăruit unora dintre voi mai mult decât altora. Bărbații au o parte din ceea ce au agonisit, iar femeile au o parte din ceea ce au agonisit. Cereți-I lui Allah din harul Său.” (an-Nisā’, 4:32)

I-a oprit de la dorința care nu este folositoare și le-a deschis porțile harului și ale binefacerii. Le-a poruncit să-I ceară prin cuvintele lor și prin starea lor.

Când Mūsā, pacea să fie asupra lui, I-a cerut Domnului său să-L vadă, după ce Îi auzise cuvântul, iar Allah nu i-a îngăduit aceasta, El l-a alinat prin binele măreț pe care i-l dăruise, spunând:

﴿يَا مُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلَامِي ۖ فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾

„O, Mūsā! Te-am ales dintre oameni prin mesajele Mele și prin faptul că ți-am vorbit. Ia, așadar, ceea ce ți-am dat și fii dintre cei recunoscători.” (al-A‘rāf, 7:144)

Și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا﴾

„Orice verset abrogăm sau facem să fie uitat, aducem unul mai bun decât el ori asemenea lui.” (al-Baqarah, 2:106)

Și cuvintele Sale:

﴿وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ﴾

„Dacă cei doi se despart, Allah îl va îndestula pe fiecare din belșugul Său.” (an-Nisā', 4:130)

Versetele care cuprind acest înțeles sunt numeroase.

Principiul 50. Semnele Trimisului și cererile încăpățănate ale celor care îl tăgăduiesc

القاعدة الخمسون: آيات الرسول هي التي يبيدها الباري ويبتديها وأما ما أبداها المكذبون له واقترحوه فليست آيات وإنما هي تعنتات وتعجيزات

Sursa arabă: pp. 125–126.

Semnele Trimisului sunt cele pe care Creatorul le arată și le inițiază. Cele pe care cei care îl tăgăduiesc le născocesc și le cer după bunul lor plac nu sunt semne, ci cerințe încăpățănate și încercări de a-l pune în imposibilitate.

Prin aceasta se cunoaște deosebirea dintre asemenea cereri și semnele care sunt argumente și dovezi ale adevărului Trimisului și al celorlalți trimiși, precum și ale adevărului fiecărei înștiințări aduse de Allah. Semnele sunt dovezile și argumentele care, dacă sunt înțelese cum se cuvine, arată în mod necesar adevărul a ceea ce dovedesc și îl fac cert. În acest sens, Allah nu a trimis niciun trimis fără să-i dea semne prin care oamenii să poată crede.

Semnele pe care Allah i le-a dat lui Muhammad ﷺ nu pot fi cuprinse și numărate, atât sunt de numeroase, puternice și limpezi. Laudă lui Allah! După ele, niciun om nu a mai rămas cu vreo scuză. Să se știe, așadar, că semnele precise pe care le cer cei care îl tăgăduiesc nu sunt de acest fel. Ei s-au hotărât deja să rămână în religia lor neadevărată și să nu-l urmeze pe Profet ﷺ. Când el i-a chemat la credință și le-a arătat mărturiile semnelor, au voit să-și justifice starea înaintea celor lipsiți de experiență și de judecată, spunând: „Adu-ne cutare și cutare semn, dacă spui adevărul; dacă nu le aduci, nu te credem.” Nici omul cu cea mai mică urmă de echitate nu ar accepta o asemenea cale. De aceea, Allah Preaînaltul a înștiințat că, și dacă le-ar fi împlinit cererile, tot nu ar fi crezut, fiindcă se hotărâseră să fie mulțumiți de religia lor, cunoscuseră adevărul și îl respinseseră.

Aceasta arată și necunoașterea lor în privința stării prezente și a urmărilor. În privința stării prezente, obiceiul este că aceia care propun și cer asemenea semne nu urmăresc adevărul; dacă ele vin și ei nu cred, pedeapsa îi lovește îndată. În privința urmărilor, ei afirmă cu certitudine, fără nicio ezitare, că, dacă semnele ar veni, ar crede și ar recunoaște adevărul. Aceasta înseamnă

răsturnarea adevărilor și înștiințarea despre altceva decât ceea ce au în inimi. Chiar dacă semnele le-ar veni, nu ar crede decât dacă Allah Preaînaltul ar voi.

Allah a menționat acest fel de purtare a celor care tăgăduiesc în foarte multe versete, precum cuvintele lor:

﴿لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا﴾

„Nu te vom crede până nu vei face să țâșnească pentru noi un izvor din pământ.” (al-Isrā', 17:90)

Și versetele care urmează, precum și cuvintele Sale:

﴿وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا﴾

„Chiar dacă am coborî la ei îngerii, dacă morții le-ar vorbi și dacă am aduna înaintea lor toate lucrurile...” (al-An'ām, 6:111)

Până la sfârșitul versetului.

Mai mult, dacă cercetezi cererile pe care le-au formulat în mod precis, nu le găsești, în realitate, de felul dovezilor. Chiar presupunând că ar fi împlinite, ele ar semăna cu semnele care constrâng [la recunoaștere], alături de care credința nu mai este folositoare și devine vedere directă. Credința folositoare este însă credința în cele nevăzute.

Tot așa cum numai Allah hotărăște între robi în privința religiilor și a drepturilor lor, neexistând altă hotărâre decât a Lui, iar cel care spune „hotărârea ar trebui sau trebuie să fie cutare și cutare” îndrăznește împotriva lui Allah și încalcă cele sfinte și hotărârile Sale, tot astfel și dovezile hotărârilor Sale sunt numai în grija Lui. Cine propune de la sine un anumit lucru pretinde să-I fie părtaș lui Allah în hotărâre și să-L dispute în privința căilor prin care El îi călăuzește și îi îndrumă pe robii Săi:

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ
مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾

„Cine este mai nedrept decât cel care născocеște o minciună despre Allah, spune „Mi s-a revelat”, deși nu i s-a revelat nimic, sau spune „Voi pogorî ceva asemenea cu ceea ce a pogorât Allah”? ” (al-An'ām, 6:93)

Principiul 51. Invocarea lui Allah cuprinde rugăciunea de cerere și rugăciunea de adorare

القاعدة الحادية والخمسون: كل ما ورد في القرآن الأمر بالدعاء والنهي عن دعاء غير الله والثناء على الداعين تناول دعاء المسألة ودعاء العبادة

Sursa arabă: pp. 127–129.

Orice poruncă din Coran de a-L invoca pe Allah, orice interdicție de a invoca pe altcineva în afara Lui și orice laudă adusă celor care Îl invocă se referă atât la rugăciunea de cerere, cât și la rugăciunea de adorare.

Acesta este un principiu folositor, căci cei mai mulți oameni înțeleg din cuvintele du‘ā’ și da‘wah numai rugăciunea de cerere și nu se gândesc că toate actele de adorare intră în cuprinsul invocării. Generalitatea acestui sens este arătată de cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

„Domnul vostru a spus: «Chemați-Mă și vă voi răspunde.»” (Ghāfir, 40:60)

Adică: voi răspunde cererii voastre și voi primi fapta voastră. Apoi Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾

„Cei care, din trufie, refuză să Mă adore vor intra în Gheena umiliți.” (Ghāfir, 40:60)

A numit, așadar, aceasta „adorare”. Cel care face o rugăciune de cerere Îi cere prin cuvinte lucrul dorit. Cel care adoră Îi cere Domnului său, prin starea sa, primirea faptei, răsplata și iertarea păcatelor. Dacă l-ai întreba: „Ce urmărești prin rugăciunea, adorarea, pelerinajul și împlinirea drepturilor lui Allah și ale făpturilor?”, inima credinciosului ar răspunde că urmărește mulțumirea Domnului său, dobândirea răsplății Sale și izbăvirea de pedeapsa Sa.

De aceea, această intenție este o condiție pentru validitatea tuturor faptelor și pentru desăvârșirea lor. Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾

„Chemați-L pe Allah, consacându-I sincer religia.” (Ghāfir, 40:14)

Adică: fiți sinceri față de El atunci când Îi cereți lucrurile de care aveți nevoie și consacrați-I numai Lui faptele de virtute și de ascultare. Uneori, contextul precizează că este vorba despre rugăciunea de cerere, precum în cuvintele:

﴿فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ﴾

„L-a chemat pe Domnul său: «Sunt copleșit. Ajută-mă!»” (al-Qamar, 54:10)

În cuvintele Sale:

﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾

„Când îl atinge pe om o nenorocire, Ne cheamă culcat pe o parte, așezat sau în picioare.”
(Yūnus, 10:12)

Intră rugăciunea de cerere, fiindcă omul stăruie să-L implore, cerând să-i fie înlăturată nenorocirea. Intră și rugăciunea de adorare, deoarece inima sa este atunci plină de nădejde și dorință, desprinsă de orice altceva în afara lui Allah, știind că numai Allah poate înlătura răul. Aceasta este rugăciune de adorare.

Cuvintele Celui Preaînalt:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾

„Chemați-L pe Domnul vostru cu smerenie și în ascuns.” (al-A‘rāf, 7:55)

Cuprind ambele sensuri. După cum rugăciunea de cerere se desăvârșește prin multă smerenie și stăruință, prin arătarea nevoii și a neputinței, prin rostirea în ascuns și prin sinceritate, tot astfel rugăciunea de adorare nu se împlinește și nu se desăvârșește decât prin statornicie în ea, prin smerenie și supunere, prin împlinirea ei în ascuns și prin consacrarea ei numai lui Allah Preaînaltul.

La fel sunt cuvintele Sale despre cei aleși dintre trimiși:

﴿إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا﴾

„Ei se grăbeau către fapte bune și Ne chemau cu nădejde și teamă.” (al-Anbiyā', 21:90)

Nădejdea și teama îi caracterizează când cer și când se roagă, dar îi caracterizează și când adoră și se apropie prin fapte bune și acte de apropiere de Allah.

Și cuvintele Sale:

﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ﴾

„Nu chema alături de Allah o altă divinitate.” (al-Qaṣaṣ, 28:88)

﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾

„Cine cheamă alături de Allah o altă divinitate, fără să aibă vreo dovadă pentru ea...” (al-Mu‘minūn, 23:117)

﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾

„Nu chemați pe nimeni alături de Allah.” (al-Jinn, 72:18)

Acestea cuprind rugăciunea de cerere și rugăciunea de adorare. După cum cel care îi cere altcuiva în afara lui Allah un lucru pe care numai Allah îl poate împlini este asociator și necredincios, tot astfel cel care adoră pe altcineva alături de Allah este asociator și necredincios. La fel sunt cuvintele:

﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

„Nu chema în afara lui Allah ceea ce nu-ți aduce nici folos, nici vătămare. Dacă faci aceasta, vei fi dintre cei nedrepti.” (Yūnus, 10:106)

Ambele sensuri intră în toate aceste formulări.

Și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾

„Ale lui Allah sunt Numele cele mai frumoase; chemați-L prin ele.” (al-A‘rāf, 7:180)

Cuprind rugăciunea de cerere și rugăciunea de adorare. În rugăciunea de cerere, omul îi cere lui Allah Preaînaltul fiecare lucru folosind un Nume potrivit lucrului cerut și care îl implică. Cel care cere îndurarea și iertarea lui Allah Îl cheamă prin Numele ar-Raḥīm și al-Ghafūr, iar cel care cere înzestrare Îl cheamă prin Numele ar-Razzāq, și așa mai departe.

Rugăciunea de adorare înseamnă ca robul să-L adore pe Allah Preaînaltul prin Numele Sale cele mai frumoase. Mai întâi înțelege sensul aceluia Nume nobil, apoi îl păstrează mereu prezent în inimă, iar inima i se umple de el. Numele care arată măreția, slava și grandoarea îi umplu inima de preamărire și cinstire față de Allah Preaînaltul. Numele care arată îndurarea, harul și binefacerea îi umplu inima de dorință pentru harul lui Allah și de nădejde în bunătatea și îndurarea Sa. Numele care arată afecțiunea, iubirea și desăvârșirea îi umplu inima de iubire și afecțiune, de adorarea lui Allah și de întoarcerea către El. Numele care arată întinderea cunoașterii Sale și finețea cunoașterii Sale despre lucruri îl fac pe rob conștient că Allah îl vede și îl îndeamnă la sfială înaintea Lui.

Aceste stări ale inimilor sunt cele mai desăvârșite și mai nobile însușiri pe care inima le poate dobândi și cu care se poate împodobi. Robul trebuie să se deprindă mereu cu ele, până când toate pornirile lui se îndreaptă către ele cu supunere și dorință. Prin aceste fapte ale inimii se desăvârșesc faptele trupului. Îl rugăm pe Allah Preaînaltul să ne umple inimile de cunoașterea Sa, de iubirea Sa și de întoarcerea către El, căci El este Cel mai generos și Cel mai darnic.

Principiul 52. După ce adevărul devine limpede, nu mai rămâne loc pentru opoziție întemeiată

القاعدة الثانية والخمسون: إذا وضع الحق وبان لم يبق للمعارضة العلمية والعملية محل

Sursa arabă: pp. 130–131.

După ce adevărul s-a lămurit și a devenit vădit, nu mai rămâne loc pentru împotrivire în cunoaștere sau în faptă.

Acesta este un principiu al legii revelate, al rațiunii și al firii originare. El apare în Coran și este indicat în numeroase locuri. Se știe că obiecțiile, contestările, suspendarea judecății și consultările își au locul atunci când un lucru cuprinde neclarități ori mai multe posibilități. Atunci i se aplică aceste demersuri, fiindcă ele sunt calea către lămurire și clarificare.

Însă, dacă un lucru nu admite decât un înțeles limpede, iar folosul lui a devenit sigur, disputa și împotrivirea sunt zadarnice. Obiecției celui care se împotrivesc aici nu i se dă atenție, fiindcă el

se aseamăna cu acela care se încapățânează să nege ceea ce este perceput prin simțuri. Allah Preaînaltul a spus:

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾

„Nu este constrângere în religie. Calea dreaptă s-a deosebit limpede de rătăcire.” (al-Baqarah, 2:256)

Adică: dacă acestea s-au deosebit limpede, nu mai rămâne loc pentru constrângere.

Constrângerea privește un lucru al cărui folos este ascuns. Dar un lucru de care s-a arătat limpede că depinde și se leagă foloasele celor două vieți — ce motiv și ce temei de constrângere ar mai exista în privința lui?

Asemănătoare sunt cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾

„Spune: «Adevărul este de la Domnul vostru. Cine voiește să creadă, iar cine voiește să nu creadă.»” (al-Kahf, 18:29)

Adică acest adevăr pentru care s-au ridicat dovezi limpezi ale adevăratei sale naturi: cine voiește să creadă, iar cine voiește să nu creadă.

﴿لِيَلْئِكَ مِنْ هَلَكٍ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مِنْ حَيٍّ عَنْ بَيِّنَةٍ﴾

„Pentru ca acela care pierde să piară în fața unei dovezi limpezi, iar acela care trăiește să trăiască în fața unei dovezi limpezi.” (al-Anfāl, 8:42)

Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾

„Sfătuiește-te cu ei în privința treburilor.” (Āl ‘Imrān, 3:159)

Adică în lucrurile care au nevoie de consultare și în care trebuie cercetat unde se află folosul. Despre lucrul al cărui folos este sigur și al cărui temei s-a arătat, a spus:

﴿فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾

„Când te-ai hotărât, pune-ți încrederea în Allah.” (Āl ‘Imrān, 3:159)

Allah a lămurit acest înțeles cât se poate de limpede prin cuvintele Sale:

﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَمَا تَبَيَّنَ﴾

„Se ceartă cu tine în privința adevărului, după ce acesta a devenit limpede.” (al-Anfāl, 8:6)

Oricine se ceartă în privința adevărului după ce acesta a fost cunoscut sau după ce calea împlinirii sale s-a lămurit greșește atât potrivit legii revelate, cât și potrivit rațiunii.

Și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾

„De ce să nu mâncați din ceea ce a fost pomenit Numele lui Allah asupra sa, când El v-a lămurit ceea ce v-a interzis?” (al-An‘ām, 6:119)

I-a muștră pentru că nu se țineau de mâncarea asupra căreia fusese pomenit Numele lui Allah și a menționat motivul acestei muștrări: Allah Preaînaltul le lămurise robilor Săi tot ceea ce le interzisese. Ceea ce nu a menționat ca fiind interzis este, așadar, în mod limpede permis, fără vreun temei de ezitare.

După ce a menționat versetele care arată obligativitatea credinței, Allah Preaînaltul i-a muștră pe cei care ezită în privința ei după lămurire, spunând:

﴿فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ﴾

„Ce au de nu cred și de nu se prosternă când li se recită Coranul?” (al-Inshiqāq, 84:20–21)

Și, după ce a arătat măreția Coranului și faptul că este cea mai înaltă vorbire și exprimare, a spus:

﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾

„În ce cuvânt vor mai crede după Allah și după versetele Sale?” (al-Jāthiyah, 45:6)

După ce a menționat măreția binefacerilor Sale, văzute și nevăzute, a spus:

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى﴾

„De care dintre binefacerile Domnului tău te îndoiești?” (an-Najm, 53:55)

Și a spus:

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾

„Care dintre binefacerile Domnului vostru le tăgăduiți voi doi?” (ar-Raḥmān, 55:13)

﴿فَإِذَا بَعَدَ الْحَقُّ إِلَّا الضَّلَالُ﴾

„Ce mai este după adevăr, în afară de rătăcire?” (Yūnus, 10:32)

Tot astfel, în numeroase versete El poruncește să se discute cu cei care tăgăduiesc, în felul cel mai bun. Însă, după ce se ajunge la deplina lămurire a adevărului și la înlăturarea tuturor îndoielilor, trece de la discuție la avertizarea cu pedepsele vieții lumești și ale vieții de apoi. Versetele cu acest înțeles măreț sunt foarte numeroase.

Principiul 53. Greutatea îndurată în adorare sporește răsplata, iar ușurarea dăruită de Allah nu o micșorează

القاعدة الثالثة والخمسون: من قواعد القرآن أنه يبين الأجر والثواب على قدر المشقة في طريق العبادة ويبين مع ذلك أن تسهيله لطرق العبادة من مننه وإحسانه وأنها لا تنقص الأجر شيئاً

Sursa arabă: pp. 132–133.

Unul dintre principiile Coranului este că arată răsplata potrivit greutății întâmpinate pe calea adorării. Totodată, arată că înlesnirea de către Allah a căilor adorării este una dintre binefacerile și bunătățile Sale și că ea nu micșorează deloc răsplata.

Acest principiu arată un mare efect al bunătății pline de delicatețe, al binefacerii și al înțelepciunii cuprinzătoare a lui Allah, o mare revărsare a darurilor Sale și faptul că El este Cel mai Milostiv dintre cei milostivi. Allah Preaînaltul a spus:

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Lupta v-a fost prescrisă, deși vă este neplăcută. Se poate să vă displice un lucru care este bun pentru voi și să iubiți un lucru care este rău pentru voi. Allah știe, iar voi nu știți.” (al-Baqarah, 2:216)

Allah Preaînaltul a arătat că a impus robilor această mare formă de adorare datorită folosului ei însemnat și numeroaselor sale roade generale și particulare, chiar dacă le este grea și sufletele lor o găsesc neplăcută, din pricina primejdiilor, a pierderii vieților și a averilor. Însă aceste greutăți nu sunt nimic față de darurile la care duc. Ba chiar ele sunt bine curat și binefacere deplină de la Allah față de robii Săi, căci le-a rânduit forme de adorare care îi duc la trepte la care, fără acestea, nu ar fi ajuns.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنْ تَكُونُوا تَأْلُمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلُمُونَ كَمَا تَأْلُمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ﴾

„Dacă voi suferiți, și ei suferă așa cum suferiți voi, dar voi nădăjduiți de la Allah ceea ce ei nu nădăjduiesc.” (an-Nisā', 4:104)

Și a spus:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ﴾

„Vă vom încerca prin puțină teamă și foamete și prin împruținarea averilor, a vieților și a roadelor.” (al-Baqarah, 2:155)

Până la cuvintele Sale:

﴿وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾

„Dă-le veste bună celor răbdători, care, atunci când îi atinge o nenorocire, spun: «Noi îi aparținem lui Allah și la El ne întoarcem.»” (al-Baqarah, 2:155–156)

Și a spus:

﴿إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

„Celor răbdători li se va da răsplata lor din plin, fără măsură.” (az-Zumar, 39:10)

Cu cât este mai mare greutatea răbdării în împlinirea actelor de ascultare, în părăsirea celor interzise — din pricina puterii dorinței către ele — și în îndurarea nenorocirilor, cu atât răsplata este mai mare și mai îmbelșugată.

Arătând bunătatea Sa în înlesnirea unei forme grele de adorare, Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِذْ يُغَشِّكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾
﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِيَ فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾

„Când vă acoperea cu ațipeala, ca siguranță de la El, și făcea să coboare asupra voastră apă din cer, ca să vă curățească prin ea, să îndepărteze de la voi necurăția șeitanului, să vă întărească inimile și să vă facă pașii statornici. Când Domnul tău le revela îngerilor: «Eu sunt cu voi; întăriți-i pe cei care cred. Voi arunca groază în inimile celor care nu cred.»” (al-Anfāl, 8:11–12)

El a menționat binefacerea Sa față de credincioși prin înlesnirea și rânduirea acestor lucruri, pe care le-a făcut mijloace de ușurare a adorării, de înlăturare a greutății ei și de dobândire a roadelor ei.

Și cuvintele Sale:

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾
﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾

„Cei apropiați lui Allah nu vor avea de ce să se teamă și nu se vor întrista: cei care au crezut și au avut evlavie. Ei au vestea bună în viața lumească și în viața de apoi.” (Yūnus, 10:62–64)

Printre cele mai nobile și mărețe forme ale veștii bune pe care Allah le-a făgăduit-o celor apropiați Lui în viața lumească se află faptul că le înlesnește actele de adorare, le ușurează greutatea faptelor prin care se apropie de El, îi îndrumă către bine și îi păzește de rău prin mijloace ușoare.

Și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ﴿٥٦﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ﴿٥٧﴾ فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَى ﴿٥٨﴾﴾

„Cât despre cel care dăruiește, are evlavie și crede în cea mai frumoasă răsplată, îi vom înlesni calea către ușurință.” (al-Layl, 92:5–7)

Adică îi înlesnește treburile în orice împrejurare. Allah Preaînaltul a spus:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى ﴿٩٧﴾ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ﴿٩٨﴾﴾

„Pe oricine săvârșește o faptă bună, bărbat sau femeie, fiind credincios, îl vom face să trăiască o viață bună.” (an-Nahl, 16:97)

Din viața bună face parte dulceața actelor de ascultare pe care o primesc și faptul că ajung să găsească plăcute greutățile întâmpinate pentru mulțumirea lui Allah Preaînaltul. Toate aceste împrejurări sunt bune pentru credincios. Dacă Allah îi înlesnește calea adorării și i-o ușurează, Îl laudă și Îi mulțumește. Dacă ea îi este grea sufletului, are răbdare, caută răsplata pentru osteneala și greutatea ei și nădăjduiește la o răsplată măreață. Acest înțeles apare în mai multe versete din Coran. Allah știe cel mai bine.

Principiul 54. Negarea unui lucru poate privi lipsa folosului său, deși forma lui există

القاعدة الرابعة والخمسون: كثيراً ما ينفي الله الشيء لانتفاء فائدته وثمرته المقصودة منه وإن كانت صورته موجودة

Sursa arabă: pp. 134–136.

Adesea, Allah neagă un lucru pentru că lipsesc folosul său și rodul urmărit prin el, chiar dacă forma acelui lucru există.

Allah l-a creat pe om și a pus în el auzul, văzul, inima și celelalte puteri pentru ca omul să-L cunoască pe Domnul său și să împlinească drepturile Lui. Acesta este scopul lor. Prin împlinirea lui, puterile omului și omul însuși se desăvârșesc. Dacă însă aceste puteri există, dar le lipsește scopul lor, ele îi pot face omului mai mult rău decât lipsa lor. Ele sunt o dovadă a lui Allah împotriva robilor Săi și o binefacere prin care se împlinesc interesele religiei și ale vieții lumești. Când sunt însoțite de scopul pentru care au fost create, sunt o binefacere deplină; dacă omul le folosește în alt scop decât cel pentru care au fost create, ele devin o dovadă împotriva sa ori o încercare.

De aceea, Allah Preaînaltul a negat adesea aceste trei lucruri în cazul necredincioșilor și al fățarnicilor, precum în cuvintele Sale:

﴿صَمُّكُمْ بُكْمٌ عُمِّي فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢١٧﴾﴾

„Surzi, muți, orbi: ei nu înțeleg.” (al-Baqarah, 2:171)

﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾﴾

„Cei mai mulți dintre ei nu înțeleg.” (al-Mā'idah, 5:103)

﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Dar cei mai mulți dintre ei nu știu.” (al-Anfāl, 8:34)

﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾

„Au inimi cu care nu înțeleg, au ochi cu care nu văd și au urechi cu care nu aud.” (al-A'rāf, 7:179)

El arată că forma acestor puteri există, însă folosul lor lipsește. Și a spus:

﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾

„Nu ochii orbesc, ci inimile din piepturi orbesc.” (al-Hajj, 22:46)

﴿إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾

„Tu nu-i poți face pe morți să audă și nici pe surzi să audă chemarea când se întorc și pleacă.” (an-Naml, 27:80)

Versetele care exprimă acest sens sunt foarte numeroase.

Allah Preaînaltul a spus și:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾

„Cei care nu cred în Allah și în trimișii Săi, vor să facă deosebire între Allah și trimișii Săi și spun: «Credem în unii și nu credem în alții», voind să aleagă o cale între acestea, aceia sunt cu adevărat necredincioșii.” (an-Nisā', 4:150–151)

Necredința le este astfel atribuită din toate punctele de vedere. Ei pretind că au credință în unele Cărți și în unii trimiși, dar nu li se recunoaște intrarea în credință, fiindcă folosul credinței lipsește din ei. L-au tăgăduit pe Trimisul Muhammad ﷺ și pe alți trimiși în care nu au crezut, deși le veniseră dovezi ale credinței mai mari și mai numeroase decât cele pe care se întemeiau pentru a recunoaște misiunea trimișilor în care credeau.

Tot astfel sunt cuvintele Sale:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ﴾

„Printre oameni sunt unii care spun: «Credem în Allah și în Ziua de Apoi», dar ei nu sunt credincioși.” (al-Baqarah, 2:8)

Credința folositoare este cea în care inima și limba sunt în acord și prin care se dobândește tot binele. Fățarnicii spun cu limba ceea ce nu se află în inimile lor; de aceea, credința nu le este recunoscută, fiindcă folosul și rodul ei lipsesc.

De aceasta se apropie și faptul că Creatorul leagă multe îndatoriri și obligații de credință, precum în cuvintele Sale:

﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾

„În Allah să-și pună încrederea credincioșii.” (Āl ‘Imrān, 3:122)

﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

„În Allah puneți-vă încrederea, dacă sunteți credincioși.” (al-Mā'idah, 5:23)

﴿وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ﴾

„Să știți că, din orice pradă dobândiți, o cincime îi aparține lui Allah...” (al-Anfāl, 8:41)

Până la cuvintele Sale:

﴿إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾

„Dacă ați crezut în Allah și în ceea ce am pogorât asupra robului Nostru în Ziua Deosebirii.” (al-Anfāl, 8:41)

Și cuvintele Sale:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾

„Credincioșii sunt aceia ale căror inimi se tem când este pomenit Allah, a căror credință sporește când le sunt recitate versetele Sale și care își pun încrederea în Domnul lor; aceia care împlinesc rugăciunea și cheltuiesc din ceea ce le-am dăruit. Aceia sunt cu adevărat credincioșii.” (al-Anfāl, 8:2–4)

Aceasta fiindcă credința obligatorie presupune împlinirea îndatoririlor și a obligațiilor și ferirea de cele interzise. Dacă omul nu împlinește aceste lucruri, credința sa nu este deplină. Ea se realizează prin împlinirea lor, după cum Allah a spus:

﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾

„Aceia sunt cu adevărat credincioșii.” (al-Anfāl, 8:4)

Tot astfel, cunoașterea legii revelate presupune împlinirea ei și supunerea față de Cărțile lui Allah și față de trimișii Săi. Allah Preaînaltul a spus despre oamenii Cărții care s-au întors de la adevăr:

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Când le-a venit un trimis de la Allah, întărind adevărul a ceea ce aveau, o parte dintre cei cărora li se dăduse Cartea au aruncat Cartea lui Allah în spatele lor, ca și cum nu ar fi știut.” (al-Baqarah, 2:101)

De acest sens se apropie răspunsul lui Mūsā, pacea să fie asupra lui, când fiii lui Isrā'īl i-au spus:

﴿اتَّخَذْنَا هُزُوءًا قَالُوا أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾

„«Ne iei în râs?» El a spus: «Caut adăpost la Allah să nu fiu dintre cei neștiutori.»» (al-Baqarah, 2:67)

Așa cum lipsa cunoașterii se numește neștiință, lipsa împlinirii ei se numește și ea o neștiință condamabilă.

Principiul 55. Robului i se scriu fapta, ceea ce nu a putut duce la capăt și roadele faptei sale

القاعدة الخامسة والخمسون: يكتب للعبد عمله الذي باشره ويكمل له ما شرع فيه وعجز عن تكميله ويكتب له ما نشأ عن عمله

Sursa arabă: pp. 137–138.

Robului i se scrie fapta pe care a săvârșit-o; i se întregește răsplata pentru ceea ce a început, dar nu a mai putut duce la capăt; și i se scrie ceea ce a rezultat din fapta sa.

Aceste trei lucruri sunt menționate în Coran. Primul este arătat în numeroasele texte explicite în care faptele le sunt atribuite robilor, precum în cuvintele Sale:

﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

„Pentru ceea ce făceați.” (al-Mā'idah, 5:105)

﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾

„Lui îi revine ceea ce a agonisit.” (al-Baqarah, 2:286)

﴿لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾

„Mie îmi revine fapta mea, iar vouă fapta voastră.” (Yūnus, 10:41)

Și în alte cuvinte asemenea acestora.

Cât despre faptele pe care robul le începe, dar nu le duce la capăt, Allah a arătat hotărârea lor în cuvintele Sale:

﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾

„Cine pleacă din casa sa, emigrând către Allah și Trimisul Său, iar apoi îl ajunge moartea, își are răsplata la Allah.” (an-Nisā', 4:100)

Acesta a pornit să emigreze, dar a murit înainte să-și încheie fapta. La fel, oricine începe o faptă bună, apoi nu o poate desăvârși din cauza morții, a unei neputințe trupești ori materiale, a unui impediment interior ori exterior, are răsplata sa statornicită și deplină, dacă intenționa să o ducă la capăt în lipsa acelui impediment. Faptele se judecă după intenții.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾

„Pe cei care se străduiesc pentru Noi îi vom călăuzi, negreșit, pe căile Noastre.” (al-‘Ankabūt, 29:69)

Oricine se străduiește să facă bine este călăuzit de Allah pe căile care duc la el, fie că își desăvârșește acea faptă, fie că îl împiedică un obstacol.

Iar despre urmările faptelor robului, Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا﴾

„Noi îi înviem pe morți și scriem ceea ce au trimis înainte.” (Yā-Sīn, 36:12)

Adică faptele pe care le-au săvârșit. Și cuvintele Sale:

﴿وَأَثَارَهُمْ﴾

„Și urmele lor.” (Yā-Sīn, 36:12)

Adică roadele faptelor, bune ori rele. Iar despre cei care se străduiesc pe calea Sa, Allah a spus:

﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نِيلاً إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾

„Aceasta fiindcă nu-i atinge sete, osteneală ori foame pe calea lui Allah, nu calcă într-un loc care să-i înfurie pe necredincioși și nu dobâdesc vreun câștig asupra unui dușman fără să li se scrie, pentru aceasta, o faptă bună. Allah nu lasă să se piardă răsplata celor care fac bine.” (at-Tawbah, 9:120)

Toate acestea sunt urmări ale faptelor lor. Apoi, El a menționat faptele pe care le săvârșesc ei înșiși, spunând:

﴿وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾

„Și nu fac nicio cheltuială, mică ori mare...” (at-Tawbah, 9:121)

Faptele care sunt urmări ale propriei lucrări sunt de două feluri. Primul: urmarea se produce fără ca omul să fi urmărit-o. De pildă, un om săvârșește fapte bune și drepte, iar altcineva îl ia drept exemplu în acel bine: aceasta este una dintre urmările faptei sale. La fel, cineva se căsătorește fără să fi avut intenția de a dobândi copii drepti, iar Allah îi dă copii drepti: el se folosește de ei și de rugăciunile lor.

Al doilea fel, care este mai nobil decât primul: urmarea este intenționată. De pildă, cineva transmite o cunoaștere folositoare. Însăși predarea și împlinirea ei sunt printre cele mai nobile fapte; apoi, cunoașterea și binele care rezultă din aceasta sunt urmări ale faptei sale. La fel, cine face bine pentru ca oamenii să-l urmeze ori se căsătorește pentru a avea urmași drepti și își dobândește scopul: acestea sunt urmări ale faptei sale. Tot astfel, cine cultivă o cultură, sădește un pom ori practică un meșteșug folositor oamenilor în religia și în viața lor lumească, urmărind prin aceasta să le aducă folos, are scris, între urmările faptei sale, tot folosul religios și lumesc

care se naște din ea, chiar dacă pentru munca sa primește de la altcineva plată ori o altă compensație. Allah face ca, printr-o singură săgeată, trei oameni să intre în Paradis: cel care o face, cel care o trage și cel care i-o înmânează arcașului.

Principiul 56. Împărțirea îndatoririlor slujește binele comun al musulmanilor

القاعدة السادسة والخمسون: يرشد القرآن المسلمين إلى قيام جميع مصالحهم وأنه إذا لم يمكن حصولها من الجميع فليشتغل بكل مصلحة من مصالحهم من يقوم بها ويوفر وقته عليها لتقوم مصالحهم وتكون وجهتهم جميعاً واحدة

Sursa arabă: pp. 139–140.

Coranul îi îndrumă pe musulmani să se îngrijească de toate cele de folos lor. Dacă acestea nu pot fi împlinite de toți laolaltă, fiecare lucrare folositoare trebuie preluată de cei care o pot împlini și care își dedică timpul ei, astfel încât toate nevoile lor să fie împlinite, iar ținta lor să fie una singură.

Acesta este unul dintre principiile mărețe și ține de cârmuirea potrivit legii revelate. Sunt multe lucruri de folos general și cuprinzător de care nu se pot ocupa toți oamenii deodată, dar care nici nu pot fi lăsate neîmplinite. Calea prin care se înfăptuiesc este aceea către care Allah i-a îndrumat pe robii Săi. El a spus despre jihād, care se numără printre cele mai mari lucruri de folos religiei, și despre cunoaștere:

﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾

„Nu se cuvine ca toți credincioșii să pornească [la luptă] deodată. De ce să nu pornească din fiecare grup al lor o parte, pentru ca [cei rămași] să dobândească înțelegerea religiei și să-și prevină poporul când se întoarce la ei, poate că se vor feri?” (at-Tawbah, 9:122)

A poruncit ca de jihād să se ocupe un grup suficient, iar de cunoaștere un alt grup. Cei care s-au ocupat de jihād recuperează, la întoarcere, cunoașterea pe care au pierdut-o.

Allah Preaînaltul a spus și:

﴿وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾

„Să fie dintre voi un grup care cheamă la bine, poruncește ceea ce este drept și oprește ceea ce este condamnabil.” (Āl ‘Imrān, 3:104)

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى﴾

„Ajutați-vă unii pe alții în virtute și în evlavie.” (al-Mā'idah, 5:2)

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾

„Temeți-vă de Allah cât puteți.” (at-Taghābun, 64:16)

﴿وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾

„Treburile lor se hotărăsc prin consultare între ei.” (ash-Shūrā, 42:38)

Și alte versete arată acest fundament măreț și acest principiu folositor.

Dacă fiecare se îngrijește de o lucrare folositoare, se împlinesc toate cele de folos comunității. Fiecăruia i se poruncește să aibă în vedere binele general și să-și îndrepte toate faptele către el. Dacă musulmanilor li s-ar înlesni urmarea acestei căi, stările lor s-ar îndrepta, treburile lor s-ar rânduî bine și multe rele s-ar îndepărta de la ei. La Allah căutăm ajutor.

Principiul 57. Cum se deduc unicitatea lui Allah și învățăturile înalte din crearea lumii

القاعدة السابعة والخمسون: في كيفية الاستدلال بخلق السماوات والأرض وما فيها على التوحيد والمطالب العالية

Sursa arabă: pp. 141–142.

Acest principiu privește felul în care crearea cerurilor, a pământului și a celor aflate în ele este folosită ca dovadă pentru unicitatea lui Allah și pentru învățăturile înalte.

Allah i-a chemat pe robii Săi să reflecteze la aceste fapte în numeroase versete. I-a lăudat pe cei care reflectează asupra lor și a arătat că ele cuprind semne și învățăminte. Se cuvine, așadar, să urmărim calea care duce la scop în felul cel mai ușor și mai limpede.

Pe scurt, când reflectăm la acest univers măreț, înțelegem că el nu a apărut fără ceva care să-l aducă la existență și nici nu s-a adus singur la existență. Acesta este un lucru de la sine înțeles. Astfel, suntem convinși că Acela care l-a adus la existență este Cel Dintâi, înaintea Căruia nu este nimic, Cel cu putere deplină, cu stăpânire măreață și cu o cunoaștere cuprinzătoare. Înțelegem și că readucerea oamenilor la existență, în a doua creare, pentru răsplătire, este mult mai ușoară decât aceasta:

﴿لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ﴾

„Crearea cerurilor și a pământului este mai măreață decât crearea oamenilor.” (Ghāfir, 40:57)

Prin aceasta Îl cunoaștem ca fiind Cel Viu, Cel care există prin Sine și le susține pe toate, al-Ḥayy, al-Qayyūm.

Când privim temeinicia, precizia, frumusețea și minunata întocmire a fapturilor, cunoaștem prin acestea desăvârșirea înțelepciunii lui Allah, frumusețea creației Sale și întinderea cunoașterii Sale.

Când vedem nenumăratele foloase și lucruri de trebuință din ele, atât cele fără de care nu putem trăi, cât și cele care desăvârșesc viața, cunoaștem că Allah are o îndurare cuprinzătoare și un har mareț, că este binevoitor, binefăcător, darnic și dătător de binefaceri.

Când vedem însușirile particulare prin care fiecare lucru se deosebește de celelalte, acestea ne arată voința lui Allah și faptul că voia Sa se împlinește.

Din toate acestea înțelegem că numai Cel care are aceste însușiri și această măreție merită să fie adorat. El este Cel Iubit și Cel Vrednic de laudă, Stăpânul măreției și al cinstirii, Cel cu atribute mărețe. Numai spre El trebuie să se îndrepte dorința și teama; numai Lui trebuie să-I fie consacrată rugăciunea, nu fapturilor supuse stăpânirii Sale, care au nevoie de Allah în toate treburile lor.

Apoi, când privim fapăturile din perspectiva faptului că toate au fost create spre folosul nostru și ne-au fost puse la îndemână și că Allah l-a făcut pe om capabil să extragă felurite foloase din elementele, materiile și forțele lor, înțelegem că invențiile noi din vremurile din urmă fac parte dintre foloasele pe care Allah le-a creat pentru fiii lui Ādam în ele. Prin urmare, folosim toate căile de care suntem în stare pentru a scoate din ele, potrivit puterii noastre, ceea ce ne îndreaptă viața. Nu ne lăsăm pradă lenei și trândăviei, nu socotim cunoașterea acestor lucruri slabă ori lipsită de însemnătate și nu le respingem ca „științe neadevărate” sub pretextul că necredincioșii ne-au luat-o înaintea și ne-au întrecut în ele. Toate intră, așa cum Allah ne-a arătat, în faptul că El ne-a pus universul la îndemână și că îl învață pe om ceea ce acesta nu știa.

Principiul 58. Virtuțile profeților și ale celor aleși se arată prin împrejurări și prin contrast

القاعدة الثامنة والخمسون: إذا أراد الله إظهار أنبيائه وأصفياه بالصفات الكاملة أراهم نقصها في غيرهم من المستعدين للكمال

Sursa arabă: pp. 143–145.

Când Allah voiește să arate desăvârșitele însușiri ale profeților Săi și ale celor aleși de El, le arată lipsa acelor însușiri la alții care ar fi în stare să le dobândească.

Aceasta apare în numeroase întâmplări din Coran. De pildă, când Allah a voit să arate noblețea lui Ādam față de îngeri în privința cunoașterii, l-a învățat numele tuturor lucrurilor. Apoi i-a încercat pe îngeri, iar ei nu au putut să le cunoască. Atunci Ādam i-a înștiințat despre ele, iar ei s-au plecat înaintea cunoașterii lui și i-au recunoscut virtutea și noblețea.

Când Allah Preaînaltul a voit să arate noblețea lui Yūsuf în privința întinderii cunoașterii și a tâlcuirii viselor, i-a arătat regelui acel vis. Regele l-a înfățișat tuturor celor pe care îi avea în preajmă dintre oamenii cunoașterii și ai priceperii, dar ei nu au putut să-i afle înțelesul. Apoi Yūsuf l-a tâlcuit în acel chip minunat, prin care i s-au arătat virtutea și noblețea și prin care oamenii l-au cinstit într-un fel ce nu poate fi descris.

Când Faraon s-a împotrivit semnelor cu care fusese trimis Mūsā și a pretins că va aduce o vrăjitorie care să-l învingă, i-a strâns pe toți vrăjitorii iscușiți din întregul regat. Oamenii s-au adunat în ziua lor de sărbătoare, iar vrăjitorii și-au aruncat toiegele și funiile în fața acelei mari adunări. Le-au arătat oamenilor minuni de vrăjitorie:

﴿سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ﴾

„Au vrăjit ochii oamenilor, i-au înspăimântat și au adus o vrăjitorie mare.” (al-A‘rāf, 7:116)

Atunci Mūsā și-a aruncat toiagul, iar acesta a început să înghită toate funiile și toiegele lor, în văzul oamenilor. Astfel s-a arătat acel semn măreț, iar cei care cunoșteau meșteșugul au fost primii care i s-au supus, atât în exterior, cât și înlăuntrul lor.

Când oamenii de pe pământ au dat înapoi de la sprijinirea Profetului ﷺ, iar toți dușmanii săi s-au unit împotriva lui și au urzit marea lor uneltire ca să-l doboare, Allah l-a sprijinit prin acel ajutor minunat. A-l ajuta pe cel singur, înconjurat de dușmanul său plin de furie și puternic în uneltire, care și-a adunat toate mijloacele ca să-l lovească năprasnic și să-i aducă cea mai mare nenorocire, a-l izbăvi și a-i deschide o ieșire din acea situație este unul dintre cele mai mărețe feluri de ajutor. Allah a amintit această împrejurare muștrându-i pe oamenii de pe pământ:

﴿إِلَّا تَتَصَرَّوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾

„Dacă voi nu-l ajutați, Allah l-a ajutat când cei care nu credeau l-au alungat, iar el era unul dintre cei doi. Când se aflau în peșteră, el îi spunea însoțitorului său: «Nu te întrista! Allah este cu noi.»” (at-Tawbah, 9:40)

Până la cuvintele Sale:

﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا﴾

„Allah a pogorât asupra lui liniștea Sa și l-a întărit cu oștiri pe care voi nu le-ați văzut.” (at-Tawbah, 9:40)

De acest fel de ajutor se apropie și ajutorul dat lui în ziua de Ḥunayn. Numărul lor mare îi impresionase pe oameni, dar nu le-a folosit la nimic. Pământul, oricât de întins, li s-a părut strâmt, iar apoi s-au întors și au fugit. Profetul ﷺ a rămas statornic, iar Allah a pogorât asupra lui liniștea și ajutorul Său în acea împrejurare grea. Ajutorul acela a avut, astfel, o însemnătate atât de mare, încât nu poate fi descrisă.

Tot astfel sunt încercările prin care Allah arată că au trecut profeții Săi și cei aleși de El. Când lovitura și greutatea au devenit puternice, iar deznădejdea era aproape să pună stăpânire pe suflete, Allah a pogorât izbăvirea și ajutorul Său. Astfel, acestea au un loc aparte în inimi, iar robii cunosc bunătatea plină de delicatețe a Celui care cunoaște toate cele nevăzute.

De acest sens se apropie și pogorârea ploii asupra robilor după ce aceștia își pierduseră nădejdea. Urmările îndurării lui Allah și bucuria pentru harul Său umplu atunci inimile de laudă, recunoștință și preamărire față de Creatorul Preaînalt.

Tot astfel, El le amintește binefacerile Sale îndreptându-le privirile către opusul lor, precum în cuvintele Sale:

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَمَّ عَلَى قُلُوبِكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾

„Spune: «Vedeți voi: dacă Allah v-ar lua auzul și văzul și v-ar pecetlui inimile, ce divinitate în afară de Allah vi le-ar putea aduce înapoi?»” (al-An‘ām, 6:46)

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾

„Spune: «Vedeți voi: dacă Allah ar face ca noaptea să dăinuie asupra voastră până în Ziua Învierii...»” (al-Qaṣaṣ, 28:71)

Și în versetele care urmează.

Un exemplu strălucit al acestui sens este împlinirea lui Ya‘qūb și a fiilor săi. Când criza i-a apăsător puternic și au intrat la Yūsuf, au spus:

﴿يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ﴾

„O, demnitarule! Pe noi și pe familiile noastre ne-a atins necazul.” (Yūsuf, 12:88)

Iar la scurtă vreme după aceea, el a spus:

﴿ادْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ﴾

„Intrați în Egipt, cu voia lui Allah, în siguranță.” (Yūsuf, 12:99)

Au intrat în acea binefacere îmbelșugată, într-o viață îndestulată, într-o cinste trainică și într-o mare demnitate. Binecuvântat este Cel a Cărui bunătate plină de delicatețe nu poate fi cuprinsă de robi și al Cărui bine fin este înțeles de puțini!

Se potrivește cu această bunătate a Creatorului și faptul că, în mijlocul nenorocirilor, Allah le amintește robilor Săi binefacerile care le stau alături, pentru ca sufletele să nu se lase pradă nerăbdării. Când compari nenorocirile cu binefacerile, nenorocirile devin mai ușoare pentru suflet și povara lor este mai lesne de dus. Astfel, când credincioșii au fost loviți la Uḥud, Allah le-a amintit ceea ce îi lovise pe asociatori la Badr, spunând:

﴿أَوَلَمَّْا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا﴾

„Oare, când v-a lovit o nenorocire, deși voi le pricinuiserăți [dușmanilor] una de două ori mai mare...” (Āl ‘Imrān, 3:165)

Și a așezat, în mijlocul relatării despre Uḥud, acest verset:

﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

„Allah v-a ajutat la Badr când erați slabi. Temeți-vă, așadar, de Allah, ca să fiți recunoscători.” (Āl ‘Imrān, 3:123)

El le dă robilor Săi vestea bună a ieșirii din nenorociri chiar atunci când acestea se abat asupra lor, pentru ca nădejdea să ușureze încercarea coborâtă asupra lor. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾

„I-am revelat: «Îi vei înștiința despre această faptă a lor, fără ca ei să-și dea seama.»”
(Yūsuf, 12:15)

La fel este și visul lui Yūsuf: când Ya'qūb și-l amintea, aștepta izbăvirea, iar adierea nădejdi îi atingea inima. De aceea a spus:

﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ﴾

„Fiii mei! Mergeți și căutați vești despre Yūsuf și fratele său și nu deznădăjduiți de ușurarea de la Allah.” (Yūsuf, 12:87)

Tot astfel sunt cuvintele Celui Preaînalt către mama lui Mūsā:

﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾

„I-am revelat mamei lui Mūsā: «Alăptează-l. Când te temi pentru el, aruncă-l în apă și nu te teme, nici nu te întrista! Noi ți-l vom înapoia și îl vom face unul dintre trimiși.»” (al-Qaṣaṣ, 28:7)

Mai însemnat decât toate acestea este că Allah le-a făgăduit trimișilor Săi ajutorul și ducerea la împlinire a misiunii. Astfel le-a ușurat greutățile și lucrurile neplăcute, iar ei le-au întâmpinat cu inimi liniștite și piepturi deschise. Bunătatea plină de delicatețe a Creatorului întrece ceea ce poate trece prin minte ori poate cuprinde închipuirea.

Principiul 59. Coranul călăuzește spre ceea ce este mai drept în toate domeniile

القاعدة التاسعة والخمسون: إن هذا القرآن يهدي للتي هي أقوم

Sursa arabă: pp. 146–147.

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

„Acest Coran călăuzește spre ceea ce este mai drept.” (al-Isrā', 17:9)

Cât de măreț este acest principiu și acest fundament, pe care Allah l-a formulat explicit! I-a dat un sens general, fără să-l restrângă la o anumită împrejurare. Orice stare care este mai dreaptă în privința credințelor, a purtării, a faptelor, a cârmuirii lucrurilor mari și mici, a meșteșugurilor și a lucrărilor religioase ori lumești este arătată și îndrumată de Coran, care o poruncește și îndeamnă la ea.

Aqwaam înseamnă mai desăvârșit, mai potrivit și mai temeinic întocmit, mai puternic în a statornici și a îndrepta.

În privința credințelor, învățăturile de credință ale Coranului sunt cele folositoare, care îndreaptă inimile, le hrănesc și le desăvârșesc. Ele umplu inimile de iubire față de Allah, de preamărire a Lui, de adorare și de întoarcere către El. Pentru acest scop a adus Allah faptele la existență.

În privința purtării la care cheamă, Coranul îndeamnă la însușirea oricărei trăsături frumoase: răbdarea, îngăduința, iertarea, buna purtare, bunele maniere și toate virtuțile nobile. Îndeamnă la ele pe orice cale și îndrumă către ele prin toate mijloacele.

În privința faptelor religioase spre care călăuzește, ele sunt cele mai bune fapte, prin care drepturile lui Allah și ale robilor sunt împlinite în modul cel mai desăvârșit, mai nobil, mai ușor și mai direct către scop.

În privința cârmuirii treburilor religioase și lumești, Coranul îndrumă spre căile folositoare pentru dobândirea binelui general și pentru înlăturarea răului. Poruncește consultarea în lucrurile al căror folos nu este încă limpede și împlinirea, în orice vreme, a ceea ce cere binele, potrivit timpului și împrejurării. Aceasta cuprinde chiar și felul în care omul își îndrumă copiii, familia, slujitorii, prietenii și pe cei cu care are relații.

Nu poate exista o stare pe care oamenii cu rațiune să o recunoască drept mai dreaptă și mai potrivită decât alta fără ca însuși Coranul să îndrume la ea: fie printr-un text explicit, fie prin sensul său vădit, fie prin faptul că intră sub unul dintre principiile sale generale.

Expunerea amănunțită a acestui principiu nu poate fi epuizată. Pe scurt, toate detaliile poruncilor, interdicțiilor și relatărilor din Coran și din Sunnah sunt explicări ale acestui fundament cuprinzător. Prin aceasta și prin altele îți devine limpede că nu poate exista o cunoaștere corectă, un sens folositor ori o cale a îndreptării care să contrazică Coranul. Allah Preaînaltul este Dăruitorul binefacerii.

Principiul 60. Prezentarea de ansamblu înaintea detaliilor și trecerea treptată între argumente

القاعدة الستون: من قواعد التعليم الذي أرشد الله إليه في كتابه أن القصص المبسطة يجلها في كلمات يسيرة
ثم يبسطها والأمور المهمة ينتقل في تقريرها نفيًا وإثباتًا من درجة إلى أعلى أو أنزل منها

Sursa arabă: pp. 148–150.

Printre regulile de predare la care Allah îndrumă în Cartea Sa se află prezentarea relatărilor lungi în câteva cuvinte cuprinzătoare, urmată de dezvoltarea lor. În statornicirea lucrurilor însemnate, prin negare și afirmare, El trece de la o treaptă la alta mai înaltă ori mai joasă.

Acesta este un principiu folositor. Metoda aceasta minunată are un efect puternic și statornicește înțelesurile însemnate. Când o întâmplare este mai întâi înfățișată pe scurt, prin cuvinte care îi sunt ca un fundament și ca o regulă, iar apoi urmează detaliile, se dobândește o claritate și o lămurire deplină care nu ar fi atinsă dacă întreaga întâmplare ar fi expusă pe larg fără o prezentare de ansamblu înainte.

Acest fel de prezentare apare în mai multe locuri din Coran. În întâmplarea lui Yūsuf, Allah spune:

﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ﴾

„Noi îți istorisim cea mai frumoasă relatare.” (Yūsuf, 12:3)

Apoi spune:

﴿لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلِّسَّائِلِينَ﴾

„În Yūsuf și frații săi au fost semne pentru cei care întreabă.” (Yūsuf, 12:7)

După aceea, desfășoară întâmplarea.

Tot astfel este și istorisirea oamenilor peșterii, când Allah spune:

﴿أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا فَضَرْبَنَا عَلَى أَذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾

„Oare socotești că oamenii peșterii și ai inscripției au fost o minune dintre semnele Noastre? Când tinerii s-au adăpostit în peșteră, au spus: «Domnul nostru! Dăruiește-ne îndurare de la Tine și rânduiește-ne o cale dreaptă în treaba noastră!» Atunci le-am acoperit auzul în peșteră pentru un număr de ani. Apoi i-am trezit ca să cunoaștem care dintre cele două grupuri a socotit mai bine cât timp rămăseseră.” (al-Kahf, 18:9–12)

Aceasta este prezentarea de ansamblu, care cuprinde țința și esența întâmplării. Apoi urmează detaliile, prin cuvintele Sale:

﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ﴾

„Noi îți istorisim întâmplarea lor în adevăr.” (al-Kahf, 18:13)

Și până la sfârșitul relatării.

Tot astfel este istorisirea lui Mūsā, când Allah Preaînaltul spune:

﴿تَلَوْ عَلَیْكَ مِنْ نَبِإِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾

„Îți recităm, în adevăr, din întâmplarea lui Mūsā și a lui Faraon, pentru oameni care cred.” (al-Qașāș, 28:3)

Până la cuvintele Sale:

﴿يَحْذَرُونَ﴾

„De care se temeau.” (al-Qașāș, 28:6)

Aceasta este prezentarea ei de ansamblu, urmată de expunerea amănunțită.

Allah Preaînaltul a spus și:

﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ قَنسِيٍّ وَلَمْ يَجِدْ لَهُ عَزْمًا﴾

„Mai înainte, i-am încredințat lui Adam o poruncă, dar el a uitat și nu am găsit la el hotărâre.” (Ṭā-Hā, 20:115)

A înfățișat întâmplarea pe scurt, iar apoi a urmat explicarea ei în amănunt.

Cât despre trecerea, în statornicirea lucrurilor, de la un argument la altul mai potrivit, exemplele sunt numeroase. Când Allah l-a muștrat pe cel care și-a luat o altă divinitate alături de El și a pretins că Allah Preaînaltul Și-a luat un fiu, El a spus, respingând aceasta:

﴿مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ﴾

„Ei nu au nicio cunoaștere despre aceasta și nici părinții lor.” (al-Kahf, 18:5)

A arătat, astfel, că vorbele lor sunt rostite fără cunoaștere; iar vorbirea fără cunoaștere este, după cum se știe, una dintre căile neadevărului. Apoi a arătat urâtenia ei, spunând:

﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾

„Cât de grav este cuvântul care le iese din guri!” (al-Kahf, 18:5)

Apoi a arătat treapta de neadevăr a acestor vorbe, spunând:

﴿إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾

„Ei nu spun decât o minciună.” (al-Kahf, 18:5)

Iar despre cei care neagă învierea a spus:

﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾

„Dimpotrivă, cunoașterea lor despre viața de apoi este neputincioasă.” (an-Naml, 27:66)

Adică ceea ce știu despre ea este o cunoaștere slabă, pe care nu te poți sprijini. Apoi a menționat ceva și mai grav:

﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا﴾

„Ba ei sunt în îndoială cu privire la ea.” (an-Naml, 27:66)

Se știe că îndoiala nu este însoțită de vreo cunoaștere. Apoi a trecut la cuvintele:

﴿بَلْ هُمْ مِنْهَا عُمُونَ﴾

„Ba ei sunt orbi față de ea.” (an-Naml, 27:66)

Aceasta este treapta cea mai de jos a nedumeririi și a rătăcirii.

Nūḥ, pacea să fie asupra lui, a spus, pentru a-și statornici misiunea înaintea celor care îl socoteau mincinos și pretindeau că se află într-o rătăcire vădită:

﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾

„El a spus: «O, popor al meu! Nu este nicio rătăcire în mine.»” (al-A‘rāf, 7:61)

După ce a negat rătăcirea din toate punctele de vedere, a afirmat călăuzirea desăvârșită din toate punctele de vedere, spunând:

﴿وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾

„Ci eu sunt un trimis de la Domnul lumilor.” (al-A‘rāf, 7:61)

Apoi a trecut la ceva și mai înalt: temelia călăuzirii cu care a venit este revelația, care este izvorul, obârșia și substanța călăuzirii. A spus:

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Vă transmit mesaje Domnului meu, vă sfătuiesc și știu de la Allah ceea ce voi nu știți.” (al-A‘rāf, 7:62)

La fel a procedat și Hūd, pacea să fie asupra lui.

Iar pentru a statornici misiunea celui mai desăvârșit dintre trimiși, Allah a spus:

﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ﴾

„Pe steaua care apune! Tovarășul vostru nu s-a rătăcit și nu s-a abătut.” (an-Najm, 53:1–2)

A negat din toate punctele de vedere ceea ce se împotrivesc călăuzirii. Apoi a spus:

﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

„Nu este decât o revelație care îi este revelată.” (an-Najm, 53:4)

Și până la sfârșitul versetelor. Această metodă este foarte frecventă în Coran. De pildă, trecerea de la amintirea dăruirii unui copil lui Zakariyyā la amintirea lui Maryam și a lui ‘Īsā; ori porunca de a se îndrepta spre qiblah după arătarea măreției Casei, precum și altele.

Principiul 61. Cunoașterea și calcularea perioadelor de timp de care depind prescripțiile

القاعدة الحادية والستون: معرفة الأوقات وضبطها حث الله عليه حيث يترتب عليه حكم عام أو حكم خاص

Sursa arabă: p. 151.

Allah a îndemnat la cunoașterea și la stabilirea exactă a perioadelor de timp atunci când de ele depinde o prescripție generală sau particulară.

Allah a legat multe prescripții generale și particulare de anumite durate și momente. Împlinirea și aplicarea acestor prescripții depind de stabilirea exactă și de numărarea perioadei respective.

Allah Preaînaltul a spus:

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾

„Te întreabă despre lunile noi. Spune: «Ele sunt repere de timp pentru oameni și pentru pelerinaj.»” (al-Baqarah, 2:189)

Cuvintele „repere de timp pentru oameni” cuprind momentele rugăciunilor, ale postului și ale daniei zakāh. Pelerinajul este menționat aparte din pricina numeroaselor momente, generale și particulare, de care este legat.

La fel stau lucrurile cu termenele perioadelor de așteptare, ale datoriilor, ale închirierilor și cu altele. Despre perioada de așteptare, Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾

„Și numărați cu grijă perioada de așteptare.” (aṭ-Ṭalāq, 65:1)

Iar despre post a spus:

﴿فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾

„Atunci, un număr [egal] de alte zile.” (al-Baqarah, 2:184)

Și a spus:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾

„Rugăciunea este pentru credincioși o îndatorire cu timpuri statornicite.” (an-Nisā', 4:103)

Și a spus:

﴿ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحَزِينِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾

„Apoi i-am trezit, ca să cunoaștem care dintre cele două grupuri a socotit mai bine cât timp rămăseseră.” (al-Kahf, 18:12)

Prin trezirea lor urma să se cunoască puterea lui Allah. Dacă ar fi rămas adormiți, nu ar fi ajuns să cunoască nimic din cele legate de împlinirea lor.

Ori de câte ori exactitatea calculului și numărarea unei perioade aduc un folos religiei sau vieții lumești, acestea fac parte dintre lucrurile la care Coranul a îndemnat și către care a îndrumat. Un înțeles apropiat se găsește în cuvintele Celui Preaînalt:

﴿أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا﴾

„Sau asemenea celui care a trecut pe lângă o așezare prăbușită peste acoperișurile ei...” (al-Baqarah, 2:259)

Și în continuarea versetelor, precum și în cuvintele Sale:

﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾

„Și pentru ca voi să cunoașteți numărul anilor și calculul [timpului].” (al-Isrā', 17:12)

Și în alte versete asemănătoare.

Principiul 62. Răbdarea ajută în toate lucrurile, iar cunoașterea temeinică ajută la răbdare

القاعدة الثانية والستون: الصبر أكبر عون على كل الأمور والإحاطة بالشيء علماً وخبراً هو الذي يعين على الصبر

Sursa arabă: pp. 152–153.

Răbdarea este cel mai mare ajutor în toate lucrurile, iar cunoașterea temeinică și înțelegerea unui lucru sunt cele care ajută la răbdare.

Acest principiu este deosebit de folositor. Coranul îl arată în mod explicit și limpede în numeroase locuri. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾

„Căutați ajutor în răbdare și în rugăciune.” (al-Baqarah, 2:45)

Adică: în toate țelurile și în toate treburile voastre, căutați ajutor în răbdare. Răbdarea îi ușurează robului împlinirea îndatoririlor de ascultare și a drepturilor lui Allah și ale robilor Săi. Prin răbdare îi este mai ușor să părăsească lucrurile interzise pe care le dorește, oprindu-și sufletul de la poftele sale de teama nefericirii lui și căutând mulțumirea Stăpânului său. Prin răbdare, lucrurile neplăcute îi devin mai ușor de îndurat.

Însă această răbdare are un mijloc și un instrument pe care se sprijină și fără de care nu poate exista: cunoașterea lucrului în privința căruia trebuie să ai răbdare, a virtuților lui și a roadelor care decurg din el. Când robul cunoaște îndreptarea inimilor, sporirea credinței, desăvârșirea virtuților, binefacerile și darurile pe care le rodesc actele de ascultare; când cunoaște vătămrile, însușirile josnice și feluritele pedepse pe care le aduc lucrurile interzise; și când cunoaște binecuvântarea aflată în hotărârile lui Allah și răsplata celui care își împlinește îndatorirea față de ele, îi devine ușor să aibă răbdare în toate acestea.

Astfel se cunoaște virtutea cunoașterii și faptul că ea este temelia faptelor și a tuturor virtuților. De aceea, Allah menționează adesea în Cartea Sa că abaterea celor care se abat în cele trei domenii se datorează tocmai cunoașterii lor insuficiente și faptului că nu le înțeleg pe deplin. El a spus:

﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾

„Dintre robii Săi, de Allah se tem cu adevărat cei care au cunoaștere.” (Fāṭir, 35:28)

Și a spus:

﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾

„Allah primește căința celor care săvârșesc răul din neștiință...” (an-Nisā', 4:17)

Aceasta nu înseamnă că ei nu știu că acele fapte sunt păcate și rele. Înseamnă că le sunt insuficiente cunoașterea și înțelegerea pedepselor, a felurilor vătămări și a pierderii foloaselor pe care le aduc păcatele.

Allah Preaînaltul a arătat că celui care nu cunoaște ce cuprinde un lucru îi este greu să aibă răbdare în privința lui. El a relatat ce i-a spus al-Khiḍr lui Mūsā, atunci când acesta i-a cerut să-l urmeze ca să învețe din ceea ce Allah îl învățase:

﴿قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۖ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا﴾

„El a spus: «Tu nu vei putea avea răbdare alături de mine. Și cum ai avea răbdare față de ceea ce nu cuprinzi cu înțelegerea?»” (al-Kahf, 18:67–68)

Lipsa unei înțelegeri temeinice a lucrului îl împiedică să aibă răbdare. Oricât s-ar strădui să se stăpânească, răbdarea îi va fi, în cele din urmă, copleșită.

Arătând măreția Coranului, înălțimea lui și adevărul său desăvârșit, Allah Preaînaltul a spus:

﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعَلَمِهِ ۖ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾

„Dimpotrivă, ei au socotit minciună ceea ce nu cuprinseseră prin cunoaștere și a cărei împlinire încă nu le venise.” (Yūnus, 10:39)

El a arătat astfel că dușmanii care îl tăgăduiesc îl tăgăduiesc tocmai pentru că nu îi cuprind adevărata natură. Dacă l-ar înțelege așa cum este, acesta le-ar închide gura și i-ar sili să recunoască adevărul și să se supună. Deși dovada a fost stabilită împotriva lor, ei nu l-au înțeles în felul potrivit sensului său și nu l-au cunoscut așa cum se cuvine.

Despre cei îndârjiți, care îl cunosc și înțeleg că este adevărat, Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَحَدِّثُوا بِهَِا وَاسْتَفْتَيْتَهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُلُوًّا﴾

„Le-au tăgăduit din nedreptate și trufie, deși sufletele lor erau încredințate de ele.” (an-Naml, 27:14)

Și a spus:

﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَمْحَدُونَ﴾

„Ei nu pe tine te socotesc mincinos, ci cei nedrepti tăgăduiesc semnele lui Allah.” (al-An‘ām, 6:33)

Scopul este să arătăm că Allah i-a îndrumat pe robi să se ajute în treburile lor prin statornicia în răbdare. I-a îndrumat să dobândească răbdarea cercetând lucrurile, cunoscându-le adevărata natură și virtuțile ori relele pe care le cuprind. Allah știe cel mai bine.

Principiul 63. Criteriul este credința și fapta bună, nu simplele pretenții ori bunăstarea lumească

القاعدة الثالثة والستون: يرشد القرآن إلى أن العبرة بحسن حال الإنسان إيمانه وعمله الصالح، وأن الاستدلال على ذلك بالدعوى المجردة أو بإعطاء الله العبد من الدنيا أو بالرياسات، كل ذلك من طرق المنحرفين

Sursa arabă: p. 154.

Coranul îndrumă la faptul că adevăratul criteriu al stării bune a omului este credința sa și fapta sa bună. A deduce această stare din simple pretenții, din ceea ce Allah îi dăruiește robului în viața lumească sau din pozițiile de conducere este, în toate aceste cazuri, o cale a celor abătuți.

Aproape că cea mai mare parte a Coranului poate fi socotită o explicare amănunțită a acestui principiu. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا﴾

„Nici averile voastre, nici copiii voștri nu vă apropie de Noi. Însă cei care cred și săvârșesc fapte bune vor avea răsplată înmulțită pentru ceea ce au făcut.” (Saba', 34:37)

Și a spus:

﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿١﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٢﴾﴾

„În ziua în care nici averea, nici copiii nu vor fi de folos, în afară de cel care vine la Allah cu o inimă sănătoasă.” (ash-Shu'arā', 26:88–89)

Allah a repetat acest înțeles în numeroase versete.

În privința celui alt înțeles, relatând vorbele celor abătuți, El a spus despre evrei și creștini:

﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾

„Ei au spus: «Nu va intra în Paradis decât cel care este evreu sau creștin.» Acestea sunt închipuirile lor. Spune: «Aduceți dovada voastră, dacă spuneți adevărul!»” (al-Baqarah, 2:111)

Apoi a arătat dovada prin care cel care o împlinește este îndreptățit să intre în Paradis:

﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

„Ba da! Cel care se supune cu totul lui Allah și face bine va avea răsplata sa la Domnul său. Ei nu vor avea de ce să se teamă și nu se vor întrista.” (al-Baqarah, 2:112)

Și a spus:

﴿لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾

„Nu este după închipuirile voastre și nici după închipuirile oamenilor Cărții. Cine săvârșește un rău va fi răsplătit pentru el.” (an-Nisā', 4:123)

Și în continuarea versetelor. Allah Preaînaltul a spus și:

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا﴾

„Când li se recită versetele Noastre limpezi, cei care nu cred le spun celor care cred: «Care dintre cele două grupuri are o poziție mai bună și o adunare mai aleasă?»” (Maryam, 19:73)

﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ﴾

„Și au spus: «De ce nu a fost pogorât acest Coran asupra unui om de seamă din cele două cetăți?»” (az-Zukhruf, 43:31)

Și alte versete asemenea lor, în care cei care nu cred își dovedesc, după socotința lor, starea bună prin întâietatea în lucrurile lumești și în conducere. Ei îi disprețuiesc pe credincioși și iau lipsurile lor în aceste privințe drept dovadă că religia lor este neadevărată. Acesta este unul dintre cele mai mari pilejuri de încercare.

Principiul 64. Tulburările trecătoare nu înlătură adevărul și certitudinea statornică

القاعدة الرابعة والستون: الأمور العارضة التي لا قرار لها بسبب المزججات والشبهات قد ترد على الحق والأمور
اليقينية ولكن سرعان ما تضمحل وتزول

Sursa arabă: pp. 155–157.

Din pricina lucrurilor tulburătoare și a îndoielilor, peste adevăr și peste convingerile certe se pot abate stări trecătoare, care nu se statornicesc. Ele însă se risipesc și dispar repede.

Acesta este un principiu nobil și măreț, care apare în mai multe locuri din Coran. Cine nu îl stăpânește ajunge să înțeleagă greșit unele versete și să se îndepărteze de sensul lor aparent. Cine cunoaște însă înțelepciunea lui Allah în îngăduirea acestor stări peste adevărul limpede — din pricina unor lucruri tulburătoare care le provoacă sau a unor îndoieli puternice care le stârnesc —, iar apoi se întoarce la certitudine și la adevărul limpede, vede adevărul și neadevărul puse față în față: neadevărul se destramă, adevărul rămâne, iar urmarea este bună, credința și certitudinea crescând. În această rânduire se află înțelepciuni adânci și binefaceri care au precedat-o.

Să dăm câteva exemple. Trimișii, binecuvântările și pacea lui Allah să fie asupra lor, sunt făpturile cu cea mai deplină credință, certitudine și încredere în făgăduința lui Allah și în avertizarea Sa. Comunitățile trebuie să creadă despre trimiși că au atins culmea acestor însușiri și că sunt ocrotiți de contrariul lor.

Totuși, în unele versete Allah a arătat că pot apărea lucruri tulburătoare, care par să contrazică ceea ce se știe cu certitudine, astfel încât acești oameni desăvârșiți ajung să simtă întârzierea ajutorului și spun:

﴿مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ﴾

„Când vine ajutorul lui Allah?” (al-Baqarah, 2:214)

În această stare pot trece prin inimi unele stări de deznădejde, potrivit puterii a ceea ce le lovește și efectului asupra lor. Apoi, în cel mai scurt timp, starea se limpezește, iar ajutorul lui Allah și adevărul făgăduinței Sale au un efect, aduc o veste bună și lasă urme minunate atât de mari, cum nu s-ar fi dobândit fără acea stare. De aceea, El a spus:

﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾

„Până când trimișii și-au pierdut nădejdea și au crezut că au fost mințiți, le-a venit ajutorul Nostru.” (Yūsuf, 12:110)

Această stare trecătoare, care nu se statornicește și care s-a risipit și s-a stins când adevărurile s-au adevărit, nu trebuie negată, nici nu trebuie căutate pentru versete interpretări potrivnice sensului lor aparent.

Din această categorie — ba chiar dintre formulările ei explicite — fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾

„Nu am trimis înaintea ta niciun trimis și niciun profet fără ca, atunci când recita, șeitanul să arunce ceva în recitarea lui.” (al-Ḥajj, 22:52)

Adică aruncă îndoieli care se împotrivesc certitudinii. Apoi Allah a menționat marile înțelepciuni care decurg din această aruncare și faptul că sfârșitul și urmarea sunt că Allah înlătură ceea ce aruncă șeitanul și Își întărește versetele. Allah este Atotștiutor, Înțelept.

El a înștiințat că acest lucru li s-a întâmplat tuturor trimișilor și profeților, pentru înțelepciunile pe care le-a menționat. Cine neagă că aceasta s-ar fi întâmplat, invocând faptul că trimișii sunt negreșit ocrotiți și socotind că acest lucru contrazice ocrotirea lor, a săvârșit o greșeală foarte mare. Dacă ar fi înțeles că stările trecătoare nu schimbă lucrurile statornice, nu ar fi spus ceva potrivit realității și textului versetelor nobile.

Din aceeași categorie, potrivit uneia dintre cele două explicații ale comentatorilor, fac parte cuvintele Celui Preaînalt:

﴿فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ﴾

„Și a crezut că nu vom avea putere asupra lui.” (al-Anbiyā', 21:87)¹⁵

Aceasta ar fi fost o presupunere care s-a ivit în acea împrejurare și apoi a dispărut, asemenea gândurilor șoptite care ating temelia credinței și pe care robul le urăște atunci când îi trec prin inimă, dar pe care credința și certitudinea sa le înlătură și le fac să dispară. De aceea, atunci când

¹⁵ Nota traducătorului: la p. 154, ediția-sursă indică pentru acest citat numerele 88 și 98 ale surei ash-Shu'arā'. Trimiterea pare să conțină o eroare tipografică; în corpul traducerii este păstrat numele surei, fără a prezenta acel interval drept verificat.

cei cărora li se întâmplase aceasta I s-au plâns Profetului ﷺ de greutatea pe care o simțeau, el le-a dat veste bună, spunând:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ كَيْدَهُ إِلَى الْوَسْوَةِ»

„Laudă lui Allah, Cel care a redus uneltirea lui la o simplă șoaptă!”¹⁶

Asemenea acestor stări sunt și cele care apar în voința legată de credință, sub puterea unei dorințe sau a mâniei. În inima credinciosului cu credință deplină poate apărea gândul și intenția de a săvârși unele păcate care contrazic credința obligatorie. Apoi vine dovada credinței, împreună cu puterea întoarcerii depline către Allah pe care o are robul, și îndepărtează acea stare trecătoare.

Din această categorie fac parte cuvintele lui Allah Preaînaltul despre Yūsuf:

﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ﴾

„Ea l-a dorit, iar el ar fi dorit-o dacă nu ar fi văzut dovada Domnului său.” (Yūsuf, 12:24)

Când s-a întors la credința sa, la conștiința că Allah îl vede, la teama de El și la nădejdea în El, acel gând a fost îndepărtat și s-a risipit. Voința sa s-a îndreptat în întregime spre ceea ce îl mulțumește pe Domnul său. De aceea, după lupta grea pe care numai făpturile alese o pot răbda, el, pacea să fie asupra lui, a spus:

﴿رَبِّ السَّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونِي إِلَيْهِ﴾

„Domnul meu, temnița îmi este mai dragă decât ceea ce mă cheamă ele să fac.” (Yūsuf, 12:33)

Și în continuarea versetului. Unul dintre cei șapte pe care Allah îi va umbri în umbra Sa, în ziua în care nu va fi altă umbră decât umbra Sa, este:

﴿رَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَتْ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾

„Un bărbat pe care l-a chemat o femeie cu rang și frumusețe, iar el a spus: «Mă tem de Allah.»”¹⁷

Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾

„Cei care au evlavie, când îi atinge o ispită de la șeitan, își amintesc, iar atunci văd limpede.” (al-A‘rāf, 7:201)

Aceasta cuprinde ispita care atinge temelia credinței și pe aceea care îi atinge voința. Când își amintesc ceea ce se cere din certitudinea credinței și din îndatoririle ei, văd limpede, iar șeitanul se întoarce umilit și înfrânt.

¹⁶ Nota traducătorului: această redare urmează explicația pe care autorul o discută aici și pe care o introduce expres ca fiind una dintre cele două opinii ale comentatorilor. Nu este prezentată drept singura explicație posibilă a versetului. Nu a fost înlocuită, în mod tacit, cu o altă interpretare.

¹⁷ Nota ediției arabe, p. 156: relatat de Aḥmad, 1/235, și de Abū Dāwūd, 109. Trimiterea este păstrată în forma tipărită a ediției-sursă; numerotarea nu a fost verificată într-o altă ediție.

Poate că din această categorie fac parte și cuvintele lui Lūṭ, pacea să fie asupra lui:

﴿أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾

„Sau dacă m-aș putea adăposti la un sprijin puternic!” (Hūd, 11:80)

Și cuvintele Profetului ﷺ:

﴿يَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾

„Allah să aibă milă de Lūṭ! El se adăpostea cu adevărat la un sprijin puternic.”¹⁸

El se referea la Cel Puternic, de neînvins. Însă acea împrejurare grea și privirea către mijloacele obișnuite l-au copleșit pe Lūṭ, pacea să fie asupra lui, astfel încât a spus ce a spus, deși cunoștea pe deplin puterea Celui cu măreție și slavă.

Principiul 65. Un lucru permis este oprit când duce la ceva interzis sau la părăsirea unei obligații

القاعدة الخامسة والستون: قد أرشد القرآن إلى منع الأمر المباح إذا كان يفضي إلى محرم أو ترك واجب

Sursa arabă: p. 158.

Coranul a îndrumat la oprirea unui lucru permis atunci când acesta duce la ceva interzis sau la părăsirea unei obligații.

Acest principiu apare în mai multe locuri din Coran. El face parte din regula: mijloacele au prescripțiile scopurilor. Printre exemple se află cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾

„Nu-i insultați pe cei pe care ei îi cheamă în afara lui Allah, ca nu cumva ei să-L insulte pe Allah din vrăjmășie și fără cunoaștere.” (al-An‘ām, 6:108)

Și cuvintele Sale:

﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ﴾

„Să nu lovească din picioare, astfel încât să se afle ce ascund din podoabele lor.” (an-Nūr, 24:31)

﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ﴾

„Nu vă mlădiați glasul, ca nu cumva cel în a cărui inimă este boală să râvnească.” (al-Aḥzāb, 33:32)

Și cuvintele Sale:

¹⁸ Nota ediției arabe, p. 157: relatat de al-Bukhārī și Muslim de la Abū Hurayrah și Abū Sa‘īd, cu formularea „Șapte [categorii de oameni] pe care Allah îi va umbri în umbra Sa...”. Atribuirea este redată așa cum apare în sursă.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Când se cheamă la rugăciune în ziua de vineri, grăbiți-vă la pomenirea lui Allah și lăsați negoțul.” (al-Jumu‘ah, 62:9)

Și alte versete care arată acest mare fundament.

Lucrurile permise primesc, așadar, prescripția a ceea ce se urmărește prin ele. Dacă sunt folosite pentru împlinirea unui lucru obligatoriu sau recomandat, ele sunt poruncite. Dacă sunt folosite pentru săvârșirea unui lucru interzis ori pentru părăsirea unei obligații, ele sunt interzise și oprite. Faptele sunt după intențiile de la începutul lor și după țelurile urmărite prin ele. Allah este Cel care dă izbândă.

Principiul 66. Cuvintele și faptele arată însușirile și caracterul din care izvorăsc

القاعدة السادسة والستون: من قواعد القرآن أنه يستدل بالأقوال والأفعال على ما صدرت عنه من الأخلاق والصفات

Sursa arabă: pp. 159–160.

Unul dintre principiile Coranului este că din cuvinte și fapte se deduc însușirile și trăsăturile de caracter din care acestea izvorăsc.

Acesta este un principiu mareț. Cei mai mulți oameni își limitează privirea la formularea care arată cuvântul sau fapta, fără a cerceta originea și temelia care au făcut să apară acel cuvânt și acea faptă. Omul ager și înțelept privește însă ambele lucruri și știe că unul ține de celălalt. Mai înainte am prezentat un înțeles apropiat de acesta, dar, fiind atât de mare nevoia de el, l-am adus din nou într-o altă formă.

De pildă, Allah spune despre robii Celui Milostiv că ei:

﴿يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾

„Umblă pe pământ cu smerenie, iar când cei neștiutori li se adresează, rostesc cuvinte pașnice.” (al-Furqān, 25:63)

Aceasta izvorăște din demnitatea, liniștea, cumpătarea și smerenia lor, din marea lor îngăduință și din caracterul lor desăvârșit, precum și din faptul că se feresc să le răspundă celor neștiutori în același fel.

La fel, cuvintele Sale:

﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾

„Lui Sulaymān i-au fost adunate oștirile de djinni, de oameni și de păsări, iar ele erau ținute în rânduială.” (an-Naml, 27:17)

Aceasta arată și buna administrare a stăpânirii, desăvârșirea conducerii și dragostea pentru ordine.

Și cuvintele Celui Preaînalt:

﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾

„Când aud vorbe deșarte, se îndepărtează de ele și spun: «Noi avem faptele noastre, iar voi aveți faptele voastre. Pace vouă! Nu-i căutăm pe cei neștiutori.»” (al-Qașas, 28:55)

Acestea arată buna lor purtare, curăția sufletelor lor față de însușirile josnice, judecata lor cuprinzătoare și puterea îngăduinței și a răbdării lor.

Tot astfel, relatarea despre oamenii din vremea neștiinței, care își ucideau copiii de teama sărăciei ori din pricina sărăciei, arată marea lor lipsă de judecată, părerea lor rea despre Domnul lor și faptul că nu înțelegeau că El le este de ajuns.

La fel sunt cuvintele Sale despre dușmanii Trimisului Său:

﴿وَقَالُوا إِن نَّبَعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفُ مِنْ أَرْضِنَا﴾

„Ei au spus: «Dacă urmărim călăuzirea împreună cu tine, vom fi smulși din ținutul nostru.»” (al-Qașas, 28:57)

Aceasta arată părerea lor rea despre Allah: că El nu Își va sprijini religia și nu Își va duce cuvântul la împlinire.

Exemplele acestui fundament sunt numeroase și limpezi pentru oricine chibzuiește bine.

Principiul 67. La apariția îndoielilor, lucrurile se raportează la ceea ce este cunoscut și sigur

القاعدة السابعة والستون: يرشد القرآن إلى الرجوع إلى الأمر المعلوم المحقق عند ورود الشبهات والتوهمات

Sursa arabă: p. 161.

Coranul îndrumă la întoarcerea către lucrul cunoscut și sigur atunci când apar îndoieli și închipuiri.

Acesta este un principiu mareț, exprimat și prin cuvintele: „Ceea ce este închipuit nu înlătură ceea ce este cunoscut”, „Ceea ce nu este cunoscut nu se opune lucrului cert” și alte formulări asemănătoare. Allah a îndrumat către el în numeroase locuri. Când a vorbit despre cei adânc înrădăcinați în cunoaștere și despre felul în care se poartă față de pasajele neclare, El a arătat că aceștia spun:

﴿أَمَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾

„Credem în el. Toate sunt de la Domnul nostru.” (Āl ‘Imrān, 3:7)

Așadar, lucrurile limpezi și cunoscute sunt cele la care trebuie raportate lucrurile neclare, presupuse.

Oprindu-i pe credincioși să îi vorbească de rău pe frații lor credincioși, Allah Preaînaltul a spus:

﴿لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ﴾

„De ce, atunci când ați auzit aceasta, bărbații și femeile credincioase nu au gândit bine unii despre alții și nu au spus: «Aceasta este o minciună vădită?»” (an-Nūr, 24:12)

Le-a poruncit să se întoarcă la ceea ce se cunoștea despre credința acelor oameni, credință care respinge faptele rele. Le-a cerut să țină seama de acest fundament cunoscut și să nu ia în considerare vorbele celui care spune ceva ce îl contrazice și îl ponegrește.

Și a spus:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهًا﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Nu fiți asemenea celor care l-au necăjit pe Mūsā. Allah l-a dezvinovățit de ceea ce spuneau, iar el avea mare cinste înaintea lui Allah.” (al-Aḥzāb, 33:69)

Cinstea lui înaintea lui Allah a îndepărtat de la el orice defect și neajuns pe care le invocaseră ca să-l rănească. El nu ar fi avut asemenea cinste la Domnul său fără să fie ferit de toate lipsurile și înzestrat cu însușirile desăvârșite potrivite celor asemenea lui, dintre trimișii de mare hotărâre. Allah avertizează, așadar, această comunitate să nu urmeze o cale asemănătoare celei prin care l-au necăjit pe Mūsā. Cum ar face aceasta, când trimisul ei este cel mai mare dintre trimiși înaintea lui Allah și cel mai înalt în rang și treaptă?

Și cuvintele Sale:

﴿فَإِذَا بَعَدَ الْحَقُّ إِلَّا الضَّلَالُ﴾

„Ce mai este după adevăr, în afară de rătăcire?” (Yūnus, 10:32)

﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ﴾

„Cei cărora li s-a dat cunoașterea văd că ceea ce ți-a fost pogorât de la Domnul tău este adevărul.” (Saba', 34:6)

Principiul 68. Însușirile opuse pot arăta singure care dintre două lucruri este mai bun

القاعدة الثامنة والستون: ذكر الأوصاف المتقابلات يغني عن التصريح بالمفاضلة إذا كان الفرق معلوماً

Sursa arabă: pp. 162–163.

Menționarea însușirilor opuse face inutilă afirmarea expresă a superiorității unuia dintre lucruri, atunci când deosebirea este cunoscută.

Coranul menționează adesea acest principiu în împrejurări importante, precum punerea față în față a credinței și a necredinței, a unicității lui Allah și a asocierii de parteneri, a dreptului adevărat la adorare și a pretinsului drept al altora. El arată deosebirea dintre însușiri, pe care rațiunea o recunoaște de la sine, lăsându-i ei să înțeleagă întâietatea, fără a o formula în mod expres. Allah Preaînaltul a spus:

﴿الرَّبَّابُّ مُتَّفِقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهِ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

„Sunt mai buni niște stăpâni diferiți sau Allah, Unicul, Biruitorul?” (Yūsuf, 12:39)

﴿اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Este Allah mai bun sau cei pe care ei I-i asociază?” (an-Naml, 27:59)

﴿أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾

„Sau Cel care a creat cerurile și pământul...” (an-Naml, 27:60)

Și versetele care urmează.

﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾

„Allah a dat pilda unui om aflat în stăpânirea unor asociați care se ceartă între ei și a unui om care aparține în întregime unui singur stăpân. Sunt oare ei la fel?” (az-Zumar, 39:29)

﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾

„Cele două grupuri sunt asemenea celui orb și surd și celui care vede și aude. Sunt oare ele la fel?” (Hūd, 11:24)

Și cuvintele Sale:

﴿أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾

„Știți voi mai bine sau Allah?” (al-Baqarah, 2:140)

﴿قُلْ اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾

„Spune: «Allah v-a îngăduit aceasta sau născociți minciuni despre Allah?»” (Yūnus, 10:59)

﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Spune: «Sunt oare egali cei care știu și cei care nu știu?»” (az-Zumar, 39:9)

Înainte a acestora, El a spus:

﴿أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَنَاءُ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾

„Oare cel care este ascultător în ceasurile nopții, prosternându-se și stând în picioare, temându-se de viața de apoi și nădăjduind în îndurarea Domnului său...” (az-Zumar, 39:9)

În acest loc nu a mai menționat celălalt termen al comparației și nici nu a afirmat expres superioritatea, fiindcă acestea se înțeleg din context. Cuvintele „Oare cel care este ascultător în ceasurile nopții...” și continuarea lor înseamnă: [este el asemenea] celui care nu este astfel?

Versetele cu acest înțeles sunt numeroase. El ține de elocvența Coranului și de stilul său minunat, precum în cuvintele:

﴿أَفَنْ يَمَّشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَمَّشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

„Este oare mai bine călăuzit cel care merge aplecat cu fața în jos sau cel care merge drept pe o cale dreaptă?” (al-Mulk, 67:22)

După ce a menționat însușirile Trimisului care cheamă, ceea ce cheamă să fie urmat și însușirile celor care i se împotrivesc cel mai mult, El a spus:

﴿وَأَنَا أَوْ يَاكُمْ لَعَلَّ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾

„Fie noi, fie voi suntem pe călăuzire sau într-o rătăcire vădită.” (Saba', 34:24)

﴿فَسَتَبْصُرُ وَيَبْصُرُونَ ﴿٦٦﴾ بِأَيْكُمْ الْمَفْتُونُ﴾

„Vei vedea și vor vedea și ei care dintre voi este tulburat la minte.” (al-Qalam, 68:5–6)

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾

„Nu este constrângere în religie. Calea dreaptă s-a deosebit limpede de rătăcire.” (al-Baqarah, 2:256)

﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾

„Spune: «Adevărul este de la Domnul vostru. Cine voiește să creadă, iar cine voiește să nu creadă.»” (al-Kahf, 18:29)

Aceasta fiindcă, după ce lucrurile sunt deosebite pe deplin și le sunt cunoscute treptele în privința binelui și a răului, a desăvârșirii și a lipsei, afirmarea explicită a superiorității nu mai adaugă nimic. Allah știe cel mai bine.

Principiul 69. Cine părăsește un lucru pentru Allah primește în schimb ceva mai bun

القاعدة التاسعة والستون: من ترك شيئاً لله عوضه الله خيراً منه

Sursa arabă: p. 164.

Cine părăsește un lucru pentru Allah, Allah îi dă în schimb ceva mai bun.

Acest principiu apare în numeroase locuri din Coran. Printre exemple se află ceea ce Allah a menționat despre primii emigranți, care și-au părăsit ținuturile, averile și oamenii dragi pentru Allah: El le-a dat în schimb înzestrare îmbelșugată în viața lumească, cinste și o poziție trainică.

Când Ibrāhīm, pacea să fie asupra lui, s-a îndepărtat de poporul său, de tatăl său și de ceea ce ei chemau în afara lui Allah, El i-a dăruit pe Ishāq, pe Ya'qūb și urmași drepecți.

Când caii l-au distras pe Sulaymān, pacea să fie asupra lui, de la pomenirea Domnului său, iar el i-a nimicit, Allah i-a dat în schimb:

﴿الرَّيْحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾

„Vântul, care alerga la porunca lui...” (Ṣād, 38:36)

﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾

„Și pe șeitani, pe fiecare ziditor și scufundător.” (Ṣād, 38:37)

Când oamenii Peșterii s-au îndepărtat de poporul lor și de ceea ce acesta adora în afara lui Allah, El le-a dăruit din îndurarea Sa, le-a pregătit mijloacele izbânzii și ale tihnei și i-a făcut un mijloc de călăuzire pentru cei rătăciți.

Și Maryam, cea care:

﴿أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ﴾

„Și-a păzit castitatea, iar Noi am suflat în ea din duhul Nostru și am făcut din ea și din fiul ei un semn pentru lumi.” (al-Anbiyā', 21:91)

Celui care părăsește pentru Allah Preaînaltul poftele dorite de suflet, El îi dăruiește în schimb, din iubirea Sa, din adorarea Sa și din întoarcerea către El, ceva care întrece toate plăcerile vieții lumești luate împreună.

Principiul 70. Coranul se împotrivește tuturor formelor de stricăciune prin adevăr, dreptate și îndreptare

القاعدة السبعون: القرآن كفيل بمقاومة جميع المفسدين ولا يعصم من جميع الشرور إلا التمسك بأصوله وفروعه

Sursa arabă: pp. 165–167.

Coranul este suficient pentru a se împotrivi tuturor celor care răspândesc stricăciunea. Nimic nu apără de toate relele în afară de ținerea de fundamentele și de învățăturile sale particulare.

Mai înainte au fost prezentate dovezi pentru acest mare fundament, din chemarea Coranului la buna rânduială și la îndreptare, din felul în care discută cu adepții neadevărului și din îndrumările sale privind treburile interne și externe. Acestea le arată fapturilor că apărarea împotriva tuturor relelor se află în ținerea de acest Coran: de fundamentele, credințele, virtuțile, buna sa purtare și faptele sale. Vom adăuga aici câteva lămuriri, spunând:

Oamenii răului și ai stricăciunii sunt de două feluri.

Primii sunt cei aflați în neadevăr în privința credințelor, a religiilor și a doctrinelor la care îi cheamă pe ceilalți. În Coran sunt numeroase argumente împotriva lor și numeroase dovezi ale neadevărului spuselor lor. Nu există adept al neadevărului care să aducă o afirmație fără ca în Coran să se găsească lămurirea ei prin adevărul limpede și prin dovada vădită. În el se află răspunsul către toți adepții neadevărului: cei care neagă Creatorul și viața de apoi, materialistii, cei care neagă atributele lui Allah, cei care Îi asociază parteneri și cei care se țin de religiile schimbate ori abrogate, dintre evrei, creștini și oamenii fără Carte revelată:

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾

„Ei nu-ți aduc nicio pildă fără ca Noi să-ți aducem adevărul și cea mai bună lămurire.”
(*al-Furqān*, 25:33)

Allah le menționează argumentele și le respinge, folosind felurite căi cunoscute pentru a le arăta neadevărul. Explicarea amănunțită a acestei afirmații nu încapă în locul de față.

Al doilea fel cuprinde pe cei care se împotrivesc religiilor, vieții lumești, cârmuirii și drepturilor: comuniștii, al căror rău s-a răspândit și a căror putere a crescut, a căror propagandă a pătruns în păturile oamenilor așa cum focul se întinde prin iarba uscată. Cei mai mulți nu aveau ceva cu care să le oprească atacul și să le înfrângă răul; dimpotrivă, aveau fundamente, credințe, deprinderi și forme de conducere care le îngăduiau unora ca aceștia — cei care aduc stricăciune oamenilor și ținuturilor — să se întărească.

Însă, laudă lui Allah, Coranul măreț și religia dreaptă sunt suficiente pentru a li se împotrivi, așa cum sunt suficiente și împotriva altora. Ele cuprind fundamente, virtuți și o purtare înaltă care îi întorc înfrânți: dreptatea, îndatorirea de a respecta drepturi echitabile între păturile oamenilor, potrivit situațiilor lor, obligativitatea daniei zakāh și impunerea ei, împlinirea nevoilor săracilor și ale celor aflați în strâmtorare, îngrijirea intereselor generale și particulare și păstrarea proprietății și a drepturilor. Toate acestea alcătuiesc cea mai mare stavilă și cea mai trainică cetate de apărare împotriva răului celor care răspândesc stricăciunea.

La fel, ceea ce Coranul îndeamnă să fie păstrat — purtarea înaltă, virtuțile nobile, frăția religioasă și legătura islamică — împiedică pătrunderea relelor lor. Cea mai directă cale a acestora este destrămarea virtuților, a bunei purtări și a legăturilor folositoare, precum și răscoala generală împotriva deținătorilor de capital care strâng și refuză să dăruiască. Aceștia din urmă, chiar dacă arată putere materială și dominație asupra oamenilor prin silnicie, înrobire, lăcomie și aviditate, nu au statornicie în fața acestui curent tulburător, devastator, care nimicește tot ce întâlnește.

Ei nu au o armă care să se opună armei lui și nici o putere în stare să-i facă față, fiindcă nu s-au ținut de Coran, în care se află ocrotirea, puterea lăuntrică, buna rânduială, îndreptarea, dreptatea, respingerea asupririi, purtarea înaltă și virtuțile care nu pot fi clintite de primejdiile prăbușirii. Dimpotrivă, el aruncă adevărul împotriva neadevărului, îl zdrobește și iată că neadevărul dispare. Dacă acești răspânditori ai stricăciunii vin cu negarea deplină și cu tăgăduirea pură, Coranul înfățișează argumente și dovezi ale existenței lui Allah, ale unicității și adevărului Său și ale adevărului celui care l-a adus, dovezi în fața cărora munții s-ar despica și bărbații cei mai puternici s-ar pleca.

Dacă acești oameni ai răului se strecoară prin deprinderi josnice și prin destrămarea frumoasei purtări și găsesc astfel o cale care îi ajută să-și pună neadevărul în aplicare, Coranul le răspunde prin îndemnul către virtuți înalte, fapte bune și purtare frumoasă, care nu lasă răului nicio cale către cel care le are. Dacă vorbesc despre sărăcie și despre obligativitatea egalității și aduc acuzații deținătorilor de averi, invocând monopolul, dominația, înrobirea oamenilor și acapararea proprietăților și averilor — fără ca aceștia să găsească vreo putere ori capacitate de a le face față —, acest Coran măreț li se împotrivesc prin dreptatea și calea sa de mijloc, prin impunerea feluritelor drepturi care înlătură toate nevoile, după împlinirea celor indispensabile. Astfel îi respinge, li se împotrivesc și nimicește toate mijloacele prin care se fălesc și atacă.

Apoi, când Coranul se arată prin buna sa rânduială și prin marea sa putere de îndreptare, prin ordinea sa înțeleaptă, prin călăuzirea dreaptă, prin îndemnul de a urma calea dreaptă, prin lumina sa strălucitoare și dovada sa hotărâtoare, nu rămâne înaintea lui niciun neadevăr pe care să nu-l nimicească și niciun rău pe care să nu-l zdrobească. Nu rămâne niciun om care urmărește adevărul și ceea ce este drept fără să-l aleagă și să-l îmbrățișeze; niciun om înzestrat cu rațiune și judecată nu îl cercetează fără să i se supună. El este cetatea trainică împotriva tuturor relelor și biruitorul tuturor celor care i se împotrivesc, în toate lucrurile.

Principiul 71. Formulări coranice scurte care cuprind înțelesuri numeroase

القاعدة الحادية والسبعون: في اشتمال كثير من ألفاظ القرآن على جوامع المعاني

Sursa arabă: pp. 168–171.

Multe dintre formulările Coranului cuprind înțelesuri numeroase și cuprinzătoare.

Să știi că principiile prezentate mai înainte reprezintă scopul pentru care a fost alcătuită această carte: lămurirea căilor și a metodelor la care se raportează numeroase versete. Deși formulările lor sunt felurite și stilurile diferă, ele se întorc la un singur fundament și la o regulă generală.

În privința cuvintelor înseși ale Coranului înțeles, multe dintre ele sunt cuprinzătoare. Ele sunt unele dintre cele mai mari dovezi că el este o revelație de la Cel Înțelept, Vrednic de laudă, și că spune adevărul cel căruia i-au fost dăruite cuvintele cu sensuri cuprinzătoare și căruia vorbirea i-a fost concentrată în formulări scurte.

Să dăm câteva exemple și să înfățișăm câteva modele. Printre ele se află cuvintele Celui Preaînalt:

﴿مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾

„Cine săvârșește binele o face pentru sine, iar cine face răul îl face împotriva sa.”
(Fuṣṣilat, 41:46)

﴿لَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾

„Cei care au făcut binele vor avea cea mai frumoasă răsplată și încă mai mult.” (Yūnus, 10:26)

﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾

„Poate fi răsplata binelui altceva decât binele?” (ar-Raḥmān, 55:60)

﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾

„Cei dintâi [în bine] vor fi cei dintâi.” (al-Wāqī‘ah, 56:10)

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾

„Allah poruncește dreptatea și binefacerea...” (an-Naḥl, 16:90)

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

„Ajutați-vă unii pe alții în virtute și în evlavie, dar nu vă ajutați în păcat și în nedreptate.”
(al-Mā'idah, 5:2)

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

„Pe oricine săvârșește o faptă bună, bărbat sau femeie, fiind credincios, îl vom face să trăiască o viață bună și le vom da răsplata potrivit celor mai bune fapte pe care le făceau.”
(an-Nahl, 16:97)

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾

„Cine face un bine cât greutatea unui fir de praf îl va vedea, iar cine face un rău cât greutatea unui fir de praf îl va vedea.” (az-Zalzalah, 99:7–8)

﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾

„Orice bine trimiteți înainte pentru voi înșivă îl veți găsi la Allah mai bun și mai mare ca răsplată.” (al-Muzzammil, 73:20)

﴿إِنَّمَا يُوفِي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

„Celor răbdători li se va da răsplata lor din plin, fără măsură.” (az-Zumar, 39:10)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا﴾

„O, voi, cei care ați crezut! Dacă un nelegiuit vă aduce o veste, cercetați-o.” (al-Hujurat, 49:6)

﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾

„Treburile lor se hotărăsc prin sfătuire între ei.” (ash-Shūrā, 42:38)

﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾

„Și sfătuiește-te cu ei în privința treburilor.” (Āl 'Imrān, 3:159)

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾

„Allah nu-i nedreptățește pe oameni cu nimic.” (Yūnus, 10:44)

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ﴾

„În ziua în care fiecare suflet va găsi de față binele pe care l-a făcut și răul pe care l-a făcut, va dori...” (Āl 'Imrān, 3:30)

﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾

„Împăcarea este mai bună.” (an-Nisā', 4:128)

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾

„Allah nu face să izbândească lucrarea celor care răspândesc stricăciunea.” (Yūnus, 10:81)

﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ﴾

„Allah nu iubește stricăciunea.” (al-Baqarah, 2:205)

﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا﴾

„În ziua în care niciun suflet nu va putea face nimic pentru alt suflet.” (al-Infithār, 82:19)

﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾

„Nu chemați pe nimeni alături de Allah.” (al-Jinn, 72:18)

﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾

„Nu-I atribuiți lui Allah egali.” (al-Baqarah, 2:22)

﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾

„Numai lui Allah I se cuvine religia curată.” (az-Zumar, 39:3)

﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾

„Nu doresc decât îndreptarea, atât cât pot.” (Hūd, 11:88)

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾

„Aveți evlavie față de Allah atât cât puteți.” (at-Taghābun, 64:16)

﴿وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾

„Și îi va dăruia fiecăruia care are un merit răsplata meritului său.” (Hūd, 11:3)

﴿وَلَا تَنسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾

„Nu uitați bunătatea dintre voi.” (al-Baqarah, 2:237)

﴿وَلَا تَخْسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾

„Nu le micșorați oamenilor ceea ce li se cuvine.” (al-A'rāf, 7:85)

﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾

„Rămâi, așadar, statornic pe calea dreaptă, așa cum ți s-a poruncit.” (Hūd, 11:112)

﴿وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾

„Ai răbdare, căci Allah nu lasă să se piardă răsplata celor care fac bine.” (Hūd, 11:115)

﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾

„Faptele bune înlătură faptele rele.” (Hūd, 11:114)

﴿كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾

„Astfel [am făcut], ca să îndepărtăm de la el răul și fapta rușinoasă. El este dintre robii Noștri aleși.” (Yūsuf, 12:24)

﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾

„Astfel îi răsplătim Noi pe cei care fac bine.” (aș-Şāffāt, 37:80)

﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾

„Și cei care păstrează legăturile pe care Allah a poruncit să fie păstrate...” (ar-Ra'd, 13:21)

﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا﴾

„Răsplata unei fapte rele este un rău pe măsura ei.” (ash-Shūrā, 42:40)

﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾

„Dacă răspundeți cu o pedeapsă, răspundeți numai pe măsura a ceea ce ați suferit.” (an-Nahl, 16:126)

﴿مَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾

„Celui care vă atacă răspundeți-i pe măsura atacului său împotriva voastră.” (al-Baqarah, 2:194)

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

„Acest Coran călăuzește spre ceea ce este mai drept.” (al-Isrā', 17:9)

﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا﴾

„Noi nu pedepsim până nu trimitem un trimis.” (al-Isrā', 17:15)

﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ﴾

„Nu este nicio cale de învinuire împotriva celor care fac bine.” (at-Tawbah, 9:91)

﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾

„Le îngăduie cele bune și le interzice cele necurate.” (al-Aʿrāf, 7:157)

﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾

„Cine iartă și îndreaptă lucrurile își are răsplata la Allah.” (ash-Shūrā, 42:40)

﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾

„Faptele bune care dăinuie sunt mai bune la Domnul tău ca răsplată și mai bune ca teme al nădejdi.” (al-Kahf, 18:46)

﴿وَخَيْرٌ مَرَدًا﴾

„Și mai bune ca urmare.” (Maryam, 19:76)

﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾

„Allah voiește pentru voi ușurința și nu voiește pentru voi greutatea.” (al-Baqarah, 2:185)

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾

„El nu v-a pus în religie nicio apăsare.” (al-Hajj, 22:78)

﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾

„Allah spune adevărul și El călăuzește pe cale.” (al-Aḥzāb, 33:4)

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾

„Ei nu-ți aduc nicio pildă fără ca Noi să-ți aducem adevărul și cea mai bună lămurire.” (al-Furqān, 25:33)

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾

„În Trimisul lui Allah aveți o pildă frumoasă.” (al-Aḥzāb, 33:21)

﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

„Luați ceea ce vă dă Trimisul și feriți-vă de ceea ce vă oprește el.” (al-Hashr, 59:7)

﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾

„Nu vă este îngăduit să-l răniți pe Trimisul lui Allah.” (al-Aḥzāb, 33:53)

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾

„Cei care le fac rău bărbaților și femeilor credincioase fără ca aceștia să fi făcut ceva [care să merite aceasta] poartă povara unei calomnii și a unui păcat vădit.” (al-Aḥzāb, 33:58)

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾

„Pregătiți împotriva lor toată puterea de care sunteți în stare.” (al-Anfāl, 8:60)

Fiecare dintre aceste versete nobile și dintre cele asemenea lor este o regulă și un mare fundament, care cuprinde numeroase înțelesuri. Multe dintre ele au fost menționate în cuprinsul principiilor de mai înainte. Ele sunt ușor de avut în vedere pentru cel care a memorat Coranul și se preocupă de cunoașterea înțelesurilor sale. Laudă lui Allah!

Încheierea autorului

Sursa arabă: p. 171.

Laudă lui Allah, prin a Căruia binefacere se împlinesc faptele bune.

Allah a înlesnit adunarea celor cuprinse aici. Astfel, laudă lui Allah, în ciuda conciziei și scurtimii sale, cartea a ieșit limpede și îi bucură pe cei care o cercetează. Ea ajută la înțelegerea Cuvântului Domnului lumilor și le oferă celor înzestrați cu discernământ și cunoaștere puncte de sprijin, căi, metode și fundamente folositoare pe care robul nu le găsește adunate într-un singur loc. Ceea ce află cititorul în carte ține locul unei descrieri a ei.

Îl rugăm pe Allah Preaînaltul să o facă o lucrare sinceră, împlinită numai pentru Fața Sa cea Nobilă, și un mijloc de apropiere de El în Grădinile desfătărilor. Îl rugăm să-i aducă prin ea folos autorului, cititorului, celui care o cercetează și tuturor musulmanilor, prin binefacerea, generozitatea, dărnicia și bunătatea Sa. El este Cel mai bun dintre cei milostivi. Allah să-l binecuvânteze pe Muhammad, familia sa și Companionii săi cei buni și curați, precum și pe cei care îi urmează cu bine până în Ziua Judecății.

Acestea au fost rostite, scrise și adunate de robul care are nevoie de Allah în toate împrejurările sale, ‘Abd ar-Raḥmān ibn Nāṣir ibn ‘Abd Allāh as-Sa’dī. Lucrarea a fost încheiată la 6 Shawwāl, anul 1365. Laudă lui Allah la început și la sfârșit, în exterior și înlăuntru.

Index tematic selectiv

Instrument editorial de consultare, distinct de textul autorului. Trimiterile indică principiile în care tema este discutată în mod deosebit, nu fiecare apariție a unui cuvânt. Numerele principiilor sunt linkuri către secțiunile respective.

Adorare și slujirea lui Allah — principiile 5, 6, 17, 24, 51, 53.

Atributele lui Allah — principiile 3, 19, 30, 31.

Binefaceri și recunoștință — principiile 9, 41, 58.

Boli ale inimii — principiile 33, 64.

Cauze, mijloace și urmări — principiile 11, 12, 15, 18, 55.

Căință și iertare — principiile 18, 19, 69.

Călăuzire și rătăcire — principiile 1, 18, 20, 59.

Certitudine și îndoieli — principiile 20, 33, 64, 67.

Chemarea oamenilor la credință — principiile 9, 10, 13, 56.

Consultare și conducerea treburilor — principiile 39, 56.

Credință și fapte bune — principiile 9, 17, 28, 63.

Cunoaștere și învățare — principiile 1, 11, 23, 29, 48, 57.

Divorț și perioade de așteptare — principiile 25, 26, 38, 61.

Dreapta măsură și exagerarea — principiul 24.

Dreptate, răspuns la nedreptate și iertare — principiile 36, 39, 42, 45.

Drepturile lui Allah și ale Trimisului — principiul 42.

Efectele și roadele faptelor — principiul 55.

Evlavie — principiile 3, 14, 17, 18, 28.

Folos și vătămare: compararea lor — principiile 35, 39, 45, 65.

Folosul urmărit al unei fapte — principiul 54.

Generalitatea formulării — principiile 2, 3, 4, 5, 14, 47.

Greutatea îndurată în adorare — principiile 53, 62.

Intenție și sinceritate — principiile 22, 24, 37, 55.

Invocare și încredere în Allah — principiile 17, 51.

Împăcare și îndreptarea lucrurilor — principiile 38, 45.

Însușiri și caracter — principiile 28, 33, 66.

Înviere și răsplată — principiile 8, 29, 48.

Legătura dintre versete și Numele lui Allah — principiile 19, 30.

Limitele lui Allah — principiul 25.

Mijlocire — principiul 12.

Moștenire — principiile 19, 27, 38.

Numele lui Allah — principiile 3, 19, 30, 51.

Obicei și aplicarea prescripțiilor — principiul 21.

Omiterea unui complement sau a răspunsului condițional — principiile 14, 16.

Pilde și comparații — principiul 22.

Porunci și interdicții — principiile 11, 24, 25, 32, 46, 65.

Predestinare și alegerea omului — principiile 12, 18, 20.

Prezentare de ansamblu și detaliere — principiul 60.

Profeție și semnele trimișilor — principiile 7, 50, 58.

Răbdare — principiile 14, 41, 53, 62.

Reflecție asupra creației — principiile 23, 57.

Responsabilități ale comunității — principiile 39, 56.

Rugăciune și purificare — principiile 17, 26, 40.

Sens explicit și sens implicat — principiul 11.

Termeni menționați singuri sau împreună — principiul 17.

Timpuri și durate legate de prescripții — principiul 61.

Unicitatea lui Allah — principiile 6, 30, 31, 57.

Verificare și chibzuință — principiile 43, 67.

Versete aparent contradictorii — principiile 12, 20.

Glosar de termeni arabi și tehnici

Glosar editorial, distinct de textul autorului. Cuprinde termenii păstrați în arabă sau în transliterare, precum și noțiuni tehnice utile pentru înțelegerea explicațiilor. Sensurile sunt cele relevante pentru această carte, nu definiții exhaustive pentru toate disciplinele. Trimiterile la principii permit consultarea argumentului autorului. Numele proprii ale persoanelor, locurilor și surelor nu sunt inventariate ca termeni tehnici.

Cum se citește glosarul

Fiecare intrare prezintă termenul în transliterare, forma arabă și înțelesul în română. Vocalele ā, ī și ū sunt lungi; ‘ și ’ reprezintă două sunete arabe diferite. Ordinea alfabetică urmează transliterarea, fără a număra aceste două semne ca litere separate. Formele al-, ar-, as- și at- ale articolului sunt păstrate așa cum apar în nume. Formulele de respect și invocare sunt explicate separat la sfârșit.

‘**ādah** (عادة) — Obicei sau practică obișnuită. Principiul 21 discută prescripțiile a căror aplicare concretă ține de obiceiul oamenilor.

al- (ال) — Articolul hotărât arab, alcătuit din alif și lām. Principiul 3 discută folosirea lui pentru exprimarea cuprinderii depline a sensului.

al-‘Afūw (العفو) — Cel care șterge păcatele și iartă. Nume al lui Allah discutat în Principiul 19.

al-‘Alī (العلي) — Cel Preaînalt: Nume al lui Allah discutat împreună cu al-Kabīr în Principiul 19.

al-‘Alīm (العليم) — Cel Atotștiutor: Nume al lui Allah care indică deplinătatea cunoașterii Sale.

al-‘Azīz (العزیز) — Cel Puternic, de neînving: Nume al lui Allah explicat în Principiul 3.

al-Baṣīr (البصیر) — Cel care vede totul. În Principiul 19, este legat de cunoașterea tuturor stărilor și mișcărilor fapturilor.

al-Ghafūr (الغفور) — Cel Iertător. Nume al lui Allah discutat în Principiul 19 în legătură cu iertarea și înlăturarea pedepsei.

al-Ghanī (الغني) — Cel lipsit de orice nevoie. Principiul 19 arată că El nu are nevoie de făpturi, în timp ce ele au nevoie de El.

al-Ḥakīm (الحكيم) — Cel Înțelept: Nume al lui Allah care indică înțelepciunea Sa desăvârșită.

al-Ḥalīm (الhalim) — Cel Îngăduitor: Nume al lui Allah legat în Principiul 19 de îngăduința și iertarea greșelilor robilor.

al-Ḥamīd (الحميد) — Cel Vrednic de laudă: Nume al lui Allah.

al-Ḥayy (الحي) — Cel Viu. Nume al lui Allah menționat în Principiul 57, împreună cu al-Qayyūm.

alif (ألف) — Numele primei litere a alfabetului arab. Împreună cu lām formează articolul al-, discutat în Principiul 3.

al-Kabīr (الكبير) — Cel Măreț. Principiul 19 leagă acest Nume de măreția lui Allah, în fața căreia făpturile sunt neînsemnate.

al-Khabīr (الخبير) — Atoatecunoscătorul, care cunoaște în profunzime lucrurile, inclusiv cele ascunse. Nume discutat în Principiul 19.

al-Laṭīf (اللطيف) — Cel Subtil, care cunoaște cele mai fine și ascunse lucruri și dăruiește cu delicatețe binele Său. Aceste sensuri sunt explicate în Principiul 19.

al-Majīd (المجيد) — Cel plin de slavă și măreție: Nume al lui Allah.

al-Malik (المالك) — Stăpânul, Suveranul: Nume al lui Allah care indică stăpânirea Sa deplină.

al-Qaḥḥār (القهار) — Cel care biruie și stăpânește toate lucrurile. Nume al lui Allah citat în Principiul 68.

al-Qayyūm (القيوم) — Cel care există prin Sine și susține întreaga creație. Nume al lui Allah menționat în Principiul 57.

al-Quddūs (القدوس) — Cel Sfânt, mai presus de orice lipsă și defect: Nume al lui Allah.

al-Wāsi' (الواسع) — Cel Atotcuprinzător. În Principiul 19, autorul explică întinderea harului, a stăpânirii și a cunoașterii Sale.

amānah (أمانة) — Lucru sau responsabilitate încredințată. În Principiul 39, termenul cuprinde și însărcinările publice, care trebuie date oamenilor potriviți.

amr (أمر) — Poruncă, lucru ori chestiune, după context. În Principiul 39, „treburile” desemnează chestiunile asupra cărora oamenii se consultă; nu înseamnă acolo numai o poruncă.

amthāl (أمثال) — Pilde și comparații. Principiul 22 explică modul în care înfățișează sensurile abstracte prin lucruri ușor de înțeles.

aqwam (أقوم) — Mai drept, mai temeinic și mai potrivit. Principiul 59 explică acest cuvânt din al-Isrā', 17:9. Transliterarea are a scurt: aqwam, nu aqwām.

ar-Raḥīm (الرحيم) — Cel Milostiv: Nume al lui Allah care indică îndurarea Sa.

ar-Raḥmān (الرحمن) — Cel cu îndurare cuprinzătoare: Nume al lui Allah, explicat împreună cu ar-Raḥīm în Principiul 11.

ar-Ra'ūf (الرؤوف) — Cel plin de blândețe și compasiune: Nume al lui Allah explicat în Principiul 19 prin grija Sa față de făpturi.

ar-Razzāq (الرزاق) — Cel care dăruiește înzestrarea. În Principiul 51, este Numele potrivit cererii de înzestrare.

as-Salām (السلام) — Cel desăvârșit, lipsit de orice defect și neajuns: Nume al lui Allah, explicat alături de al-Quddūs în Principiul 3.

as-Samī' (السميع) — Cel care aude totul. În contextul invocării, autorul explică și sensul de Cel care răspunde cererii; vezi Principiul 19.

āthār al-a'māl (آثار الأعمال) — Urmările faptelor: binele sau răul produs de o faptă după săvârșirea ei. Principiul 55 arată că ele sunt scrise împreună cu fapta.

at-Tawwāb (التواب) — Cel care primește căința și îi îndrumă pe robi să se căiască. Principiul 19 distinge între înlesnirea căinței și primirea ei.

āyah (آية) — Verset coranic; după context, și semn sau dovadă. Principiul 50 discută semnele care dovedesc adevărul misiunii profetice. Plural: āyāt.

barzakh (برزخ) — Existența de după moarte și înainte de Înviere. Termen folosit în nota traducătorului despre „cele trei lăcașuri”.

birr (بر) — Virtutea și binele. Principiul 17 explică întinderea acestui termen atunci când apare singur și atunci când apare alături de taqwā.

Companion (صحابي) — În această carte, unul dintre cei care l-au însoțit pe Profetul Muhammad ﷺ și au primit învățătura sa. Pluralul folosit în română: Companioni.

da‘wah (دعوة) — Chemare la Allah și la religia Sa. În Principiile 51 și 56 apare atât ca invitație a oamenilor la bine, cât și ca parte a responsabilității colective.

diyah (دية) — Despăgubirea pentru viață, amintită în Principiul 37 în legătură cu uciderea din greșală.

djinni (جن) — Făpturi menționate în Coran alături de oameni. Autorul le menționează în Principiile 6 și 7.

du‘ā (دعاء) — Invocare. Principiul 51 distinge cererea adresată lui Allah de adorarea prin care robul își arată nevoia de El; porunca de a-L invoca le cuprinde pe amândouă.

du‘ā al-‘ibādah (دعاء العباداة) — Rugăciunea de adorare: orice act prin care robul Îl adoră pe Allah. Principiul 51 arată că porunca de a-L chema pe Allah o cuprinde.

du‘ā al-mas‘alah (دعاء المسألة) — Rugăciunea de cerere: solicitarea directă adresată lui Allah pentru un bine sau pentru îndepărtarea unui rău. Vezi Principiul 51.

faqīr (فقير) — Persoană săracă. Când faqīr și miskīn apar împreună, autorul îl explică pe primul ca având o nevoie mai mare; vezi Principiul 17.

farḍ ‘ayn (فرض عين) — Obligație individuală. Principiul 11 arată că fiecare trebuie să dobândească acea cunoaștere de care are nevoie pentru împlinirea poruncilor și evitarea celor interzise.

farḍ kifāyah (فرض كفاية) — Obligație colectivă: dacă un număr suficient de membri ai comunității o împlinește, ceilalți nu mai sunt obligați individual. Principiul 56 descrie împărțirea responsabilităților comunității.

fa-tathabbatū (فثبتوا) — „Verificați temeinic!” Formularea unei variante de recitare menționate de autor în Principiul 43, în îndemnul de a cerceta o veste înainte de a acționa.

fiṭrah (فطرة) — Firea originală cu care este creat omul. În text este tradus prin „fire” sau „fire originală”.

ghayb (غيب) — Cele nevăzute, care nu sunt accesibile percepției obișnuite. Credința în ele este amintită în Principiul 28.

ghulūw (غلو) — Exagerare și depășire a măsurii. Principiul 24 îl opune neglijenței și le respinge pe amândouă.

ḥadīth (حديث) — Relatare despre Profetul Muhammad ﷺ; termen folosit și pentru cuvintele sale transmise în aceste relatări.

ḥadīth qudsī (حديث قدسي) — Relatare în care Profetul transmite cuvinte de la Allah. În Principiul 18 este citată o parte din relatarea care începe prin „O, robii Mei!”.

ḥisāb (حساب) — Calcul sau socoteală. Principiul 61 discută calcularea perioadelor de timp de care depind prescripțiile.

ḥudūd (حدود) — Limite. În Principiul 25, limitele lui Allah cuprind prescripțiile care trebuie împlinite și hotarele celor interzise, care nu trebuie încălcate. Termenul nu desemnează aici numai pedepse.

ḥujjah (حجة) — Dovadă decisivă. Principiul 50 deosebește dovezile reale ale adevărului de propunerile încăpățânate ale celor care îl tăgăduiesc.

‘ibādahu (عباده) — „Robii Săi”. Formă a pluralului ‘ibād cu un pronume atașat. Principiul 31 deosebește sensul general al apartenenței fapturilor la Allah de slujirea Lui în credință și ascultare.

idāfah (إضافة) — Construcția arabă de anexare, prin care un nume este legat de alt nume sau de un pronume. Vezi Principiul 5.

‘iddah (عدة) — Perioada de așteptare prescrisă după divorț sau după moartea soțului. Principiile 25, 26 și 61 o discută în legătură cu divorțul, reluarea vieții conjugale și calcularea duratelor.

iḥkām (إحكام) — Desăvârșită temeinicie și buna întocmire a unui lucru. Principiul 20 explică în acest sens descrierea întregului Coran ca muḥkam.

iḥrām (إحرام) — Starea de consacrare rituală a pelerinului. Principiul 40 amintește o îngăduință pentru persoana aflată în această stare, care suferă din pricina unei vătămări la cap.

iḥsān (إحسان) — Împlinirea binelui în mod desăvârșit. După context, privește adorarea lui Allah sau binele făcut oamenilor. Principiul 14 le cuprinde pe amândouă; Principiul 21 aplică sensul la buna purtare față de părinți și de ceilalți oameni.

ikhlāṣ (إخلاص) — Sinceritate și consacrarea adorării numai lui Allah. Este una dintre condițiile primirii faptelor, explicată în Principiile 22 și 24.

īmān (إيمان) — Credința. Principiul 9 arată că aceasta crește și scade și că include și împlinirea cerințelor religiei.

irādah (إرادة) — Voință, dorință urmărită. Principiul 37 o discută alături de intenție, în judecarea faptelor; Principiul 33 vorbește despre îndreptarea sau abaterea ei.

iṣlāḥ (إصلاح) — Îndreptarea lucrurilor și înlăturarea stricăciunii; după context, și împăcarea oamenilor. Este tema Principiului 45.

isti‘ānah (استعانة) — Cererea ajutorului. În Principiul 17, autorul o menționează alături de adorare și de încrederea în Allah.

istighrāq (استغراق) — Cuprinderea deplină a tuturor celor care intră în sensul unei expresii. Vezi Principiul 3.

ithm (إثم) — Păcat: termen cuprinzător pentru ceea ce aduce vină și duce la neascultare. Vezi Principiul 3.

jabr (جبر) — Constrângere. În discuția din Principiul 20, desemnează concepția potrivit căreia robii sunt constrânși să-și săvârșescă faptele; autorul o respinge.

jawāmi' al-kalim (جوامع الكلم) — Formulări scurte care cuprind înțelesuri numeroase. Principiul 71 adună astfel de formulări coranice.

jihād (جهاد) — Strădanie pe calea lui Allah. În exemplele din Principiile 11 și 12, contextul privește lupta și pregătirea pentru aceasta, precum și deosebirea dintre situațiile de putere și cele de slăbiciune.

kaffārah (كفارة) — Ispășire prescrisă. Principiul 37 o menționează alături de diyah în cazul uciderii din greșeală.

khushū' (خشوع) — Smerenie și supunere lăuntrică, manifestate îndeosebi în rugăciune. Apare în descrierea credincioșilor din Principiul 28.

lām (لام) — Numele literei ل. În Principiul 3, este a doua literă a articolului hotărât al-; nu are aici, luată separat, un înțeles de tradus.

ma'ād (معاد) — Întoarcerea la Allah, cu învierea și adunarea oamenilor. Subiectul Principiului 8.

mafsadah (مفسدة) — Rău sau vătămare care rezultă dintr-o faptă ori dintr-o situație. Principiul 35 discută compararea relelor și a foloaselor.

ma'iyah (معية) — Faptul de a fi „cu” cineva, redat și prin „însoțire”. Principiul 12 distinge însoțirea generală prin cunoașterea și cuprinderea lui Allah de sprijinul și ocrotirea Sa aparte față de cei care fac bine.

ma'rūf (معروف) — Ceea ce este recunoscut drept bun prin legea revelată și prin rațiune, potrivit Principiului 3. În Principiul 21, buna purtare este aplicată ținând seama și de obiceiul recunoscut al oamenilor.

maṣlahah (مصلحة) — Folos, bine urmărit. Principiul 35 discută alegerea folosului mai mare, iar Principiul 39 aplică această analiză treburilor comunității.

min (من) — Particulă arabă. Principiul 4 discută folosirea ei înaintea unui termen nehotărât pentru a face generalitatea explicită.

miskīn (مسكين) — Persoană nevoiașă. În comparația din Principiul 17, are o nevoie mai mică decât faqir; separat, termenii se pot cuprinde reciproc.

mu'āwadhāt (معاوضات) — Contracte cu contraprestație: fiecare parte primește ceva în schimbul a ceea ce oferă. Termenul apare în argumentul despre consimțământ din Principiul 21.

mubāhalah (مباہلة) — Invocarea judecății lui Allah împotriva celui care minte într-o dispută. Termenul apare în Principiul 13.

muḥkam (محکم) — În Principiul 20: fie temeinic și desăvârșit întocmit, când este descris întregul Coran, fie limpede ca înțeles, când este opus lui mutashābih.

muḥṣan (محصن) — Termen juridic legat de existența unei căsătorii consumate, păstrat în hadithul despre adulter din Principiul 26. Condițiile detaliate ale acestui statut nu sunt explicate în pasajul-sursă.

muḥtarazāt (محترزات) — Precizări care previn înțelegeri greșite. Principiul 27 explică rolul lor în pasajele coranice.

munkar (منكر) — Ceea ce este condamabil; opusul lui ma'rūf, potrivit Principiului 3.

mutāba'ah (متابعة) — Urmarea Trimisului în adorare. Principiul 24 o menționează alături de sinceritatea față de Allah.

mutashābih (متشابه) — În Principiul 20: fie asemănător și concordant în frumusețe și adevăr, când este descris întregul Coran, fie neclar pentru cititor, când este pus în opoziție cu muḥkam. În al doilea caz, sensul se lămurește prin raportare la versetele limpezi.

muttafaqun 'alayh (متفق عليه) — În notele de hadith: relatare consemnată atât de al-Bukhārī, cât și de Muslim. Expresie întâlnită în nota ediției arabe la p. 79.

naskh (نسخ) — Abrogare: înlocuirea unei prescripții revelate printr-o prescripție ulterioară. Autorul o discută în Principiul 19 în legătură cu puterea și stăpânirea lui Allah.

niyyah (نية) — Intenție. Principiul 37 citează hadithul potrivit căruia faptele sunt judecate după intenții.

qadar (قدر) — Predestinarea. În Principiul 28, credința în predestinare, cu binele și răul ei, face parte din fundamentele credinței.

qadariṭi (قدرية) — În discuția din Principiul 20, cei care neagă legătura faptelor robilor cu hotărârea și predestinarea lui Allah; autorul respinge această concepție.

qaṣd (قصد) — Intenție sau scop urmărit. În Principiul 37, contează ceea ce omul urmărește în inimă atunci când vorbește sau acționează.

qaṣr (قصر) — Scurtare. În Principiul 26 desemnează scurtarea rugăciunii; autorul distinge reducerea numărului de unități de simplificarea formei de împlinire.

qayd (قيد) — Precizare care restrânge înțelesul sau aplicarea unei formulări. Principiul 26 explică regula generală și cazurile în care precizarea are un alt rol.

qiblah (قبلة) — Direcția spre care se îndreaptă credinciosul în rugăciune. Este menționată în Principiul 19.

qiṣāṣ (قصاص) — Pedepsă pe măsura faptei, potrivit legii revelate. Principiul 36 îl menționează în cadrul deosebirii dintre răspunsul drept, nedreptățire și iertare.

rahn (رهن) — Gaj: bun oferit ca garanție. Principiul 26 discută menționarea călătoriei, a scribului și a luării garanției în posesie.

raj'ah (رجعة) — Reluarea vieții conjugale în perioada în care divorțul este revocabil. Principiul 26 discută condiția intenției de împăcare.

riyā' (رياء) — Faptă făcută de ochii oamenilor. Principiul 37 o opune căutării mulțumirii lui Allah.

rubūbiyyah (ربوبية) — Stăpânirea, cârmuirea și grija Domnului pentru făpturi. Principiul 31 deosebește forma generală, care le cuprinde pe toate, de grija Sa aparte față de cei apropiați Lui.

sabr (صبر) — Răbdare și statornicie. În carte sunt deosebite răbdarea în ascultarea de Allah, ferirea răbdătoare de neascultare și răbdarea în fața încercărilor. Vezi Principiile 14 și 62.

sadaqah (صدقة) — Milostenie. În an-Nisā', 4:114, este menționată alături de bine și de împăcarea oamenilor; vezi nota textuală din Principiul 37.

salaf (سلف) — Înaintașii musulmani invocați de autor ca reper al înțelegerii religiei. Principiile 9 și 17 menționează explicația lor despre credință. Forma folosită în textul românesc este și „salafii”.

ṣalāḥ (صلاح) — Bună rânduială și îndreptare: un lucru este așa cum se cuvine să fie. În Principiul 45, privește treburile drepte și cumpănite, orientate către țeluri vrednice de laudă. A nu se confunda cu ṣalāḥ (صلاة), rugăciunea rituală.

ṣalāḥ (صلاة) — Rugăciunea rituală. Apare, în traducere, de regulă ca „rugăciune”. Nu este același cuvânt cu ṣalāḥ (صلاح), „bună rânduială” sau „îndreptare”. Vezi Principiile 17 și 26.

shafā'ah (شفاعة) — Mijlocire. Principiul 12 explică deosebirea dintre mijlocirea negată în unele versete și cea săvârșită cu îngăduința lui Allah și pentru cei de care El este mulțumit.

shahwah (شهوة) — Dorință, poftă. În Principiul 33, boala dorinței privește înclinarea voinței către ceea ce Allah a interzis.

Shawwāl (شوال) — Numele unei luni din calendarul islamic. Data încheierii lucrării este consemnată de autor la sfârșitul cărții.

Shaykh (شيخ) — Titlu de respect folosit în această ediție pentru un învățat al religiei, inclusiv în numele autorului de pe pagina de titlu.

shirk (شرك) — Asocierea altcuiva cu Allah în ceea ce Îi aparține numai Lui, îndeosebi în adorare. Autorul distinge în Principiul 4 între forme majore și minore, vădite și ascunse.

shubhah (شبهة) — Confuzie sau aparență care provoacă îndoială; plural: shubuhāt. Principiul 33 tratează asemenea confuzii ca boală a cunoașterii inimii.

shukr (شكر) — Recunoștință. Principiile 9 și 41 o leagă de recunoașterea binefacerilor lui Allah și de împlinirea îndatoririlor față de El.

shūrā (شورى) — Sfătuire, consultare. Principiul 39 o prezintă ca mijloc de a cerceta împreună binele, răul și căile de acțiune în treburile comunității.

ṣidq (صدق) — Veridicitate, spunerea adevărului. Forma aṣ-ṣidq include articolul arab. Termenul apare în comentariul tipărit discutat în nota din Principiul 37.

ṣifah (صفة) — Atribut sau însușire. Principiul 30 distinge Numele lui Allah, atributul indicat de el și efectele legate de acel atribut.

siyāsah (سياسة) — Conducerea și administrarea treburilor. Principiul 39 tratează îndrumarea coranică în treburile interne și externe.

ṣulḥ (صلح) — Împăcare, înțelegere pașnică. Principiul 45 discută binele împăcării și obligația de a o realiza cu dreptate.

Sunnah (سنة) — Învățătura și exemplul Profetului Muhammad ﷺ, invocate în text alături de Coran.

sūrah (سورة) — Sură: una dintre părțile din care este alcătuit Coranul. Numele surelor apar în trimiterile de după citate; de pildă, „al-Baqarah, 2:183” înseamnă sura a doua, versetul 183.

tabarru'āt (تبرعات) — Acte cu titlu gratuit, precum dăruirea. Principiul 21 le menționează alături de contractele cu contraprestație.

tafsīr (تفسير) — Explicarea înțelesurilor Coranului. Este disciplina căreia îi sunt dedicate principiile acestei cărți.

takhaṣṣuṣ (تخصّص) — Specializare. Principiul 56 arată folosul împărțirii intereselor comunității între cei pregătiți pentru fiecare domeniu.

taqwā (تقوى) — Evlavia și ferirea de neascultarea față de Allah. În Principiul 3, termenul cuprinde evitarea păcatelor și a lucrurilor interzise.

tashahhud (تشهد) — Rostirea mărturisirii și a formulelor de salut în poziția șezând din rugăciune. Formula „Pacea să fie asupra noastră...” este discutată în Principiul 3.

tathabbut (ثبت) — Verificare temeinică și chibzuință înainte de a acționa ori de a răspândi o veste. Principiul 43 îl opune grabei ale cărei urmări sunt de temut.

tawakkul (توكل) — Încrederea și sprijinirea inimii pe Allah pentru împlinirea celor poruncite, dobândirea binelui și înlăturarea răului; vezi Principiul 17.

tawbah (توبة) — Căința și întoarcerea la Allah. Principiile 18 și 19 o discută ca mijloc al iertării și ca binefacere înlesnită de Allah.

tawḥīd (توحيد) — Afirmarea unicității lui Allah și consacrarea adorării numai Lui, fără niciun asociat. Subiectul Principiului 6.

tayammum (تيمم) — Purificare rituală cu pământ curat, în locul folosirii apei, în condițiile legii revelate. În Principiul 26 este discutat cazul lipsei apei.

‘ubūdiyyah (عبودية) — Calitatea de rob al lui Allah și slujirea Lui prin toate formele de adorare. Vezi Principiul 5.

‘udwān (عدوان) — Nedreptatea și încălcarea drepturilor altora, inclusiv în privința vieții, a averii și a onoarei. Vezi Principiul 3.

ummī (أُمِّي) — În explicația autorului din Principiul 7: cel care nu scrie, nu citește și nu a învățat de la cunoscătorii Cărilor anterioare.

‘urf (عرف) — Obiceiul recunoscut al oamenilor. Principiul 21 îl discută ca reper pentru aplicarea prescripțiilor care trimit la buna purtare obișnuită.

walī (ولي) — Termen cu sensuri diferite după context: ocrotitor, apropiat ori persoană îndreptățită să apere o cauză. În citatul 17:33 din Principiul 36 privește persoana îndreptățită în cazul celui ucis pe nedrept.

waswasah (وسوسة) — Șoaptă ori sugestie tulburătoare care se insinuează în minte. Principiul 64 vorbește despre gânduri respinse de credincios, fără a le confunda cu o convingere asumată.

yaqīn (يقين) — Certitudine. Principiile 64 și 67 deosebesc lucrurile sigure de îndoielile și tulburările trecătoare.

zakāh (زكاة) — Dania obligatorie prescrisă în Islam, tradusă de regulă prin „danie”. Principiile 46 și 61 o menționează între îndatoririle care trebuie împlinite și pentru care contează cunoașterea timpului prescris.

Formule de respect și invocări

Aceste formule sunt explicate pentru cititor; lista este un adaos editorial. Simbolul ﷺ reprezintă formula completă prezentată mai jos.

ṣallā Allāhu ‘alayhi wa-sallam (صلى الله عليه وسلم) — „Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace.”

Formula folosită după numele Profetului Muhammad, redată și prin simbolul ﷺ.

raḥimahu Allāh (رحمه الله) — „Allah să aibă milă de el.” Invocare folosită în această ediție după numele autorului.

raḍiya Allāhu ‘anhu (رضي الله عنه) — „Allah să fie mulțumit de el.” Formulă folosită după numele unui Companion.

raḍiya Allāhu ‘anhum (رضي الله عنهم) — „Allah să fie mulțumit de ei.” Forma la plural a aceleiași invocări.

‘alayhi as-salām (عليه السلام) — „Pacea să fie asupra lui.” Formulă de respect întâlnită după numele profeților.

wa-Allāhu a‘lam (والله أعلم) — „Allah știe cel mai bine.” Formulă prin care autorul încheie numeroase explicații.

Al-Qawā'id al-Ḥisān

Al-Qawā'id al-Ḥisān

Introducerea, cele 71 de principii și încheierea tratatului
lui al-Sa'di despre înțelegerea și explicarea Coranului.

Autor: 'Abd al-Raḥmān ibn Nāṣir al-Sa'di

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro